

LAPPEENRANNAN VIRASTOTALOKORTTELI RAKENNUSHISTORIASELVITYS

31.10.2012
Työnumero 2012-05
Tilaaaja: Senaatti-kiinteistöt Oy

ARKKITEHTITOIMISTO HANNU PUURUNEN OY
Linnansalmentie 85, 73100 Lapinlahti puh 017-733033, 0400 669603

Kannen kuvat

Vuonna 1982 valmistunut Valtion virastotalo Kansalaistorilta nähtynä, oikealla
Vanha virastotalo eli entinen Postitalo Paasikivenpuiston puolelta.
Alla hallintokorttelien suunnitelma vuodelta 1966 (arkkit. Erkki Juutilainen).

Sisällysluettelo

ESIPUHE

VIRASTOTALOKORTTELIN ALUEEN KAAVOITUSHISTORIAA

LAPPEEN KIRKON YMPÄRISTÖ 1800-LUVULLA	
1900-LUVUN ALKUKYMMENET	
POSTITALON TONTIN KAAVOITUS	
YLEISKAADOITUS 1950-LUVULLA	
KAUPUNGINTALON AATEKILPAILU 1957	
KESKUSTAN SUUNNITTELUKILPAILU 1963	
KESKUSTAN JATKOSUUNNITTELU JA JUUTILAISEN ASEMAKAAVA 1975	
YDINKESKUSTAN OSAYLEISKAAVA 1989	
YDINKESKUSTAN OSAYLEISKAAVA 2007	
VIRASTOTALOKORTTELI JA SEN LÄHIYMPÄRISTÖ RAKENNUSSUOJELUN NÄKÖKULMASTA	

LAPPEENRANNAN KAAVOITUKSEN LÄHTÖKOHTIA JA ESIKUVIA

1930-LUVULTA 1950-LUVUN YLEISKAAVAAN	
UUDEN KESKUSTAN ESIKUVAT	
KONTAKTIKAUPUNKI = KOMPAKTIKAUPUNKI	
RATIONALISMI JA STRUKTURALISMI	
VANHAN KAUPUNKIRAKENTEEN HUOMIOONOTTAMINEN	
LAPPEENRANNAN 1960-LUVUN KESKUSTASUUNNITELMAN MERKITYS	

KORTTELIN RAKENTUMISEN PÄÄVAIHEET

KORTTELIN AIEMMAT RAKENNUKSET	
KAUPUNGIN SAIRASHUONE	
POSTI, LENNÄTIN JA PUHELIN LAPPEENRANNASSA 1900-LUVUN ALKUPUOLELLA	
POSTITALOHANKKEEN TAUSTAA	
POSTI- JA PUHELINTOIMEN KASVU SOTIEN JÄLKEEN	
VALTION RAKENNUSTOIMINTA 1950-LUVULLA	
VIRASTOTALOKORTTELIN NYKYISTEN RAKENNUSTEN SUUNNITTELU- JA RAKENNUSVAIHEET	
VANHA VIRASTOTALO (ELI POSTITALO / VIRASTOTALO / POSTI-TELETALO)	
LAPPEENRANNAN VIRASTOTALO JA POLIISITALO	
AIKATASOKAAVIO, KELLARIKERROS	
AIKATASOKAAVIO, POHJAKERROS	
AIKATASOKAAVIO, 1. KERROS	
AIKATASOKAAVIO, 2. KERROS	
AIKATASOKAAVIO, 3. KERROS	
AIKATASOKAAVIO, ULLAKKO / KATTOKERROS	

5 YHTEENVETO JA KOHTIEN ARVIOINTIA

6 KESKUSTAN KAAVOITUS JA KAKSITASORATKAISU	44
6 KAUPUNKIKUVA JA KATUNÄKYMÄT	44
6 KORTTELIN NYKYISET RAKENNUKSET	44
7 VANHA VIRASTOTALO (RAKENNUS D)	44
8 VALTION VIRASTOTALO JA POLIISITALO (RAKENNUKSET A-B JA C)	45

8 LÄHTEET

10 PAINETUT LÄHTEET	46
11 PAINAMATTOMAT LÄHTEET	46
13 ARKISTOLÄHTEET	46
14 HAASTATTELUT	46
14 VALTION VIRASTOTALOJEN KORTTELIA 9/26 KOSKEVAT RAKENNUSLUVAT LAPPEENRAN- NAN RAKENNUSVALVONNAN ARKISTOSSA	47

16	
16	
16	
16	
17	
17	
17	
19	
19	
19	
20	
20	
20	
20	
21	
21	
28	
32	
34	
36	
38	
40	
42	

Valtion virastotalokortteli, Lappeenranta

SELVITYKSEN PERUSTIEDOT

Valtion virastotalokortteli käsittää Vanhan virastotalon (rakennus D; aik. Postitalo, Virastotalo, Teletalo) sekä Valtion virastotalon (rak. A-B) ja Poliisitalo (rak. C). Vanha virastotalo on valmistunut 1956, Virasto- ja Poliisitalot 1982.

Kiinteistö: kaupunginosa IX Peltola, kortteli 26, tontti 1. Kiinteistö-tunnus 405-9-26-1. Tontin pinta-ala 7012.5 m². Rakennusoikeus voimassa olevan asemakaavan mukaan 16.000 m² (+ 2000 m² kellarikerrokseen sijoitettavia tiloja).

Kiinteistön osoitetietoja: Etelä-Karjalan käräjäoikeus Raatimiehenkatu 19, Lappeenrannan poliisiasema Villimiehenkatu 2C, virastotalo A-B Villimiehenkatu 2A / Pormestarinkatu 1.

Rakennusten numerot Senaatti-kiinteistöjen järjestelmässä: Teletalo (rakennus D) 302 518, virastotalo 302 519 (rakennukset A-B ja C).

Tontin ja sillä olevat rakennukset omistaa Suomen valtio ja rakennuksia hallinnoi Senaatti-kiinteistöt Oy.

Rakennusten suunnittelu ja toteutus

Vanhan virastotalon suunnitteli arkkitehti Martti Melakari rakennushallituksessa vuosina 1953-1954.

Virasto- ja Poliisitalot suunnitteli Arkkitehtitoimisto Castren-Jauhainen-Nuuttila Oy vuosina 1978-1982, pääsuunnittelijana arkkitehti Eero Valtiala.

Virasto- ja Poliisitalojen rakennesuunnittelu Insinööritoimisto Kukola & Salin Oy, LVI-suunnittelu Ekono Oy ja sähkösuunnittelu Sähköteknillinen Insinööritoimisto Oy. Vanhan virastotalon rakennus- ja LVIS-suunnittelijoista ei ole löydetty tietoja.

Vanhan virastotalon urakoikoi Karjalan Rakentajain Oy. Virasto- ja Poliisitalojen pääurakoitsijana toimi Rakennusyhtymä Mattinen - Niemelä Oy, IV- ja putkityöt hoiti Hankkija, sähkötyöt Sähkötyöt Laatusähkö Oy. Rakennukset rakennutti Rakennushallitus.

Rakennuslupa Posti-teletalolle myönnettiin 17.1.1955 ja rakennus merkittiin valmistuneeksi 15.6.1956. Virasto- ja Poliisitaloille rakennuslupa myönnettiin 5.9.1978 ja rakennustöiden aikana tulleiden muutosten perusteella uusi lupa 5.8.1980. Loppukatselmus pidettiin 9.11.1982.

Rakennusten käyttö

Vanha virastotalo rakennettiin alunperin Lappeenrannan posti-konttorin, lennätinkonttorin sekä kauko- ja paikallispuhelinkeskusten käyttöön. 1980-luvun alussa valmistuneeseen uuteen Virastotaloon keskitettiin valtion eri hallinnonalat ja myös posti siirtyi sinne. Poliisitaloon sijoittui Lappeenrannan poliisilaitos. Posti-te-

letalon käyttö ja Virastotalon käyttö on muuttunut vuosien myötä, mutta koko ajan rakennuksissa on ollut vain valtion tai valtion yhtiöitten toimintoja.

Alueen kaavoitus

Korttelin voimassa oleva asemakaava syntyi Lappeenrannan keskustan kokonaisuudistuksen tuloksena 1950-1970-luvuilla. Lähtökohtana oli arkkitehti Olli Kivisen yleiskaava (1956), jonka pohjalta vuonna 1963 järjestettiin keskustan asemakaavasta arkkitehtikilpailu. Kilpailun voitti arkkitehti Erkki Juutilaisen ehdotus. Kilpailun jälkeen kaupunki pyysi mukaan myös arkkitehti Viljo Revellin, joka ehdotti kaupungintalon sijoittamista nykyiselle paikalleen. Juutilainen muokkasi hallintokorttelien asemakaavan tämän ajatuksen mukaan. Edelleen voimassa oleva asemakaava vahvistettiin 19.12.1975 (hallinto- ja virastorakennusten korttelialue). Asemakaavan muuttaminen on valmisteilla. Alueella on voimassa ydinkeskustan osayleiskaava, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 28.5.2007. Yleiskaavassa kortteli on keskustatoimintojen aluetta C.

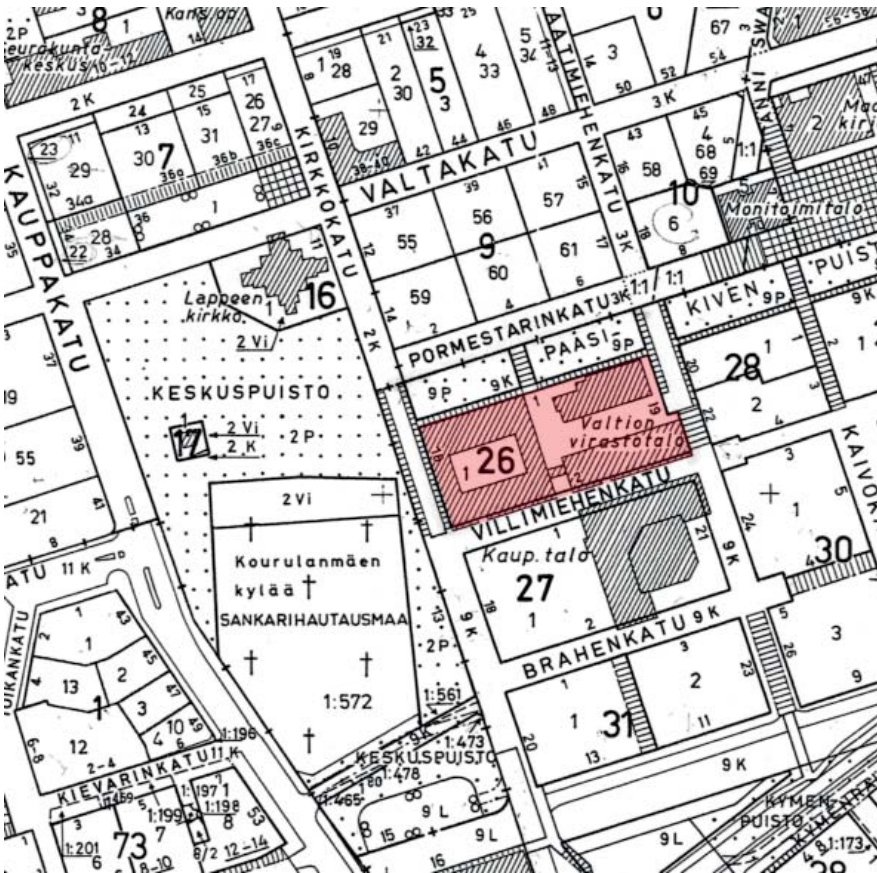
Asema- ja yleiskaavoissa ei korttelin rakennuksilla ole suojelumerkintöjä. Korttelin kohdalla, Kirkkokadun toisella puolella on Keskuspuisto, jossa sijaitsevat Lappeen kirkko ja kellotapuli kuuluvat ympäristöineen luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä (RKY2009). Korttelin pohjoispuolella olevassa ns. Pormestarikorttelissa on rakennuksia, joitten suojelu on yleiskaavan mukaan selvitettävä asemakaavaa muutettaessa.

Rakennushistoriaselvityksen sisältö ja tarkoitus

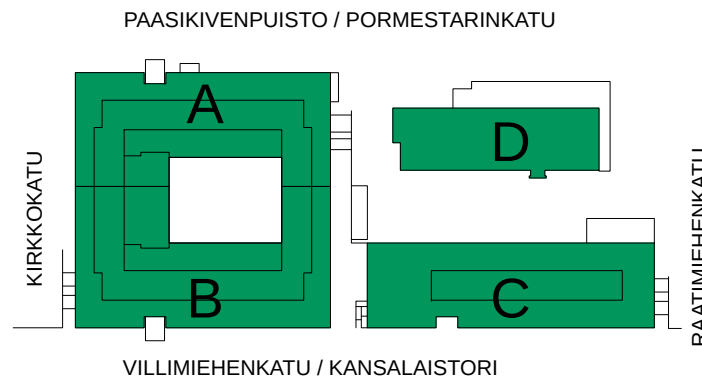
Rakennushistoriaselvitys sisältää virastotalojen alueen maakäytön ja kaavallisen kehityksen tarkastelun sekä Posti-Teletalon ja Virasto- ja Poliisitalojen rakennusvaiheiden selvittelyn. Rakennushistoriaselvitys on laadittu valmisteilla olevan asemakaavan muutoksen perusaineistoksi.

Lappeenrannan keskustaa joskus 1980-1990-lukujen taitteessa. Valtion virastotalojen kortteli keskellä kuvaa, sen etupuolella betonikannella rakennettu Kansalaistori, jonka oikealla laidalla näkyy kaupungintalo ennen toisen rakennusvaiheen valmistumista. Keltainen, harjakattoinen Postitalo on virastotakorttelin takaosassa, sen edessä matalampana Poliisitalo. Vasemmalla Keskuspuisto, jossa erottuvat Lappeen kirkko ja kellotapuli sekä lähinnä oleva sankarihautausmaa. (EKM; osa kuvasta)

Valtion virastotalokorttelin sijainti Lappeenrannan keskustassa.

Rakennusten sijaintikaavio

A - B = Valtion virastotalo
C = Poliisitalo
D = Vanha virastotalo eli entinen Posti- ja teletalo

ESIPUHE

Valtion virastotalokorttelia Lappeenrannassa koskeva rakennushistoriaselvitys on tehty Senaatti-kiinteistöt Oy:n toimeksiannosta, jonka puolesta työtä on valvonut asiantuntija Mai Tero. Selvityksen on laatinut Arkkitehtitoimisto Hannu Puurunen Oy, jossa vastuuhenkilönä on toiminut arkkitehti Hannu Puurunen. Tehtävään on osallistunut suunnittelija Reijo Myllynen.

Selvityksen pääasiallinen tarkoitus on toimia korttelin tulevan kehittämisen ja siihen liittyen vireillä olevan asemakaavanmuutoksen perusaineistona. Samalla selvitys on dokumentti korttelin tämänhetkisestä tilanteesta.

Selvityksen suoritustavassa ja sisällössä on pyritty noudattamaan Museoviraston yleisohjetta rakennushistoriaselvitysten laatimisesta (Talon tarinat - rakennushistorian selvitysopas. Museovirasto 2009).

Selvitys painottuu korttelissa 1950-luvulla ja sen jälkeen tapahtuneeseen rakentamiseen. Korttelin aiempaa historiallista kehitystä kaavoituksen ja maankäytön näkökulmasta on selvitetty tarpeellisessa määrin. Korttelin rakentumisessa nykyasuunsa on nähtävissä kolme keskeistä vaihetta, joihin selvitys keskittyy:

- 1) Posti-teletalon (rakennus D eli vanha virastotalo) rakentaminen 1950-luvulla.
- 2) Lappeenrannan hallintokeskuksen asemakaavallinen kehitys 1950-, 1960- ja 1970-luvuilla.
- 3) Valtion virastotalon (rakennus A-B) ja Poliisitalon (rakennus C) rakentaminen 1970- ja 1980-lukujen taitteessa.

Korttelin ja sen rakennusten tutkimus, dokumentointi ja arkistotyöt tehtiin elo-syyskuussa, aineiston työstö ja raportin kokoaminen lokakuun 2012 aikana.

Esitän parhaat kiitokset kaikille Senaatti-kiinteistöjen ja Lappeenrannan kaupungin eri virastojen henkilöille, jotka ovat auttaneet aineistojen kokoamisessa, mutta erityisesti Etelä-Karjalan museon Elina Vuorelle ja Miikka Kurrille. Arkkitehti Erkki Juutilaista kiitän ystävällisestä tietojen antamisesta ja häntä koskevien tekstikohtien tarkistamisesta.

Lapinlahdella 31.10.2012

Hannu Puurunen

Hannu Puurunen

arkkitehti SAFA

VIRASTOTALOKORTTELIN ALUEEN KAAVOITUSHISTORIAA

Lappeenrannan kaupungin alueen maankäytön ja kaavoituksen kehitystä on yleisesti selvitetty eri lähteissä, kuten julkaisussa Lappeenrannan merkittävät rakennukset (1984). Varsin perusteellinen selostus kaupunkirakenteen kehittymisestä Suomen itsenäisyyden aikana on Pekka Toivasen artikkeleissa Lappeenrannan historiassa 1917-1966 (nide 1, 1988).

Tässä yhteydessä kaupungin varhaisempia kaavoitus- ja rakentumisvaiheita käsitellään vain siltä osin, kuin asialla on merkitystä virastotalokorttelin ja sen lähiympäristön kaupunkirakenteen muotoutumisessa. Selvityksemme kannalta kiinnostavin vaihe alkaa 1950-luvulta, jolloin tehtiin ensimmäiset nykyisen hallintokeskuksen kaupunkirakenteeseen johtaneet suunnitelmat, ennen muuta Olli Kivisen laatima yleiskaava. Yleiskaavoituksen ollessa jo käynnissä vuonna 1954 tehtiin erillinen kaavanmuutos postitalon rakentamista varten. 1963 käytiin alueen kaavoituksesta arkkitehtikilpailu, joka eri vaiheitten jälkeen johti vuonna 1975 vahvistettuun asemakaavaan. Tämä kaava on virastotalon korttelissa edelleen voimassa.

Seuraava teksti perustuu lähinnä edellä mainittuihin lähteisiin, arkkitehti Erkki Juutilaisen haastatteluun sekä kaupunginarkistossa oleviin ja kirjallisuudessa julkaistuihin Lappeenrantaan koskeviin karttapiiroksiin, asema- ja yleiskaavoihin.

Lappeen kirkon ympäristö 1800-luvulla

Lappeenranta oli saanut ensimmäiset asemakaavansa vuosina 1812 ja 1826. C.W.Gyldén julkaisi vuonna 1838 asemakaavakartan, joka näyttää aiempien asemakaavojen perusteella rakentuneen Lappeenrannan. Kartan alaosaan erottuvan Lappeen kirkon pohjoispuolella on ruutukaavaan rakennettu ns. Viipurin esikaupunki, joka nykyisin on osa kaupungin keskustaa. Kirkon itä- ja eteläpuolella on peltoja ja rakentamatonta maata. Kirkon itäpuolella on 1821 tehty pitäjänmakasiini. Muutoin kirkon itä- ja eteläpuolella sanotaan olleen joitakin peltoja, niittyjä ja metsikköä. Alue oli karua ja epätasaista hiekkamaata, ja sen omisti Lappeen maaseurakunta.

1900-luvun alkukymmenet

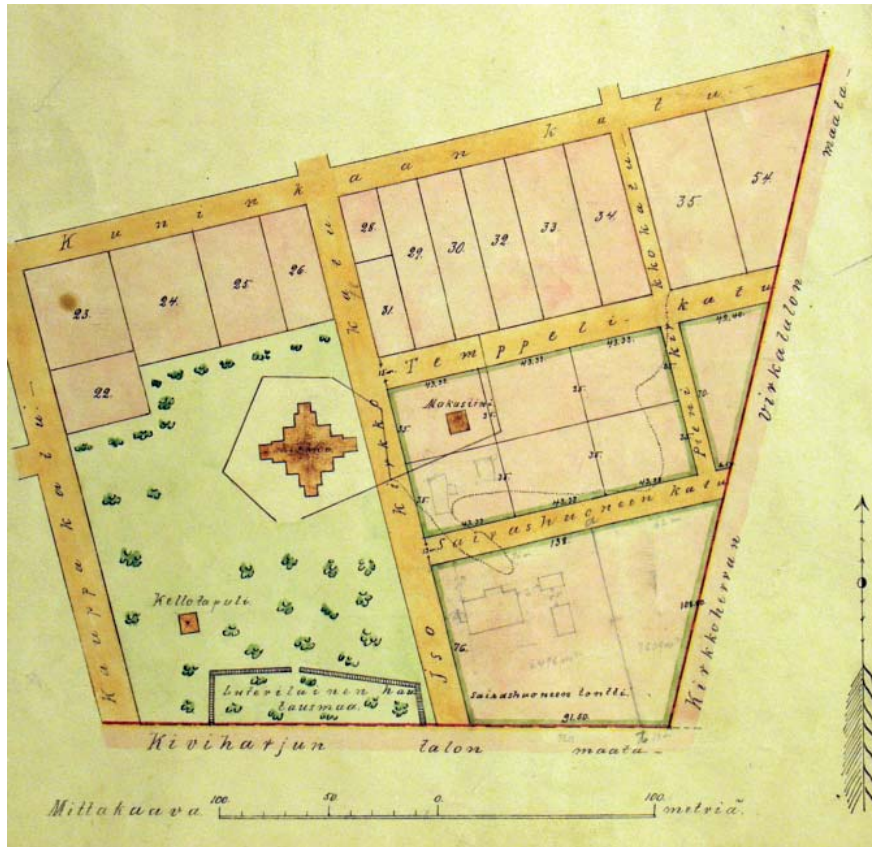
1900-luvun alussa rakennettiin kirkon itäpuoliselle alueelle kaupungin sairashuone. Tätä varten laadittiin erillinen kaavakartta. Vuonna 1908 Thomén ja Liliuksen laatima asemakaava, jota professori E.Piponius ja kaupungin-insinööri Jalmari Janhunen muokkasivat 1910-luvulla, vahvistui eri vaiheitten jälkeen vuonna 1921. Näissä kaavoitusvaiheissa muotoutui kirkon ympäristön maankäyttö osittain.

Lappeenranta sai vihdoinkin vuonna 1932 toteutettua pitkään kiistellyn suuren alueliitoksensa, jolloin uuden kaavan tarve oli ilmeinen. Lappeenrannan olosuhteisiin jo aiemmin perehtynyt ja paneutunut Otto-I. Meurman työsti kasvaneelle kaupungille yleisasemakaavan, joka vahvistettiin 1936.

Osa C.W.Gyldénin vuonna 1838 julkaisemasta asemakaavakartasta. Kartan alaosassa Lappeen kirkko, siitä oikealle pitäjänmakasiini (1821). Tulevan virastotalokorttelin sijainti on lisätty karttaan sinisenä pisteinä. (EKM)

Oikealla osa Hannikaisen kaavasta 1892. Maanmittari Albin Hannikainen laati 1891 Lappeenrannan asemakaavan, jonka keisari vahvisti vuoden 1892 lopulla (tämän vuoksi kaavaa on nimitetty Keisarinkaa-vaksi). Nykyisen virastotalokorttelin paikalle kirkon itä- ja kaakkoispuolella ei vielä ole merkitty tontteja ja alue on esitetty rakentamattomana. Alue rajoittuu idässä kirkkoherran virkatalon maihin ja etelässä Kiviharjun tilan maihin. (EKM)

”Kartta sairashuonealueen jakamisesta tontteihin. Tehnyt varamaanmittari P. Tynkkynen vuonna 1903.”

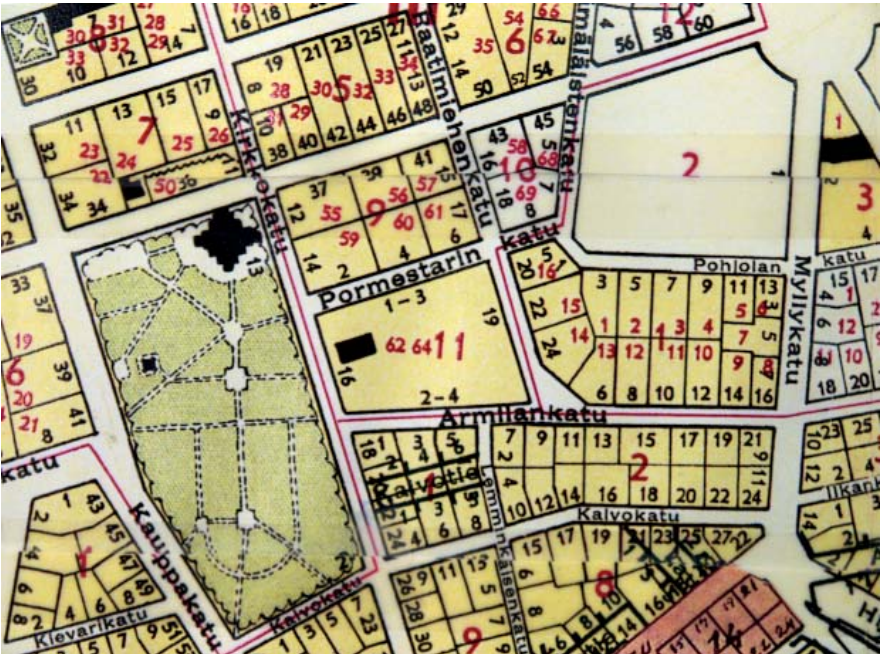
Kirkon itäpuolelle on muodostettu kaksi korttelia, joista toisessa on merkintä ”Sairashuoneen tontti”. Karttaan lisätty lyijykynällä myös sairashuoneen rakennusten koko ja sijainti. Kirkon itäpuolella näkyy vielä v. 1821 pystytetty pitäjänmakasiini. (LKA)

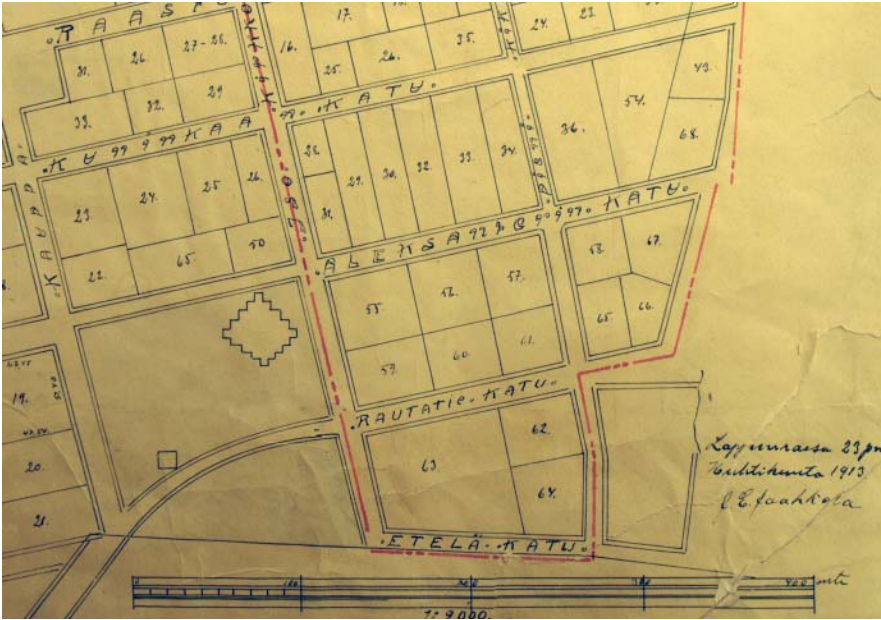
”Lisäysehdotus Lappeenrannan kaupungin asemakarttaan tontiksi. Kopio siitä asemakartasta jonka Yleisten rakennusten Ylihallitus on vahvistanut 11. päivänä kesäkuuta 1892, mihin on yhdistetty ne kartat mitä varamaanmittari P. Tynkkynen ja insinööri Joh. Sjöholm ovat tehneet vuotena 1901 ja 1903. Kartat oikeiksi kopiottuna todista J.E. Jaakkola.”

Kartta näyttää toteutuneen kaupunkialueen. Nykyisen virastotalon paikalle on merkitty kaupungin sairaala (tontti 63; sairaala rakennettiin 1904-1905). Rakentamaton alue kirkkopuiston (Keskuspuiston) eteläpuolella on Kiviharjun talon maata ja sairaalan itäpuolella kirkkoheran virkatalon maata. Sairashuoneen tonttia rajaavat Iso Kirkkokatu ja Sairashuoneen katu.

(LKA)

Lappeenranta 1:6000 (osoite- ja tonttijakokartta, painettu Maanmittaushallituksen kivipainossa 1936). Otto-I. Meurman työsti kasvaneelle kaupungille yleisasemakaavan, joka vahvistettiin 1936. Osoite- ja tonttijakokartta perustuu tähän yleisasemakaavaan. Sairaalan eli nykyisen virastotalon kortteli on III kaupunginosan kortteli 11, tontit 62 ja 64. Kortteliä rajaavat Kirkkokatu, Pormestarinkatu, Raatimiehenkatu ja Armilankatu. Kortteliin itäpuolella on VI kaupunginosan ja eteläpuolella IX kaupunginosan pieniksi tonteiksi jaetut asuinalueet, jotka olivat vähitellen rakentuneet jo 1800- ja 1900-lukujen taitteesta lähtien. (LKA)

”Osa Lappeenrannan kaupungin asemakaavasta, jolle kylpylaitos ja sen kasinorakennus tulee sijoitettavaksi. Lappeenranta 23. pv huhtikuuta 1913, J.E. Jaakkola.”

Kartan eteläosassa näkyy nykyisen virastotalon kortteli sen hetkessä muodossaan. Sairashuoneen kortteliin, tontin 63 itäpuolelle on muodostettu tontit 62 ja 64. Kortteliä rajaavat Iso Kirkkokatu, Rautatiekatu, Pieni Kirkkokatu ja Eteläkatu, jonka nimenä myöhemmissä kartoissa on Armilankatu. Huom. Kirkkopuiston läpi kaarevasti tuotu Rautatiekatu perustuu Thomén ja Liliuksen asemakaavaan 1908. Katua ei tältä osin koskaan toteutettu. (LKA)

Oikealla yllä sairaalakortteliin asemakaavamuutos vuodelta 1950, jolla kortteliin itäosaan muodostettiin neljä asuinkerrostalon tonttia.

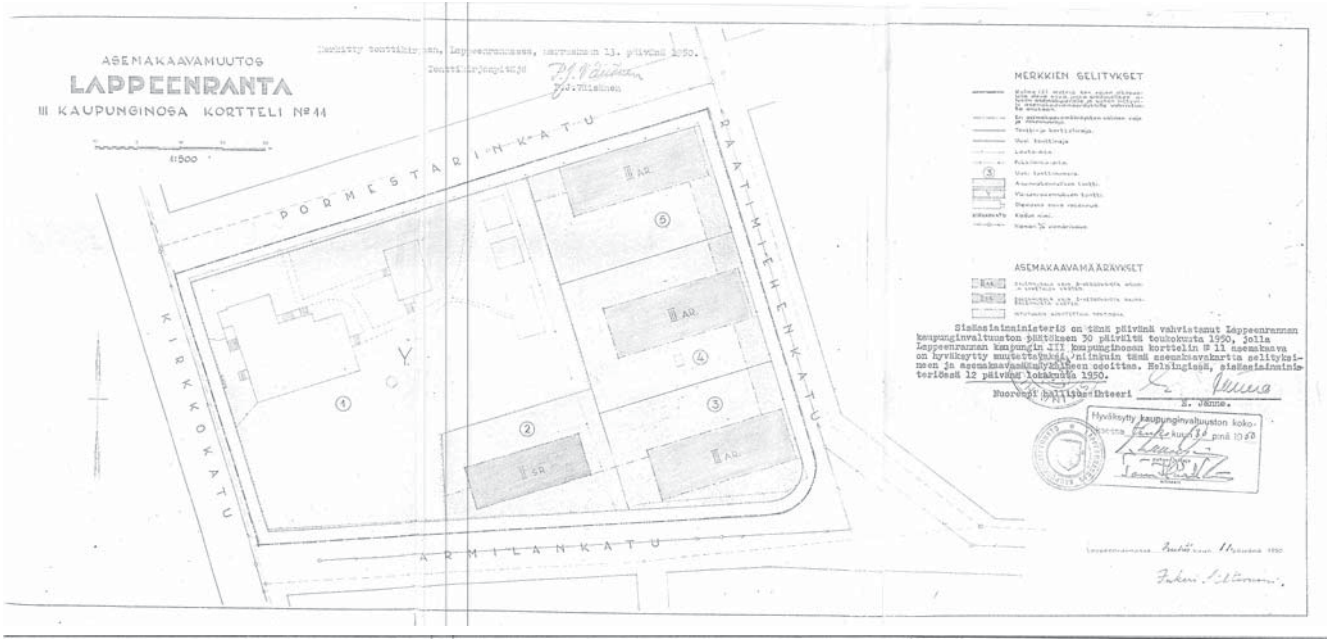
Alla vuoden 1954 kaavamuutos, jolla asuinkerrostalojen tontit muutettiin yleisten rakennusten alueeksi postitalon rakennushankkeen takia. Kaupunginsairaalan tontti pieneni muutoksella olennaisesti. Lisäksi sairaalan tontin pohjoislaitaan merkittiin puistokaista, joka ennakoii nykyisen Paasikivenpuiston syntymistä. (LKKA)

Postitalon tontin kaavoitus

Kaupunginsairaalan kortteliin oli vuonna 1950 laadittu asemakaavamuutos, jonka mukaan kortteliin itäosaan oli tarkoitus rakentaa kolmikerroksisia asuinrakennuksia. Kun kaupunki etsi valtion hankkeena rakennettavalle uudelle postitalolle tonttia, päädyttiin sairaalakortteliin itäosaan, jota ei vielä ollut alettu rakentaa. Postitaloa varten laadittiin kortteliin uusi asemakaavamuutos vuonna 1954, jolla asuinrakennusten alue muutettiin yleisten rakennusten tontiksi. Molemmat kaavamuutokset on allekirjoittanut kaupunginarkkitehti Reino Ahjopalo.

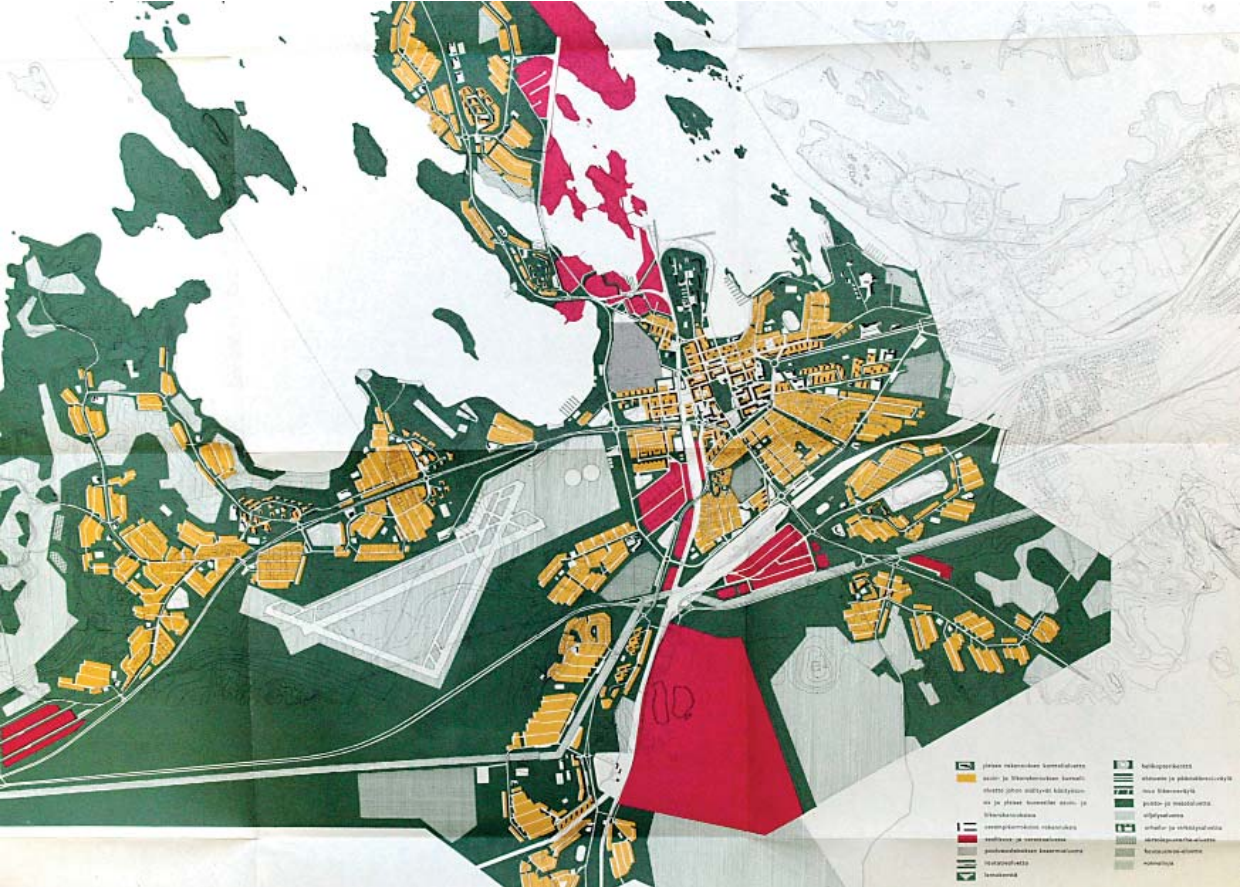
Virastotalokortteliin myöhemmän muotoutumisen kannalta on merkittävää, että vuoden 1954 kaavamuutoksessa muodostettiin Pormestarinkadun etelälaitaan puistokaista, josta myöhemmin on syntynyt nykyinen Paasikivenpuisto. Puistoalueen varaamiseen vaikutti todennäköisesti samanlaisesti laadittavana ollut yleiskaava, jossa oli suunniteltu Keskuspuistosta Vapaudenaukion suuntaan oleva puistoakseli, myöhempi Paasikivenpuisto.

Sairaalan vanhoja rakennuksia ei kaavamuutos ottanut huomioon ollenkaan, vaan oletuksena näyttää olleen jo tällöin sairaalan rakennusten häviäminen.

Lappeenrannan keskustaa vuonna 1956, Postitalon juuri valmistuttua. Sairaalan ja Postitalon korttelin etelä- ja itäpuolella on vielä tiivistä pientaloasutusta. (EKM)

Olli Kivisen Lappeenrannan yleiskaavakartta vuodelta 1956 (EKM).

Yleiskaavoitus 1950-luvulla

Pekka Toivanen kuvaa artikkelissaan Kaavoitusta ja kaupunkikuvaa (Toivanen 1988, s. 166) Lappeenrannan 1950-luvun yleiskaavan laatimista seuraavasti:

"Asemakaavoituksen taustalla säilyi edelleenkin huoli koko Lappeenrannan seudun eli kaupungin, Lauritsalan kauppalan ja Lappeen kunnan alueellisesta suunnittelusta, eli vanha alueliitoskysymys, joka tosin jäi sotavuosiksi ja niiden jälkeisten jälleenrakennusvuosien ajaksi odottamaan suotuisampaa ajankohtaa. Yleisasemakaava eli yleiskaava oli nähty välttämättömäksi hallinnolliseksi välineeksi kaavoitus- ja liikennekysymysten ohjaamiseksi palvelemaan suurempaa kokonaisuutta, kytkemään uudet kaupunginosat ja niiden takaiset naapurikuntien alueet toiminnallisesti yhteen. Yleiskaavan poliittisen valmistelun ollessa käynnissä vuoden 1949 loppupuolella kaupunginvaltuusto hyllytti, kuten edellä todettiin, kaavanmuutoksia odottamaan yleiskaavan valmistumista. Kaupunginhallituksen esitys yleiskaavan laatimisesta meni valtuustokäsittelyyn ja hyväksyttiin 27.2.1950 ja täydennettynä 7.9.1950. Kaupunginhallitus oli antanut yleiskaavaesityksen perustelut O.J. Alanteen ja Olli Kivisen laadittaviksi. Näiden suosituksista kaupunginvaltuusto päätti anoa sisäasiainministeriöltä itäisiä eli Lauritsalaan rajoittuvia kaupunginosia varten rakennuskieltoa.

Lopullinen yleiskaavasopimus kaavoittajaksi valitun O.I. Meurmanin ja häntä avustaneen arkkitehti Olli Kivisen ja kaupungin kesken tehtiin 7.8.1950 2,2 miljoonan markan hinnasta ja alkaen jo 15.4.1950. Yleiskaavan tuli sopimuksen mukaan valmistua puolentoista vuoden kuluessa ilmoitetusta ajankohdasta lukien. Kaupunginvaltuustoon yleiskaavaluonnos ennätti 16.6.1953, jolloin kaupunginhallitus sai myös tehtäväksi ryhtyä tarvittavien alueliitosten tutkimiseen ja tekemään niiden perusteella liitosanomuksen. Kuten edellä jo todettiin, valmis-

tui kaupungin rakennustoimiston ja yleiskaavan laatijan arkkitehti Olli Kivisen selvitys ja lausunto kaupunginhallituksen evästyksiksi jo syksyllä 1953, mutta kaupunginvaltuuston hyväksymisestä huolimatta alueliitos hautautui useaksi vuodeksi. Tulevalle alueliitokselle tärkeä apuväline, yleiskaava, oli joka tapauksessa syntynyt."

Kivisen Lappeenrannalle laatima yleiskaava hyväksyttiin virallisesti 1956 ja julkaistiin kirjana vuonna 1958. Lappeenrannan yleiskaava oli koko maamme mittakaavassa ensimmäisiä kokonaisen kaupungin ympäristöineen käsittäviä kaavoja. Olli Kivisen uralla se oli ensimmäisiä suuria kaupunkisuunnitelmia, samanaikaisesti alkaneena mutta aiemmin valmistuneena mainitaan Joensuun yleiskaava (1949-1951; julkaistu 1954), jonka Kivinen teki yhteistyönä Meurmanin kanssa.¹

Kivisen kaava sisältää myös monia modernin kaupunkisuunnittelun tavoitteita, kuten eri toimintojen limittymisen, tehokkaan liikenneverkon ja jalan- kulk- ja ajoneuvoliikenteen erottelun. Vanha katuverkko säilyi keskustassa niillä alueilla, joilla oli tehokkuustavoitteet täyttäviä kivirakennuksia, mutta pientaloalueet kuten Peltola tulevan hallintokeskuksen eteläpuolella kaavoitettiin katuverkkoa myöten uudelleen. Historiallista rakennuskantaa Kivisen yleiskaava otti ajan tapaan huomioon vain merkittävimpien rakennusten osalta.

Arkkitehti, professori Olli Kivinen

Olli Kivinen (1921-1999) syntyi Helsingissä, kävi koulunsa Viipurissa, Sortavalassa ja Lappeenrannassa. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Lappeenrannan lyseosta vuonna 1941 ja valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta vuonna 1948. Oman arkkitehtitoimiston hän oli perustanut jo vuonna 1947. Vuosina 1948-1951 Kivinen työskenteli myös kaavoitukseen erikoistuneen professori Otto-I. Meurmanin toimistossa. Meurmanin toimistossa Kivinen kiinnostui yhdyskuntasuunnittelusta, josta tuli myöhemmin hänen uransa tärkein ja tunnetuin osa-alue. Vuonna

1960 Olli Kivinen nimitettiin asemakaavaopin professoriksi Teknilliseen korkeakouluun eläkkeelle siirtyneen Otto-I. Meurmanin jälkeen.²

Lappeenrannan kaavoitus oli mitä ilmeisimmin Kiviselle tärkeä työkohte, olihan Lappeenranta hänen koulukaupunkinsa ja toisaalta yleiskaavan laatiminen tapahtui yhteistyössä Otto-I. Meurmanin kanssa, joka jo 1930-luvulla toimiessaan Viipurin asemakaava-arkkitehtina oli laatinut ehdotuksen Lappeenrannan "yleisasemakaavaksi". Kaupunki oli siis molemmille tuttu. Lisäksi haasteena oli vesistöjen rikkoman kaupunkialueen hajanaisuus ja pyrkimys Lauritsalan kauppalan ja Lappeen kunnan liittämistä Lappeenrantaan (mikä toteutui vasta 1967).

Kaupungintalon aatekilpailu 1957

Yleiskaavan valmistuttua kaupungin keskustan suunnittelu jatkui vuonna 1957 julistetun kaupungintalon aatekilpailun muodossa. Edelleen Pekka Toivasta lainaten (Toivasen em. artikkeli, s. 170-171):

"Lappeenrannan keskustan myöhempää asemakaavaa vauhdittivat lukuisten yleisten syiden ohella linja-autoaseman vaatimat laajemmat tilat. Tarkoituksena oli suunnitella asemakaavallisista lähtökohdista kaupungintalolle varatulle laajalle Hämäläisenkadun, Pohjolankadun, Myllykadun ja Valtakadun väliselle tontille VI kaupunginosassa korttelissa 2 rakennuskompleksi, johon sijoitettaisiin kaupungin virastot, kirjasto ja teatteri. Kaupungintalon alueelle tuleva liikenne pyrittiin jakamaan tasaisesti Myllykadun, Valtakadun ja Oikokadun osalle. Por- mestarinkatu koettiin kilpailun ehdotuksissa asemakaavallisesti tärkeänä, koska sen nähtiin istutuksilla bulevardimaiseksi järjestettynä yhdistävän Keskuspuiston ja Vesitorninpuiston yhtenäiseksi vihervyöhykkeeksi. Useat suunnittelukilpailun osanottajat korostivat töidensä selostuksissa "raatihuoneen torin" käyttöä kaupunkilaisten kokoontumispaiikkana erilaisiin ulkoilmatilaisuuksiin.

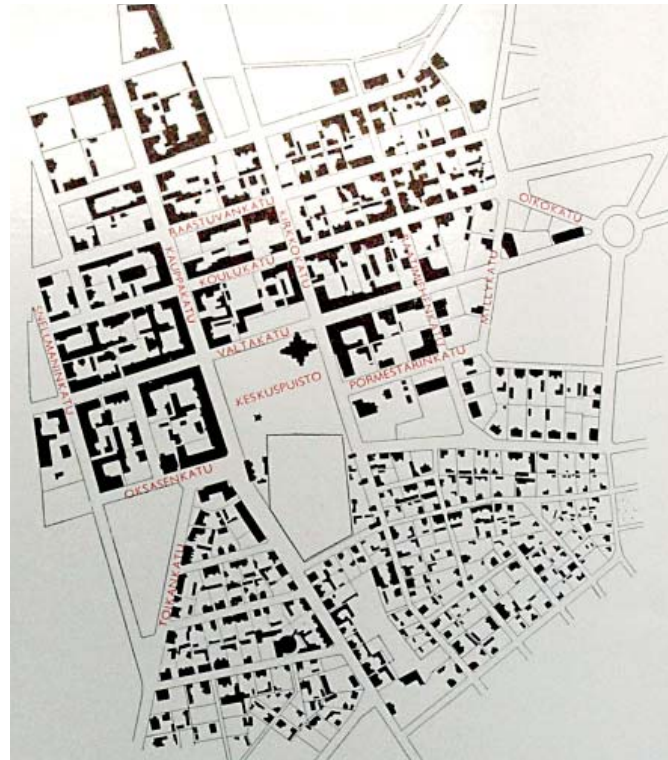

Kaupungin keskustaa Olli Kivisen yleiskaavassa. Kirkosta ja keskuspuistosta itään on Vapaudenaukiolle johtava nykyinen Paasikivenpuisto, sen eteläpuolella nykyinen virastotalokortteli, jossa Postitalo näkyy omana "palikkanaan".
(Kartta ja muut tällä sivulla olevat kuvat ovat Olli Kivisen 1953/1956 laatimasta Lappeenrannan yleiskaavan vuonna 1958 painetusta versiosta.)

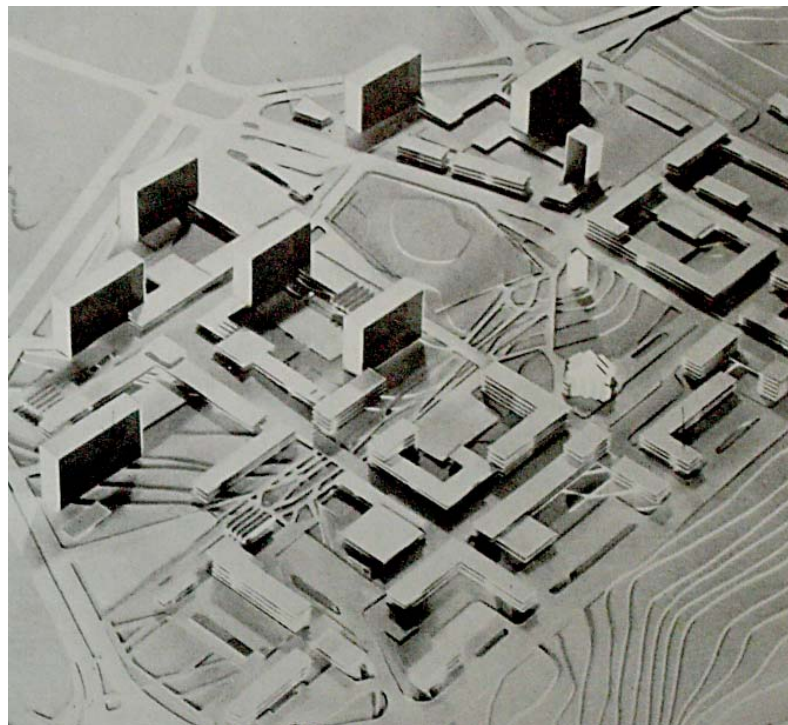
Aatekilpailu ratkesi 22.11.1957, jolloin arvostelulautakunta, kaupunginjohtaja Martti Viitanen sekä kaupungin asettamat jäsenet, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Mikko Ojanen, dipl. insinööri Matti Strengell ja kaupunginarkkitehti Reino Ahjopalo sekä Suomen Arkkitehtiliiton valitsevat edustajat arkkitehdit Eero Eerikäinen ja Erkki Helamaa päätyivät nimimerkki "Vox Urbanaan" eli arkkitehti Erkki Pasasen ehdotukseen parhaimpana suunnitelmana. Puuttumatta itse kaupungintalon suunnitelmaan sinänsä on syytä todeta jo tuolloin annetut määreet tulevalle keskustan asemakaavalle. Arvovaltaisen arvostelulautakunnan kilpailuselostus kaavaili kaupungin keskustan tulevaa asemakaavaa seuraavasti:

"Kaupungin uudesta asemakaavasta johtuen tulee kaupunkikuvassa tapahtumaan ilmeistä kehitystä, seurauksena lähinnä korttelijakojen ja rakennusmassojen muutoksista ja ajoneuvo- ja jalankulkuliikenteen differentioinnista. Määrätyt rakennusmassaratkaisut kaupungintalon puitteissa, toteutettaneen ne oheisen ehdotuksen mukaisesti tai ei, aiheuttavat cityn vilkkaimman alueen levenemisen ja siirtymisen pois päin Valtakadulta. Esityksen asemakaavallisena teemana on ollut pyrkimys muodostaa kaupungin sisäisestä puistovyöhykkeestä ja kaupungintalomiljööstä yhteinen "selkäranka", kaupungin keskeinen runkoaihe ja kääntää kaupungintalokompleksin pääsisäänkäyntiakseli pois päin vilkkaimmasta liikennealueesta."

Hallinto- ja kulttuurikeskuksen lopullisten suunnitelmien muotoutuminen ja siten myös kaupungintalon toteuttaminen kesti kuitenkin yli kaksi vuosikymmentä. Ainoana osana vuoden 1957 aatekilpailun tuloksista toteutui kirjasto, joka sijoitettiin Erkki Pasasen ja Kauko Tiihosen voittaneen ehdotuksen mukaan Pormestarinkadun ja Valtakadun väliseen kortteliin Vapaudenaukion lähetyville. Kirjastorakennuksen suunnittelu annettiin Pasasen tehtäväksi 1966, ja se valmistui vuonna 1974.

Keskustan rakennuskantaa 1950-luvun alussa kuvaava kartta. Huomiota kiinnittää keskustan eteläosan pienimuotoinen rakenne.

Ajoneuvoliikenteen järjestelyt ja paikoitusalueet Kivisen yleiskaavassa. Olennainen piirre on keskustan kehäväylä, jolta liikenne on ohjattu kortteleissa oleville paikoitus- ja huoltoalueille (vaalean punaiset alueet). Linja-autoasema on sijoitettu keskustan eteläosaan (tumman punainen kenttä).

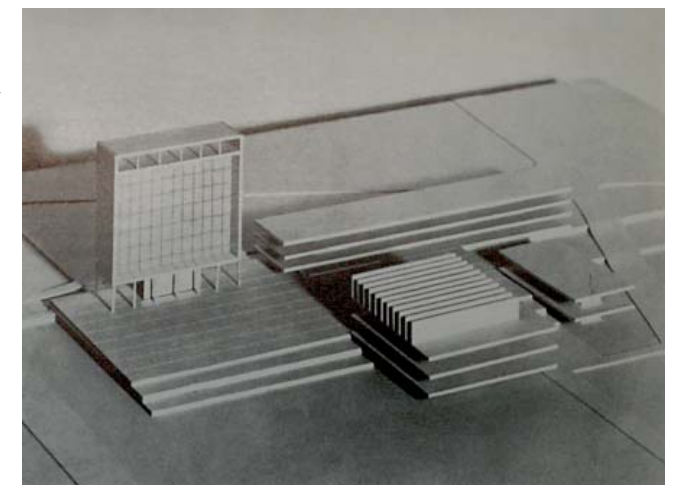
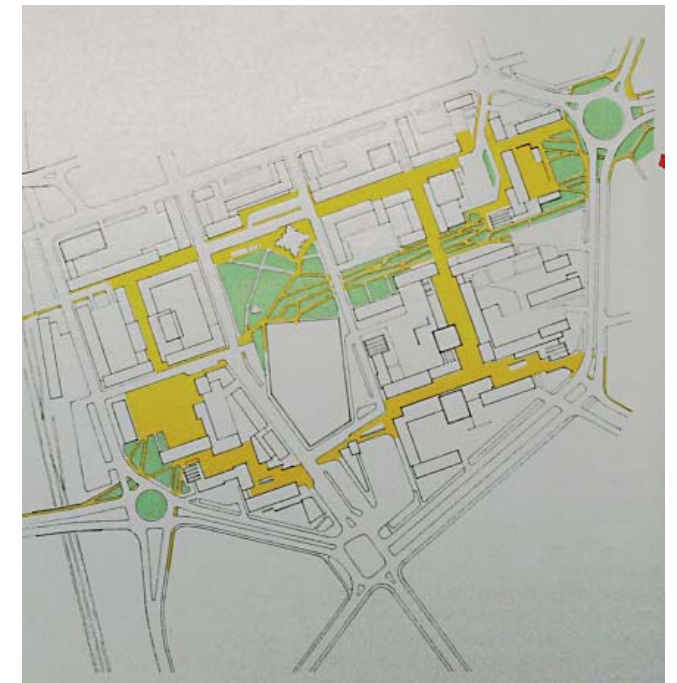
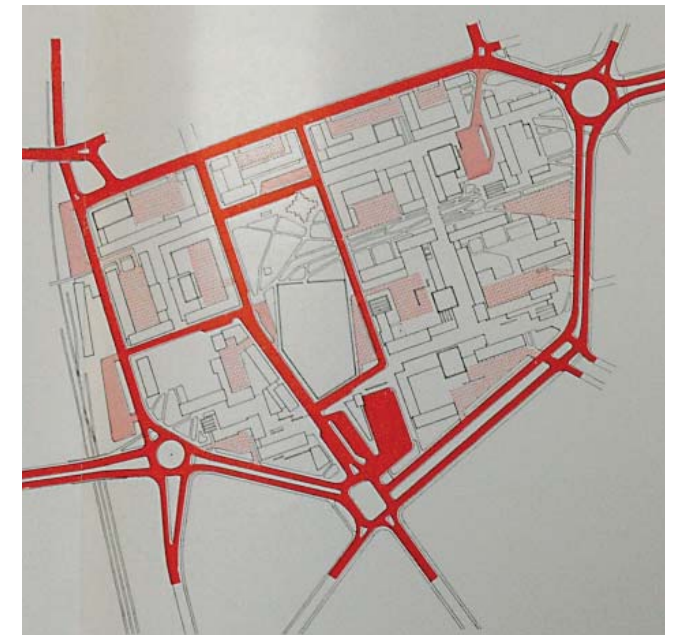
Jalankulkuliikenteen järjestelyt ja viheralueet Kivisen yleiskaavassa.

"Rengasmaisesti kiertävä ja jalankululle rauhoitettu kauppakuja, joka paikoitellen laajenee kauppa-aukioksi ja yhtyy kauppatoriin, joutuu ainoastaan neljäsä kohdassa ylittämään liikekeskuksen sisäisen ajoväylän."

(Ote kuvatekstistä)

Vasemmalla pienoismallikuva Kivisen yleiskaavan keskusta-alueesta. Keskellä kirkko puistoiineen, siitä vasemmalle nykyisen virastotalokorttelin alue, jonne Kivinen esitti korkeita lamellitaloja.

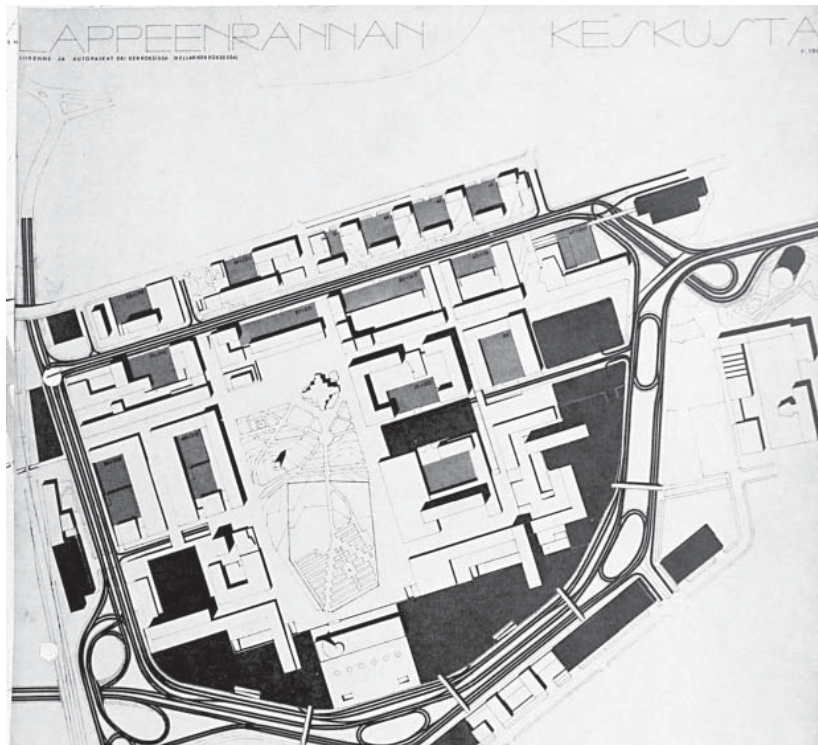
Oikealla pienoismallikuva Erkki Pasasen ja Kauko Tiihosen voittaneesta ehdotuksesta kaupungintalon arkkitehtuurikilpailussa 1957. Kaupungintalon piti tämän mukaan sijoittua Vapaudenaukion läheisyyteen, nykyisen kirjastotalon viereen.

Arkkitehti Erkki Juutilaisen kilpailuehdotus Lappeenrannan keskustasta. Virastotalokorttelin kohdalla on matalien rakennusten ohella korkeat talolamellit samaan tapaan kuin Kivisen yleiskaavassakin. Alue on rauhoitettu kokonaan läpikulkevalta liikenteeltä. (LKA)

Alla Olli Kivisen laatiman kilpailuehdotuksen liikenneverkko, jossa kehäkadun väylästä on kehitetty yleiskaavan ratkaisusta. Kaupungintalon Kivinen on sijoittanut Keskuspuiston eteläpuolelle neliömäisenä massana. (LKA)

Keskustan suunnittelukilpailu 1963

Lappeenrannan uuden keskustan kehittäminen jatkui vuonna 1963 asemakaavan suunnittelukilpailulla, joka kohdistui Keskuspuiston ympäristön kortteleihin suunnilleen Kivisen yleiskaavan mukaisen kehäkadun rajamalla alueella. Pekka Toivanen kuvaa kilpailua seuraavasti (Toivanen, em. artikkeli s. 171-182):

“Vox Urbanassa” esitetyt kiinnostuskohdat, kaupungintalo ja sen ympäristö sekä liikennejärjestelyt, olivat osaltaan vaikuttamassa vuonna 1962 kaupungin päättävissä elimissä käsiteltyyn keskustan asemakaavakilpailun sisältöön, sille painettuun kilpailuohjelmaan. Kaupunki oli aluksi päätnyt aatekilpailuun, mutta asemakaavakilpailun palkintolautakunnan pidettyä ensimmäisen kokouksensa 8.1.1963 päätettiin kilpailun luonnetta muuttaa palkintolautakuntaan kuuluneen arkkitehti Erik Kråkströmin ehdotuksesta suunnittelukilpailuksi. Lisäksi kilpailuohjelman selostusta muutettiin hänen ehdotuksensa johdosta, koska sen laatijan, prof. Olli Kivisen, oli kaupunginhallitus kutsunut myös kilpailijaksi. Selostus oli näet lainattu Kivisen laatimasta yleiskaavasta, joka vuosikymmenessä oli ennättänyt mitoitukseltaan, esimerkiksi liikennejärjestelyiden ja paikoituksen johdosta, oleellisilta osiltaan vanhentua.

Palkintolautakunnan muodostivat kaupungin valitsema dipl. insinööri Urho Valtakari puheenjohtajana, kunnallisneuvos Urho Räsänen varapuheenjohtajana sekä jäsenenä kaupunginjohtaja Esko Peltonen, liikunnanopettaja Väinö Ripatti, dipl. ins., Lasse Massala, muurari

Keskustan eteläosaa vuonna 1968. Etealalla näkyvä linja-autoasema on toteutettu Erkki Juutilaisen vuonna 1965 laatiman keskustan kaavoituksen yleissuunnitelman mukaisesti (linja-autoasema on samalla paikalla jo Kivisen yleiskaavassa 1950-luvulla). Linja-autoaseman suunnitteli arkkitehti Kauko Tiihonen. Peltolan pientalovaltainen kaupunginosa on vielä vanhassa asussaan. Vasemmalla keskellä Postitalo ja sairaalan rakennuksia. (EKM)

Heikki Tompuri, kaupungininsinööri Pentti Salla, kaupunginarkkitehti Reino Ahjopalo ja arkkitehti Erik Kråkström. SAFAn edustajia olivat arkkitehdit Osmo Lappo ja Erkki Luoma ja lautakunnan sihteerinä toimi Pauli Vuorinen.

Kilpailu julistettiin 4.4.1963 koskemaan jonkin verran laajempaa keskustakokonaisuutta kuin aiemmin oli kaavailtu. Samalla päätettiin palkintolautakunnan työvaliokunnan jäsenen, kaupungininsinööri Pentti Sallan ehdotuksesta esittää kaupunginvaltuustoa uusimaan kilpailualueiden rakennuskielto, jonka valtuusto oli hyväksynyt 22.12.1961.

Määräaikaan mennessä kilpailun toimeenpanijoille saapui yhdeksän ehdotusta. Palkintolautakunta päätti jakaa palkinnot ehdotukselle “Villimiehen arkivaatteet”, jonka tekijäksi osoittautui arkkitehti Erkki Juutilainen, “Kis-kis kippurahäntä”, jonka tekijänä olivat prof. Olli Kivinen pääavustajinaan arkkitehdit Jouko Rastimo ja Arto Sipinen ja dipl. ins. Heikki Kaila sekä muina avustajina arkkitehdit Antti Vainio ja Rudolf von Guten sekä arkkitehtiyltioppilaat Risto Vuolle-Apiala, Jorma Talvioja ja Klaus Pelkonen, ja kolmanneksi nimimerkki “Kahtamoinen” tekijänään arkkitehti Kalle-Heikki Narinen ja avustajana arkkitehtiyltioppilas Kaija Narinen.

Voittaneesta ehdotuksesta “Villimiehen arkivaatteet” todettiin, että se oli “yleiskaavaan nojautuva, hyvin tutkittu ja varmantuntuinen ehdotus. Siinä oli esitetty periaatteessa yleiskaavasta eroava keskuksen sisäinen rengaskatu selvästi huolto- ja pysäköintiliikenteen kokoojaksi, jonka itäinen osa kehäkadun vierellä tuntuu tarpeettomalta, Kirkkokatu on keskustan osalta vapautettu kokonaisuudessaan ajoneu-

voliikenteeltä”. Ehdotuksen liikennejärjestelyiden mitoitusta pidettiin oikeaanosuneena ja realistisena. Arkkitehti Juutilainen oli lähtenyt saneerattavien alueiden vaiheittaisesta toteuttamisesta, minkä pelättiin siirtävän keskustan rakentamisen “liian kauas tulevaisuuteen”. Kaupungin hallinto- ja kulttuurikeskus oli ehdotuksessa liitetty arkkitehtonisesti vakuuttavasti uusiin saneerattaviin kortteleihin ja niiden pohjoispuoliseen itä-länsisuuntaiseen puistovyöhykkeeseen.”---

Palkintolautakunta piti suunnittelukilpailun ja sen voittaneen ehdotuksen toteuttamista jatkotoimenpiteenä vuonna 1953 hyväksytylle “oloissamme harvinaisen pitkälle viedylle” yleiskaavalle. Yleiskaavan ja useiden kilpailuehdotusten mukainen kehäkatu keskustan ympärillä tarjosi mahdollisuuden keskustan rauhoittamiseksi jalankululiikenteelle, “silloin kun autoistuminen on saavuttanut sellaiset mitasuhteet, että ajoneuvoliikennettä ei nykyisillä kaduilla enää voida ajatella”. Pysäköintipulmat olivat yleiskaavan laatimisajankohdasta, 1950-luvun alusta lähtien runsaassa kymmenessä vuodessa kasvaneet tuntuvasti, ja niinpä pysäköintialueita vaadittiin kilpailuohjelmassa huomattavasti enemmän. Vaatimuksiin oli ehdotuksissa vastattu, mm. ryhmittämällä ne kehäkadun tuntumaan, korttelikeskustojen pysäköintialueille, pihojen ja rakennusten alisiin pysäköintiloihin ja erityisiin pysäköintitaloihin. Kaikkia pysäköintijärjestelyjä oli esitetty, tosin eri tavoin painotettuina. Kasvanut ajoneuvokanta oli jo tuomassa jalankululiikenteen pulmat ajankohtaisiksi. Keskustasuunnitelmassa erityisesti kehäkadun ylitse tapahtuva jalankululiikenne askarrutti, ja se oli pyritty ratkaisemaan sekä taso- että eritasojärjestelyin.

Palkintolautakunta otti kantaa Lappeenrannan tulevan keskustan rakennustapaan ja kaupunkikuvan tulevaan hahmottumiseen katsomalla, että “uuden keskustan rakentaminen pitäisi voida ratkaista ilman 8-10-kerroksisia rakennusrunkoja, jotka keskusta-alueen korkean sijainnin vuoksi muuttaisivat kokonaan kaupungin nykyisen ääriiän”. Kilpailun ehdotukset osoittivat, että annettua kerrosalaa - 45 000 m²:n lisäystä yleiskaavan kerrosalaan - oli mahdollista toteuttaa matalamallalla rakentamisella. Tosin Lappeenrannan Säästöpankin tornitalon läheisyyteen sitä tukevien samantyyppisten rakennusten pystyttäminen saattoi lautakunnan mielestä mahdollisesti tulla kysymykseen.

Erillisistä katutiloista kiinnitettiin huomiota Kirkkokadun merkitykseen eräänä Linnoitukseen päättävistä akseleista, jonka arvoa voitiin korostaa kadun alapäättä laajentamalla tai terassoimalla.

Keskuspuiston eteläpään käsittelyssä katsottiin Keskuspuiston optisen yhteyden etelään olevan kaupunkikuvallisesti tärkeätä, sitä ei saanut täysin sulkea rakennuksilla. Yleiskaavahan oli jo varannut alueen linja-autoasemalle. Siten alueen mahdollisimman avoimeksi jättäneet ratkaisut nähtiin oikeaan osuneina.

Keskustan tulevan suunnittelun kannalta kahden tuolloin ajankohtaisen rakennuskohteen, jo käsitellyn kaupungintalon sekä linja-autoaseman, sijainti nähtiin tärkeänä ja esitetyt vaihtoehdot olivat puhuttaneet. Kaupungintalolle oli esitetty yleiskaavan mukaista paikkaa eli Vapaudenaukiota, silloisen kaupungintalon korttelia, Kauppakadun varren ranta-aluetta että Sankarihautausmaan etelä- ja kaakkoispuolella olevaa aluetta. Palkintolautakunta näki yleiskaavan osoittaman paikan, Vapaudenaukion, perustelluimpana yhtenäisen hallinto- ja kulttuurikeskuksen luomiselle: se olisi liikenteellisesti edullinen, riittävät pysäköintitilat olisi järjestettävissä eikä se kilpailisi Keskuspuiston vanhojen kulttuurimuistomerkkien kanssa. Kaupunginjohtaja Esko Peltonen esitti kuitenkin sekä Sankarihautausmaan etelä- että kaakkoispuolella olevan alueen sopivaisuuden kaupungintalon paikaksi tutkittavaksi.”

”Ennen kuin keskustan asemakaavan voittanutta ehdotusta ryhdyttiin toteuttamaan sen eräs keskeisistä osista, kaupungintalon ja hallintokeskuksen sijainti ja kokonaisuuden laajuus muuttuivat ratkaisevasti.

Juutilaisen ehdotushan ei ollut käyttänyt myöhemmin kaupungintalolle ja muille julkisille rakennuksille varattua nykyistä aluetta, vaan se oli jäänyt reserviksi. Kaupunginjohtaja Esko Peltonen ja kaupungininsinööri Pentti Salla päätyivät ottamaan yhteyttä vastikään (v. 1958) Toronton kaupungintalon kansainvälisen suunnittelukilpailun voittaneeseen arkkitehti Viljo Rewelliin (v:sta 1961 lähtien Revell). Tämä tutki kaupungintalon sijainnin, hahmotteli Sankaripatsas lähtökohtanaan yhdeksänkorttelisen hallintokeskuksen, “kruunun”, ja sen keskelle kaupungintalon eli “kruunun helmen” yhtä kerrosta muita korkeampana. Keskustasuunnittelukilpailun voittanut ja suunnittelutyön saanut arkkitehti Juutilainen hyväksyi osaltaan Revellin hahmotelman. Näine hyvineen suunnitelma eteni kaupunginvaltuustoon, joka 25.11.1963 hyväksyi kilpailutuloksen, antoi sen arkkitehti Juutilaisen kehiteltäväksi ja hyväksyi arkkitehtuuritoimisto Viljo Revellin ehdottaman muutoksen.

Rakennustoimisto täsmensi kirjeessään 18.12.1963 kaupungintalon suunnittelua viitaten 10.12.1963 Helsingissä arkkitehtien Viljo Revellin ja Heikki Castrenin sekä Lappeenrannan kaupungin edustajien, kaupunginjohtajan, kaupungininsinöörin ja kaupunginarkkitehdin välisiin neuvotteluihin ja ehdotti kaupungintalon suunnittelun antamista arkkitehtuuritoimisto Viljo Revellin tehtäväksi. Toimiston tuli olla yhteistoiminnassa keskustasuunnittelijan, arkkitehti Erkki Juutilaisen kanssa. Kaupunginhallitus hyväksyi ehdot sen ensimmäisessä kokouksessaan vuonna 1964.

Keskustan jatkosuunnittelu ja Juutilaisen asemakaava 1975

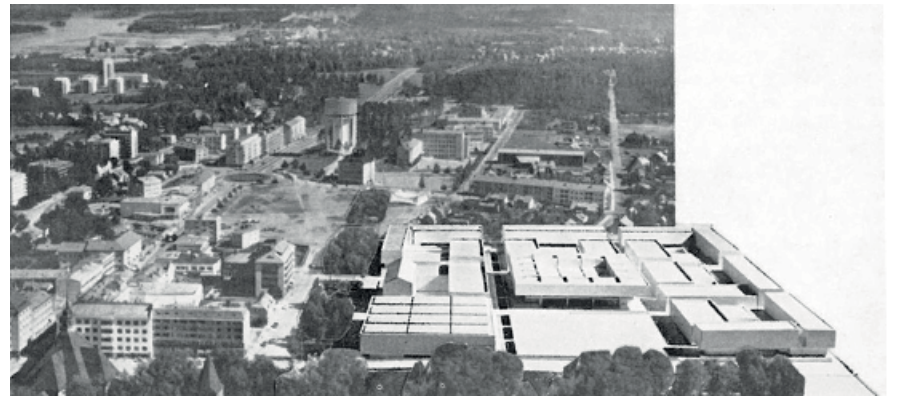
Edellä oleva Pekka Toivasen kuvaus keskustan ja hallintokorttelien asemakaavan suunnittelun vaiheista vuoden 1963 asemakaavakilpailun jälkeen on Erkki Juutilaisen³ mukaan osin virheellinen ja harhaanjohtava.

Juutilainen kertoo kilpailun jälkimainingeista, että kaupunginjohtaja Esko Peltonen ”hermostui”, kun Kivinen, joka erikseen oli kutsuttu kilpailuun, ei voittanutkaan. Koska Peltonen ei ollut tyytyväinen Juutilaisen ratkaisussa esitettyyn kaupungintalon sijoitukseen, kaupungin johto otti Revelliin yhteyttä Toivasen kuvaamalla tavalla. Mutta kaupungin johto ei tilannut Revelliltä hallintokorttelien suunnitelmaa vaan osallistumaan kaupungintalon paikan ja rakennuksen idean hahmotteluun. Yhdeksänkorttelinen hallintokeskus muotoutui Erkki Juutilaisen pöydällä vuoden 1964 aikana keskustan asemakaavasta käytyjen neudottelujen pohjalta. Revellin toimisto ei Juutilaisen mukaan laatinut vielä tässä vaiheessa mitään luonnoksia, ei ainakaan sellaisia joita olisi käsitelty päättävissä elimissä.

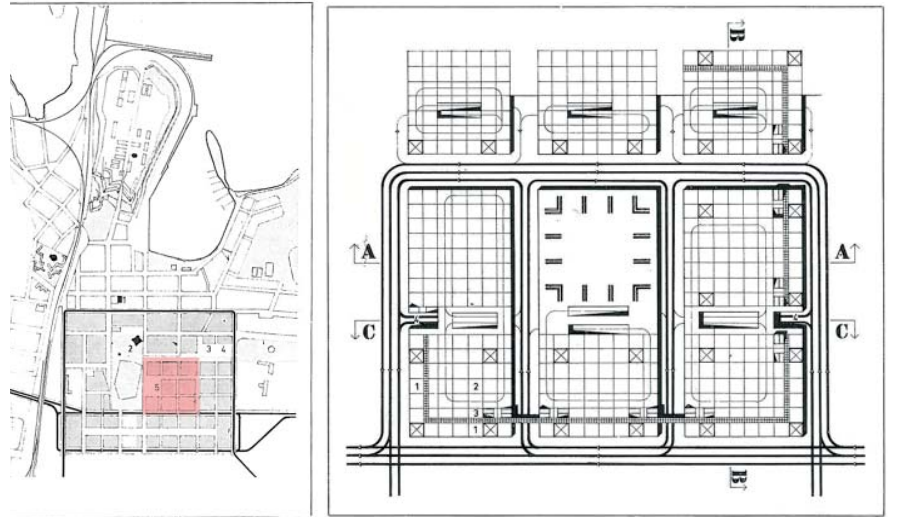
Kaupungintalon sijaintia tutkittiin asemakaavasta vuonna 1964 käydyissä neuvotteluissa. Kaupunginjohtaja Peltonen oli pitänyt hyvänä Olli Kivisen kilpailuehdotuksessaan esittämää paikkaa Keskuspuiston eteläpuolella. Tämän ohella kaupungintalolle harkittiin paikaksi myös entisen sairaalan tonttia eli nykyisen valtion virastotalon kohtaa. Juutilainen sanoo toteutuneen ratkaisun kaupungintalon paikasta etupolella olevine toriaukioineen olevan Revellin ehdottama - siltä osin siis Toivasen teksti pitää paikkansa - mutta asemakaavaluonnoksen havaintokuvineen laati Juutilainen, ei Revellin toimisto.⁴

Revellin toimistossa kaupungintalon työtä hoiti tässä vaiheessa arkkitehti Juhani Katainen, joka osallistui myös kaupungin kanssa käytyihin neuvotteluihin. Kaupungintalon suunnittelun aloittaminen lykääntyi 1970-luvulle. Viljo Revell kuoli jo syksyllä 1964. Revellin toimiston töitä jatkoi Heikki Castrén nimellä Arkkitehtuuritoimisto Heikki Castrén & Co.⁵

Valtion virastotalot eivät toteutuneessa muodossaan olleet vielä 1960-luvulla mukana kaavaluonnoksessa. Revellin neuvotteluissa esittämään ideaan sisältyi näet ajatus keskustasta hallinnollis-kaupallisena keskuksena: Kansalaistorin laidoille piti tulla suuret kauppaliikkeet eli etelälaitaan SOK:n ja

Valokuvaan upotettu pienoismallikuva Erkki Juutilainen Lappeenrannan keskustan asemakaavasehdotuksesta. (Arkkitehti 3-4/1967)

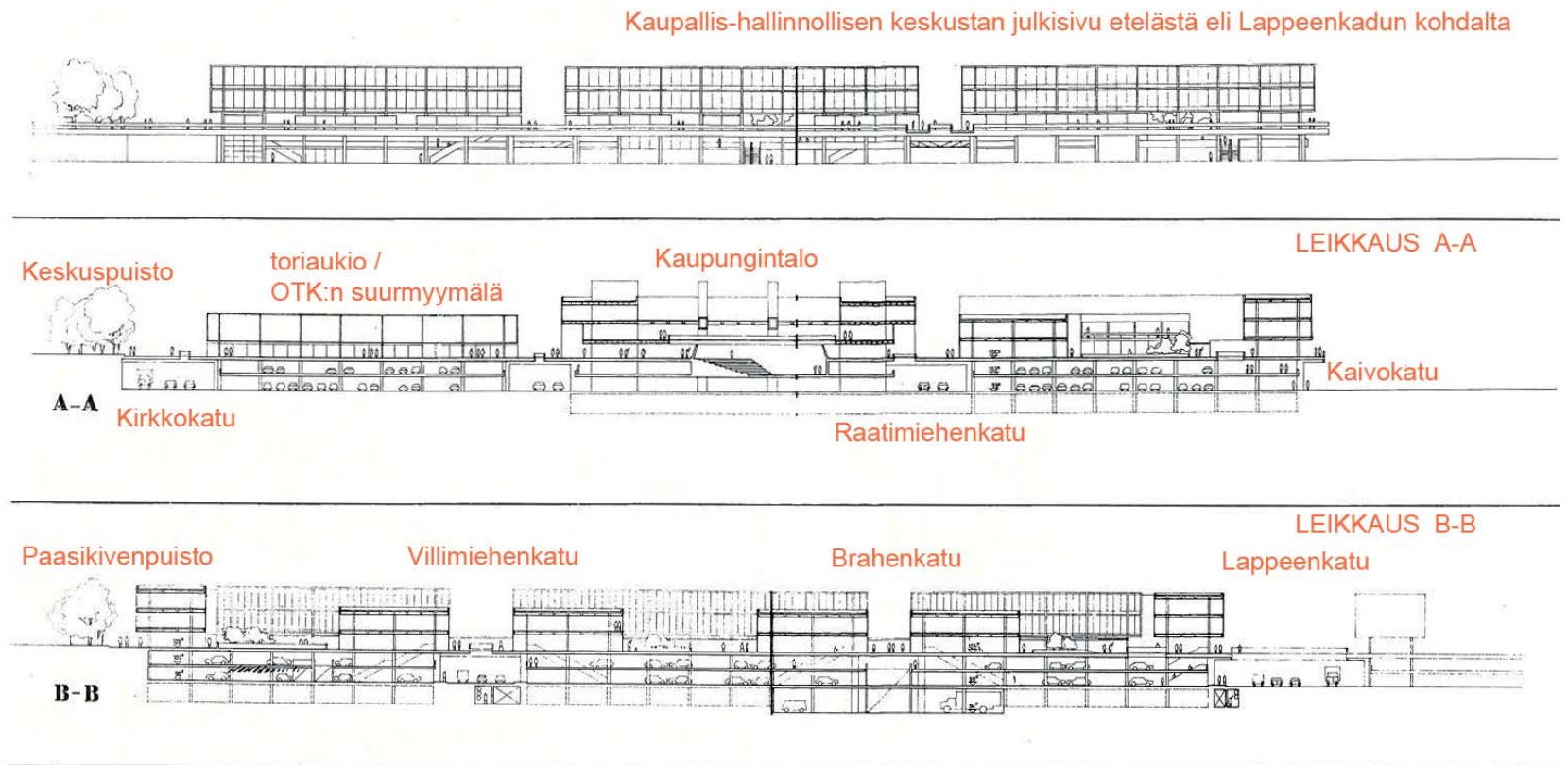
Yllä vasemmalla Lappeenrannan keskustan liikennesuunnitelman periaate, oikealla hallintokorttelien ajoneuvoliikenteen järjestely Juutilaisen ehdotuksessa 1966 (Arkkitehti 3-4/1967; vasemmanpuoleiseen kuvaa lisätty hallintokorttelien kohdalle väri).

pohjoislaitaan, myöhemmälle virastokorttelin paikalle OTK:n suurmyymälä. Kun kaavoitus ei kaupungintalon suunnittelun viivästymisen takia edennyt, kummatkin ketjut päättivät rakentaa supermarketinsa toisaalle. Valtion virastotalojen hanke tuli toteutuneessa muodossaan kaavasunnitelmaan vasta 1970-luvun puolella.

Juutilaisen kilpailuehdotuksessa liikenne oli ratkaistu perinteisesti yksita-soisena. Kun kaavatyötä vietiin eteenpäin, samalla mukaan tuli liikenteen monitasoratkaisu paljolti juuri sen vuoksi, että että torin laidoille kaavailtiin marketteja.

Liikennesuunnittelussa Juutilaisella oli kumppanina DI Pentti Murole, joka jo tällöin oli tunnettu liikenne- ja yhdyskuntasuunnittelija. Juuri Muroleen mukanaolo kykeni Juutilaisen mukaan vakuuttamaan kaupunginisiä ehdotuksen liikenneratkaisujen oivallisuudesta. Kun asemakaavakilpailun jälkeen ryhdyttiin suunnittelemaan asemakaavaa ja käytännön toteutuksia, liikennesuunnittelun sai tehtäväkseen Liikennetekniikka Oy, jossa työstä vastasi DI Antti Alitalo. Alitalo siirtyi myöhemmin Lappeenrannan kaupungininsinööriksi ja oli siten johtamassa liikennesuunnitelman toteutusta Lappeenrannassa Muroleen ajatusten pohjalta.⁶

Juutilainen kertoo keskustan asemakaavan saaneen keskeiset piirteensä vuoden 1964 aikana. Maaliskuussa 1965 Lappeenrannan kaupunginvaltuusto hyväksyi Juutilaisen laatiman keskusta-alueen yleissuunnitelman, johon sisältyi myös kaupungintalokortteli. Sen jälkeen käynnistettiin keskustan ”saneeraus korttelien” (näin Juutilainen sanoo aluetta kutsutun)

Vasemmalla Erkki Juutilaisen laatima havaintokuva Keskuspuiston ja kaupallis-hallinnollisen keskustan alueesta 1966. Yllä leikkauksia uudesta keskustasta. (Arkkitehti 3-4/1967; värilliset selostustekstit lisätty lukemisen helpottamiseksi). Asemakaavatyön tässä vaiheessa korttelit toriaukion etelä- ja pohjoislaidalla oli varattu kaupakettujen supermarketille.

Erkki Juutilaisen keskustasuunnitelman havaintopiirros lisättyä Lappeenrannan keskustaa 1960-luvun alussa esittävään ilmapuuvuun.

”Luonteen koko alueelle tulee antamaan sen keskelle sijoittuva kaupungintalo toreineen, jota arkkitehti Viljo Revellin perusidean mukaisesti suunnittelee Arkkitehtuuritoimisto Heikki Castrén & Co.” (Erkki Juutilainen Arkkitehti-lehdessä 3-4/1967)

(kuva kirjasta Standertskjöld 2011. Arkkitehtuurimuseo, valok. Simo Rista)

asemakaavan suunnittelu. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hallintokorttelien asemakaavaehdotuksen joulukuussa 1966. Asemakaavaa ei kuitenkaan lähetetty vahvistettavaksi, koska kaupungintalon suunnittelu oli kesken. Kaupungintalon rakennushankkeen etenemistä puolestaan hidasti se, että alueelle oli saatava pakkolunastuslupa. Juutilaisen mukaan ministeriö antoi luvan, kun kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt asemakaavan - kaavan vahvistamista ei tarvinnut odottaa.

Arkkitehti-lehdessä vuonna 1967 julkaistussa Juutilaisen asemakaavaehdotuksessa näkyvät toteutuneen ratkaisun peruspiirteet, mutta yksityiskohtia muutettiin tämän jälkeen monin osin. Rakennusten sijainti ja massoittelu on neuvotteluissa muokkautuneen mukainen eli kaupungintalo on jalankulkukannen päällisiltä osiltaan kolmikerroksinen ja nousee siten ympäröiviä uusia kaksikerroksisia rakennuksia korkeammaksi. Olennaisin ero korttelien käyttötarkoituksissa koskee juuri myöhempää valtion virastotalon korttelia: kuten edellä kerrotaan, se oli varattu OTK-ketjun suurmyymälälle. Korttelin käyttötarkoitus näkyy hyvin tällä sivulla olevissa Juutilaisen suunnitelmissa vuodelta 1966.

Valtion virastoille oli varattu pelkästään kortteli, jossa sijaitsi 1950-luvulla rakennettu Postitalo. Korttelin etelälaitaan on merkitty lisärakennusoikeutta, mutta nelikerroksinen ja harjakattoinen Postitalo esiintyy kaavasunnitelmassa sellaisenaan, muodoltaan uusista rakennuksista poikkeavana.

Vuoden 1967 kaavaehdotuksessa jalankulkukannen alla on paikoin jopa kolme kerrostasoa, joilla on autoliikennettä, huoltoajoa ja pysäköintiä. Toteutuneessa versiossa autoliikenne- ja paikoitustasoa on kaksi eli välitaso on jätetty pois. Lisäksi lopullisessa, vuonna 1975 vahvistetussa versiossa on vuoden 1967 vaiheeseen verrattuna eräs olennainen ero: Kirkkokatu ei ole läpiajoväylä. Tämän ansiosta valtion virastotalo liittyy toteutunutta tilannetta paremmin Keskuspuistoon, eikä Kirkkokadun ja Paasikivenpuiston risteyskohdassa ole ajoramppia. Myös Kansalaistorin Keskuspuiston puoleisella sivulla olevat valoaukot Kirkkokadun alatasolle ovat vain kapeita nauhoja.

Arkkitehti Erkki Juutilainen laatima, 2.4.1975 päivätty Lappeenrannan keskustakorttelien asemakaava. Kaava käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 24.6.1975 ja vahvistettiin Sisäasiainministeriössä 19.12.1975.

Korttelia rajaavien katujen nimet ovat nykyiset eli Kirkkokatu, Pormestarinkatu, Raatimiehenkatu ja Armilankadun tilalla Villimiehenkatu (Armilankatu-nimi säilyi hallintokeskuksen itäpuolella olevalla kadunosalla).

LKKA

Kaupungintalon sijainnin muuttamisen ja liikennesuunnitelman kehittelyn ohella asemakaavan valmistumista lykkäsivät monet muut tekijät. Pekka Toivasen mukaan:

Vuoden 1967 alusta tapahtunut Lappeenrannan kaupungin, Lauritsalan kauppalan ja Lappeen kunnan alueliitos, Suur-Lappeenrannan muodostaminen, asettivat suunnittelutyön uusien ongelmien ja ratkaisujen eteen. Kaupunkikeskuksen tuli toimia aiemman varsin suppea-alaisen kaupungin asemasta laajan ja väkiluvultaan runsaasti kasvaneen alueen keskuksena.

Juutilaisen kilpailuehdotus kävi siten läpi monipolvisen kehittelyn vuonna 1975 hyväksytyn asemakaavan pohjaksi. Arkkitehti-lehdessä vuonna 1967 julkaistussa asemakaavaehdotuksessa ovat kuitenkin näkyvissä jo lopullisen toteutuksen olennaiset piirteet. Toisaalta voi pohtia, *liittyikö liikenteen monitasoratkaisu alunperin nimenomaan siihen, että toriaukion laiduille piti tulla kauppaketjujen suurmyymälät*. Olisivatko kaupunki ja valtio lähteneet toteuttamaan ollenkaan monitasoratkaisua, ellei pitkään kestänyt kaavaprosessi koko keskustaa koskevine yleisuunnitelmineen olisi edennyt jo loppusuoralle.

Arkkitehti Erkki Juutilainen

s. 4.3.1934 Viipurissa.

Ylioppilas 1954, Suomalainen Normaalilyseo, Helsinki.

Arkkitehdintutkinto Teknillisessä korkeakoulussa keväällä 1963, diplomityönä Riihimäen keskustan yleissuunnitelma. Lappeenrannan kilpailun voitto ja siitä seurannut toimeksianto johtivat Juutilaisen kaupunkisuunnittelijan uralle.

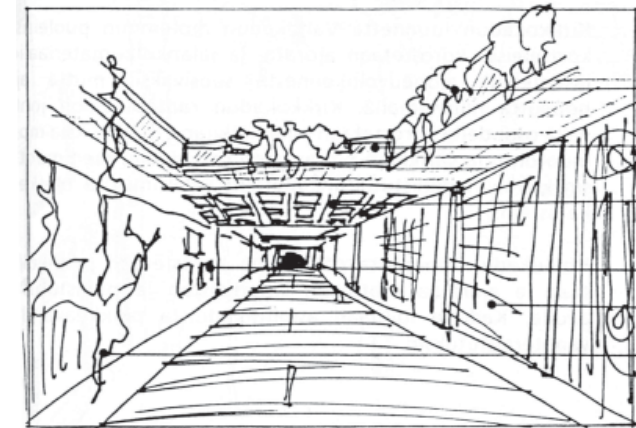
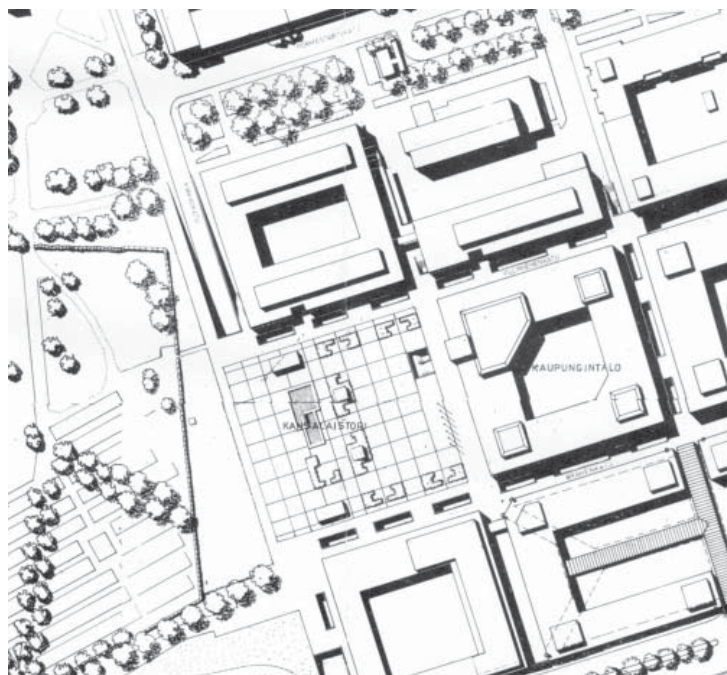
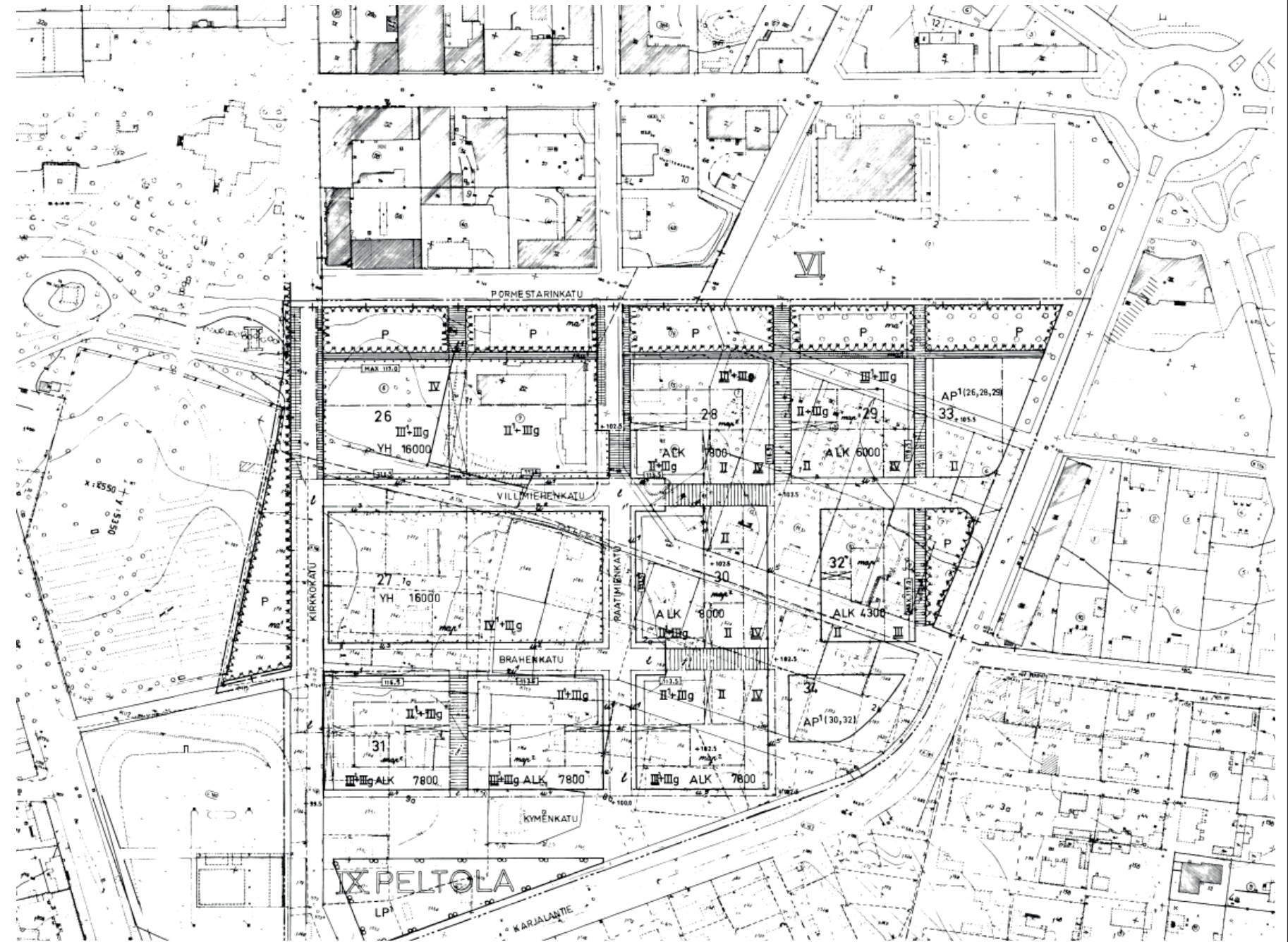
Juutilainen työskenteli opiskeluaikanaan Jorma Järven ja Lauri Silven-
noisen arkkitehtitoimistoissa. Valmistuttuaan 1963 hän oli lyhyen aikaa
Aarno Ruusuvuoren toimistossa, mutta voitettuaan Lappeenrannan
keskustan asemakaavakilpailun ja saatuaan asemakaavan laatimises-
tä toimeksiannon perusti yhteisen toimiston Erkki Kairamon ja Pentti
Pantzarin kanssa. Myöhemmin hän laati yhdessä Erkki Kairamon, Kir-
mo Mikkolan ja Juhani Pallasmaan kanssa mm. Tapiolan keskuksen
laajennussuunnitelman (1966-1970) ja Pohjois-Haagan osayleiskaavan
(1972) sekä itsenäisesti Keski-Pasilan yleissuunnitelman (1976).

Siirtyi syksyllä 1976 Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston palvelukseen, jossa toimi mm. Itäkeskuksen ja Vuosaaren kaavoituksen projektipäällikkönä. Jäi eläkkeelle vuonna 1997.

Toimi vuosina 1964-1968 Arkkitehtuuri I:n (eli prof. Aarno Ruusuvuoren ja Martti Jaatisen) assistenttina Teknillisen Korkeakoulun arkkitehtiosastolla.³

Ydinkeskustan osayleiskaava 1989

Ydinkeskustan osayleiskaavassa (päiväty 1.11.1989, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 30.10.1989) hallintokorttelit ovat toteutuneessa muodossaan, mutta *Kansalaistorin miljööseen* kiinnitettiin huomiota ja ehdotettiin seuraavia parannuksia (lainauksia yleiskaavan selostuksesta):

Vasemmalla osa ydinkeskustan osayleiskaavan 1989 havaintokuvaista. Kansalaistorilla Kirkkokadun kohdalla oleva aukko on esitetty poistettavaksi. Yllä luonnos ramppien ja alakerroksen elävöittämisestä.

Luonne ja ongelmat:

- toiminnallisesti köyhä
- suuri aukko umpikaiteineen katkaisee näköyhteyden Kirkkokatua pitkin Saimaalle

Toimenpidesuositus:

- Kirkkokadun ilmastointiaukko katetaan ilmaa läpäisevin teräsrakentein, jolloin kaiteet voidaan poistaa
- toimintoja monipuolistetaan. Sallitaan esimerkiksi torimyynti ja erilaiset tapahtumat.

Ydinkeskustan osayleiskaava 2007

Voimassa oleva ydinkeskustan osayleiskaava on vuodelta 2007 (alkuperäinen päiväys 4.12.2006, kv hyväksynyt muutosten jälkeen 28.5.2007). Yleiskaavassa on esitetty maankäytön kehitys vuoteen 2020 saakka. Valtion virastotalojen kortteli on keskustatoimintojen aluetta C.

Ns. Pormestarikorttelissa olevat Saimaanlinna, kaksi elokuvateatterirakennusta ja Viljelytalo on varustettu kohdemerkinnällä ”rakennus / rakennuskokonaisuus, jonka suojelu tulee selvittää asemakaavoituksen yhteydessä”.

Virastotalokortteli ja sen lähiympäristö rakennus-suojelun näkökulmasta

Valtion virastotalojen korttelilla tai sen rakennuksilla ei ole voimassa olevissa yleis- ja asemakaavoissa suojelumerkintöjä.

Kortteli liittyy Kirkkokadun toisella puolella olevaan Lappeen kirkon miljööseen eli Keskuspuistoon, joka kuuluu luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä (RKY 2009).⁷ Kohde on selostettu seuraavasti: ”Lappeen kirkko on maamme ainoa 1700-luvulta säilynyt kaksoisristikirkko eli kahtamoinen. Kirkon eteläpuolella olevan Keskuspuiston alueella on vanha hautausmaa 1700-luvulta sekä Helsingin Hietaniemen jälkeen maamme suurin sodissa 1939-1940 ja 1941-1944 kaatuneiden sankarihauta-alue, jonne on haudattu 1 508 sankarivainajaa. Alueella on useita sotien vainajille omistettuja muistomerkkejä. Wäinö Aaltosen tekemä punagraniittinen muistomerkki on paljastettu 1951.”

Ydinkeskustan osayleiskaavassa Lappeen kirkolla lähiympäristöineen on merkintä PY/s-1 (Kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltujen kirkollisten rakennusten korttelialue. Alueen ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää”). Lisäksi Keskuspuiston eteläosassa olevalla hautausmaalla on merkintä EH/s-1 (”Hautausmaa-alue, jolla sijaitsee kirkkolain 14 luvun 5 §:n nojalla suojeltuja kirkollisia rakenteita ja rakennuksia. Alueen ominaispiirteet tulee säilyttää”) sekä Lappeen kirkolla merkintä srK-1, kellotapulilla merkintä srK-2a ja funkishenkisellä muuntamorakennuksella merkintä srK-2b.

Voimassa olevassa, vuonna 1980 vahvistetussa asemakaavassa kirkko ja kellotapuli on varustettu suojelumerkinnällä sr: ”Rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas rakennus. Rakennusta ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia korjaus- ja muutostöitä, jotka turmelevat julkisivujen, vesikattojen tai porrashuoneiden taiteellista tai historiallista arvoa.”

Virastotalokorttelin pohjoispuolella olevassa korttelissa 3/9 on yleiskaavassa eräillä rakennuksilla merkintä srT-00 (”Rakennus/ rakennuskokonaisuus, jonka suojelu tulee selvittää asemakaavoituksen yhteydessä. Numerointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon”). Näihin rakennuksiin kuuluu Pormestarinkadun varressa, vastapäätä entistä Postitaloa sijaitseva Viljelytalo (kaavaluonnos vuodelta 2007 on ennakko-

Kaupungintalo ja sitä ympäröivät betonikannet rakenteilla vuonna 1982 (EKM, valok. H. Tuhkanen)

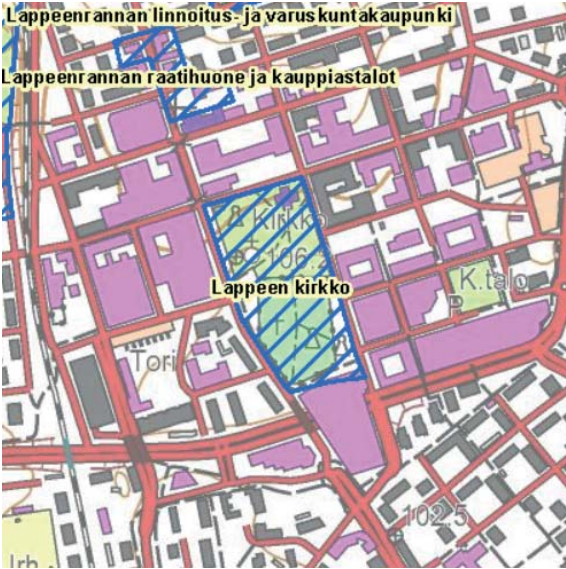

Hallintokeskus lounaasta joskus 1980-1990-luvulla. Keskuspuiston jatkeena on vielä 1960-luvulla tehty linja-autoasema, joka myöhemmin purettiin. (EKM)

kuultu, mutta sitä ei ole viety jatkokäsittelyyn). Luonnoksessa suojeltavilla rakennuksilla on merkintä sr-2: ”Suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. MRL 57§:n nojalla määrätään, että rakennusta ei saa purkaa ilman ympäristö- ja rakennuslautakunnan lupaa. Purkuluvasta on pyydetty museoviranomaisen lausunto. Purkuluvan saa myöntää vain, jos rakennuksen purkamiseen on pakottava syy. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden sekä käyttötarkoituksen muutosten tulee olla sellaisia, että rakennuksen rakennustaiteellisesti tai historiallisesti arvokas tai kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Erityisesti julkisivukorjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.”

Viitteet lukuun Virastotalokorttelin alueen historiaa kaavoituksen ja maankäytön näkökulmasta

- 1
- Yleiskuvauksia 1950-luvun kaupunkisuunnittelusta on mm. artikkeleissa Maula 1992 ja Salokorpi 1990.
- 2
- Suomen rakennustaiteen museon arkkitehtiesittelyt (www.mfa.fi). Erkki Juutilaisen haastattelut lokakuussa 2012.
- 3
- Juutilainen kertoo, että hänellä olivat apuna Lappeenrannan työssä arkkitehti Jan Söderlund ja arkkitehtiyo. Timo Valtakari.
- 4
- Myöhemmin tästä muotoutui Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Oy, joka vuodesta 1974 on toiminut nimellä Arkkitehtitoimisto CJN Oy. 1970-1980-lukujen taitteessa CJN Oy suunnitteli Lappeenrantaan sekä valtion virastotalon että kaupungintalon.
- 5
- Erkki Juutilaisen haastattelut.
- 6
- RKY on Museoviraston laatima inventointi, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskeva valtioneuvoston päätös on tullut voimaan 30.11.2000 ja sen tarkistus 1.3.2009. (http://www.rky.fi/read/asp/r_default.aspx; kopioitu 1.10.2012)
- 7

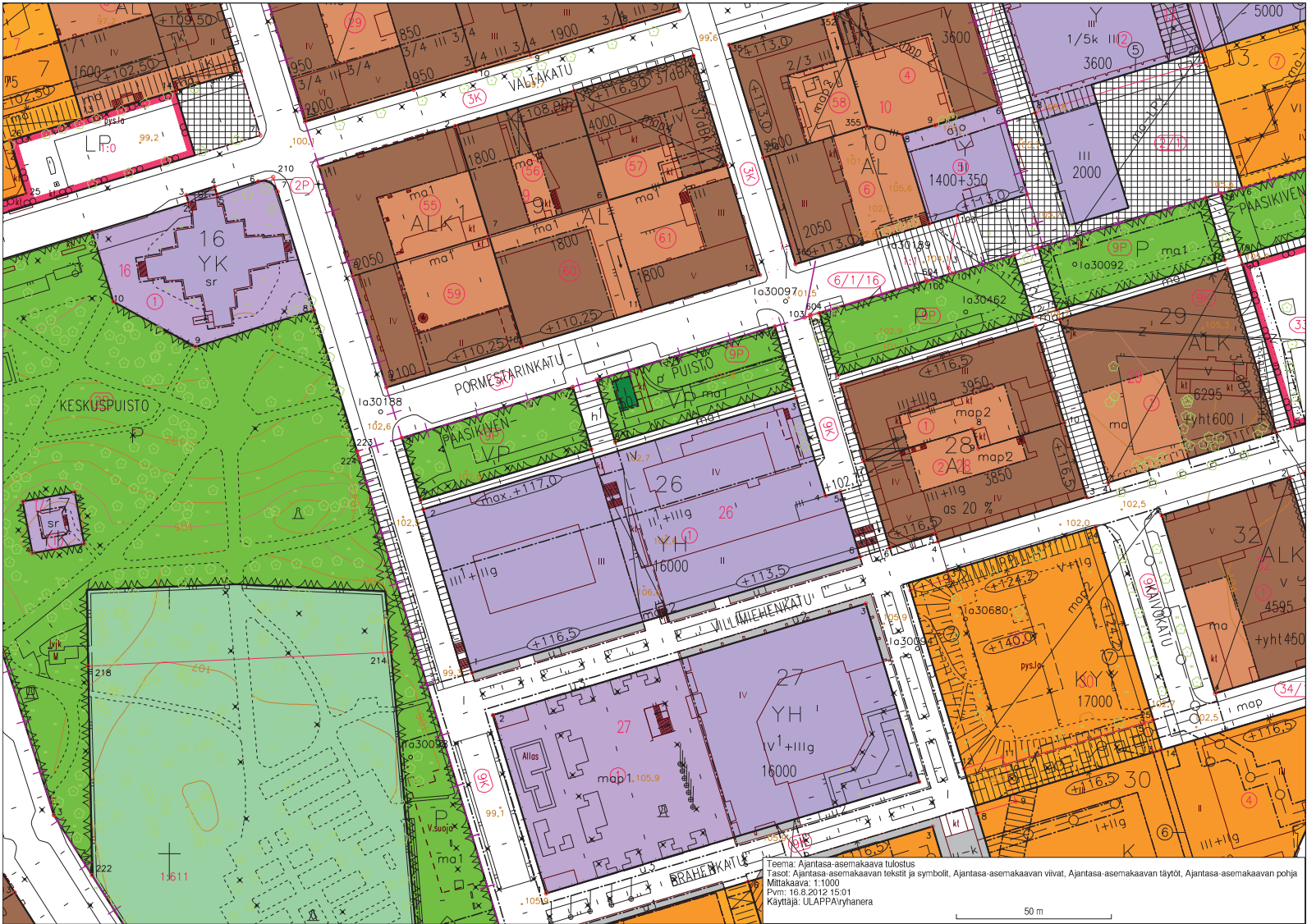
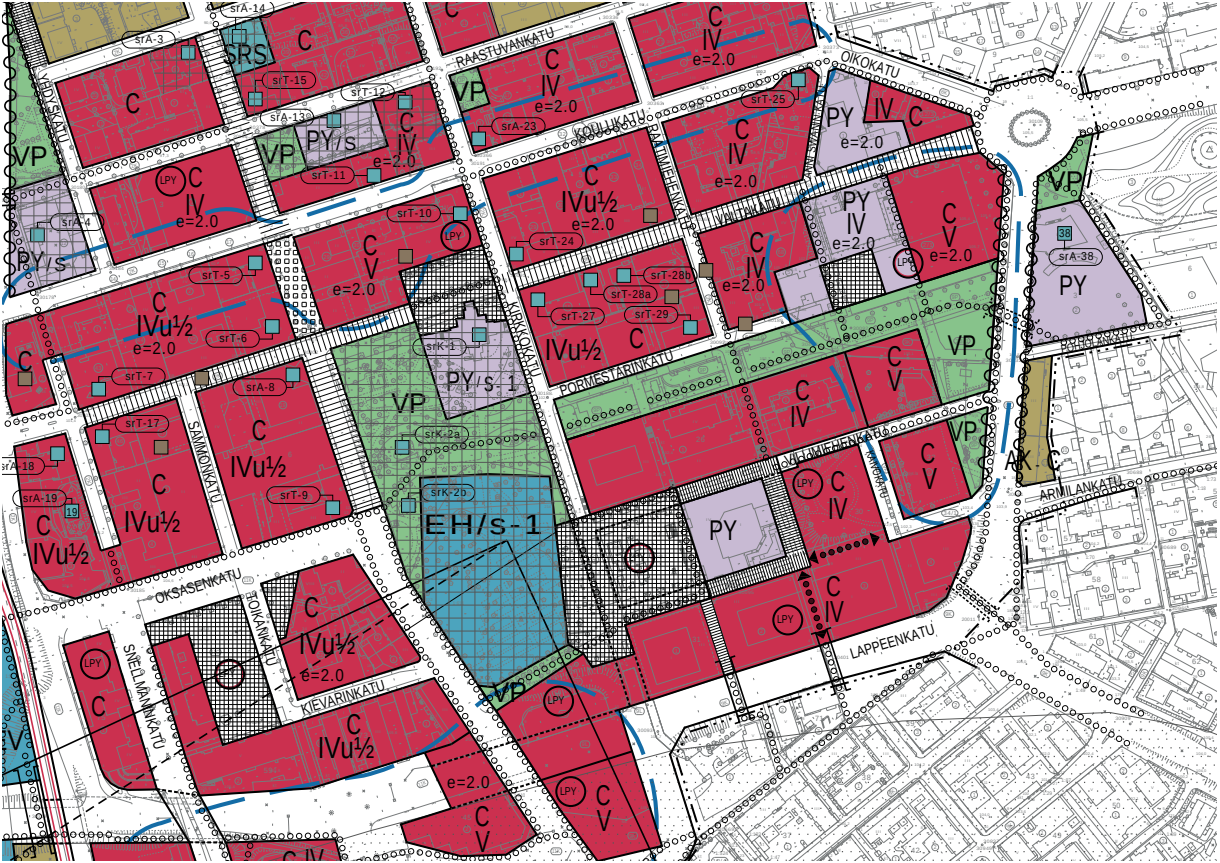

RKY 2009

Lappeen kirkko puistoiheen kuuluu vuonna 2009 vahvistettuun luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä kulttuuriympäristöistä. (kartta sivuilta www.rky.fi)

Lappeenrannan keskustassa voimassa olevat yleis- ja asemakaavat

Oikealla ydinkeskustan osayleiskaavakartta virastotalokorttelin ja sen lähiympäristön osalta. Alla ote keskustan ajantasa-asemakaavasta. (LKKA)

LAPPEENRANNAN KAAVOITUKSEN LÄHTÖKOHTIA JA ESIKUVIA

1930-luvulta 1950-luvun yleiskaavaan

Lappeenrannan asema- ja yleiskaavoituksen vaiheet heijastavat kaupunkisuunnittelun tavoitteiden muuttumista 1930-luvulta 1960-luvulle. Taustana oli Otto-I. Meurmanin pitkä ura, joka oli alkanut jo 1914 Elieen Saarisen Munkkiniemi-Haaga suunnitelman parissa ja jatkunut Birger Brunilan toimistossa. 1918-1936 Meurman toimi Viipurin kaupungin asemakaava-arkkitehtina, tehden samanaikaisesti kaavatöitä muihinkin kaupunkeihin kuten Lappeenrantaan. 1937 Meurman siirtyi rakennushallituksen Helsinkiin ja vuonna 1940 Meurmanista tuli ensimmäinen asemakaavaopin professori Teknilliseen korkeakouluun. Meurman seurasi aikaansa tutustuen mm. Lewis Mumfordin ajatteluun: hän esitteli Mumfordin teoksen The Culture of Cities Arkkitehti-lehdessä 1942.

Lappeenrannan 1950-luvun yleiskaavan laatija Olli Kivinen oli Meurmanin oppilas, yhteistyökumppani Lappeenrannan kaavoituksessa ja vuosina 1960-1972 myös hänen seuraajansa asemakaavaopin professorina. Kivisen toimisto oli keskeisimpiä kaavoittajia maassamme 1950-70-luvuilla.

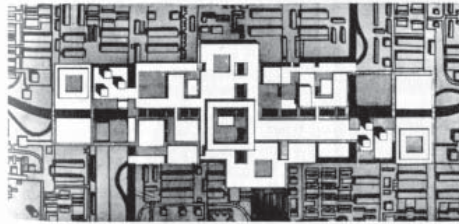
Lappeenrannan vuonna 1953 valmistunut yleiskaava on ensimmäisiä laajoja kaupunkisuunnitelmia toisen maailmansodan jälkeisenä aikana. Sitä edeltävinä yleissuunnitelmina mainitsee Salokorpi¹ Alvar Aallon johdolla tehdyn Rovaniemen yleiskaavan (1945), Meurmanin Aarne Ervin avustamana tekemän Oulun keskustan asemakaavan (1946-51) ja Aallon Imatran yleiskaavaehdotuksen (1952). Vuonna 1953 järjestetyllä asuntoreformikilpailulla, jossa etsittiin uusia ratkaisuja kasvavaan asuntotuotantoon, oli osaltaan vaikutuksensa kaupunkisuunnittelun tavoitteisiin.

Uuden keskustan esikuvat

Kivisen yleiskaavaan nähden kaupunkisuunnittelun ihanteissa oli ennätänyt jo tapahtua muutoksia, kun vuonna 1963 järjestettiin Lappeenrannan keskustan asemakaavakilpailu. Ylipäättään yhdyskuntasuunnittelu oli 1960-luvulle tultaessa noussut kiinnostuksen ja tutkimuksen kohteeksi.² Erkki Juutilainen kertoo kilpailuehdotuksensa ja siitä jatkokehittelyyn asemakaavan edustaman ajattelun taustana olleen kaupunkisuunnittelun uusin näkemysten ja erityisesti ranskalaisen arkkitehtiryhmän Candilis-Josic-Woodsin työt. Toisena tärkeänä esikuvana Juutilainen mainitsee Hookin lähiösuunnitelman Hampshiressä Lontoossa.³

George Candilis, Alexis Josic ja Shadrach Woods olivat tavanneet Le Corbusierin Marseillen projektin yhteydessä 1948. Candilis ja Woods osallistivat CIAM:n IX konferenssiin Aix-en-Provencessa 1953, jossa vastaliikkeenä vallitsevalle, Le Corbusierin ym. vuoden 1933 konferenssissa muotoilemalle linjalle⁴ perustettiin Team 10-ryhmä. Candilis ja Woods olivat ryhmän jäseniä. Team X:n korosti kaupungin fyysisen muodon ja sosio-psykologisten tarpeiden suhdetta. He pitivät vanhan kaartin ”funktionaalisen kaupungin” mallia liian formalistisena vastatakseen kaupunkielämän monitahoisiiin tarpeisiin.

Yhteisen toimiston Candilis, Josic ja Woods olivat perustaneet 1952. Toimiston työt paneutuivat erityisesti kaupunkisuunnitteluun, joka perustui uudenlaiseen tapaan analysoida, ymmärtää ja kehittää rakennettua ympäristöä. He suunnittelivat vuoteen 1970 jatkuneen toimintansa aikana Ranskaan (esim. Toulouse-Le-Mirail) ja Pohjois-Afrikkaan lukuisia asuinalueita, joista useissa painopiste oli esikaupunkien sosiaalisessa rakentamisessa. Näiden ohella heidän tunnetuimpia töitään ovat Berliinin vapaan yliopiston suunnitelma ja Frankfurt am Mainin keskustasuunnitelma.⁵

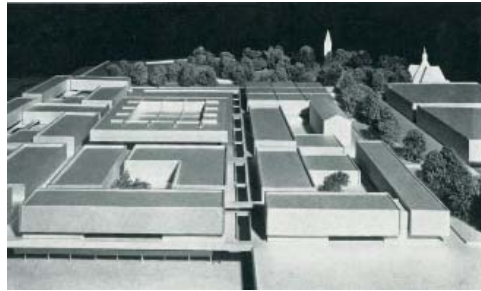
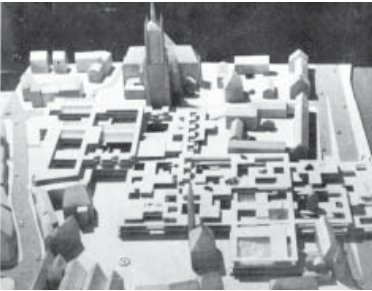
1040, 1041, 1042, 1043 Hook new town: network of roads and of pedestrian ways; plan of civic centre, with separation of pedestrian and motor traffic; cross section through a residential area (from the London County Council book, 1961)

Hook, Hampshire Lontoo, suunnitelma 1961. Kaupungin keskustan havaintokuva ja leikkauspiirustus (kirjasta Benevolo 1971).

hook: pedestrian deck seen from spine road

Vasemmalla pienoismallikuva Candilis-Josic-Woodsin Frankfurt-Röhmerbergin suunnitelmasta (kirjasta Framptom 1994). Oikealla pienoismallikuva Erkki Juutilaisen asemakaavaehdotuksesta (Arkkitehti 3-4/1967).

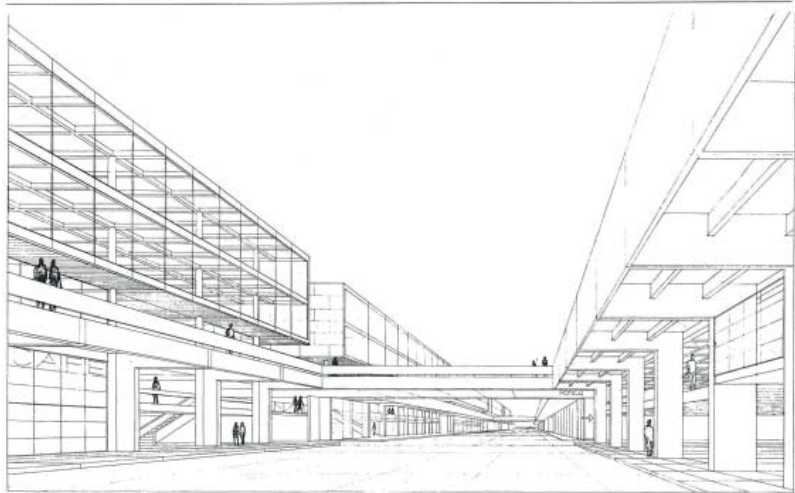
Lontoon Hampshireen laadittiin vuonna 1961 suunnitelma 100.000 asukaankaan Hookin esikaupunkia varten⁶. Suunnitelma perustuu liikennemuotojen erotteluun ja harkittuun, tehokkaaseen jalankulkuverkostoon. Keskusta on tiivis ja monitasoinen, sen ympärille levittäytyy matalampi asuinalue. Keskustassa julkinen ja yksityinen autoliikenne on pohjatasolla, paikoitus pohja- ja välitasoilla ja jalankulku ylätasolla.

Suomessa Lappeenrannan keskustan tapaisia usean korttelin kaksitasoratkaisuja ei ollut aiemmin toteutettu. Hieman myöhemmin laadituissa Itä-Pasilan ja Merihaan suunnitelmissa liikennemuotojen erottelu toteutettiin samantapaisella kansiratkaisulla. Myöhemmänä Lappeenrannan ratkaisua muistuttavana suunnittelukohteena, jossa Juutilainen oli mukana, hän mainitsee Tapiolan keskustan laajentamissuunnitelman (Juutilainen-Kairamo-Mikkola-Pallasmaa sekä Oy Kunnallistekniikka Ab/ Pentti Murole 1968; suunnitelma julkaistu Arkkitehti 7/1967).

Mainittuihin myöhempiin toteutuksiin verrattuna Juutilainen pitää Lappeenrannan kaksitasoratkaisun poikkeavana piirteenä, että siinä ylätaso eli jalankulkukansi voitiin liittää vanhaan kaupunkirakenteeseen ja Keskuspuistoon samassa tasossa. Esimerkiksi Merihaassa ja Itä-Pasilassa jalankulkukansi on selkeästi toisessa kerroksessa. Lappeenrannassa maaston laskeutuminen itään ja etelään hallintokeskuksen alueella antoi ratkaisulle luonnollisen lähtökohdan.

Kontaktikaupunki = Kompaktikaupunki

Tärkeä rooli Lappeenrannan suunnitelman muotoutumisessa oli liikenne-

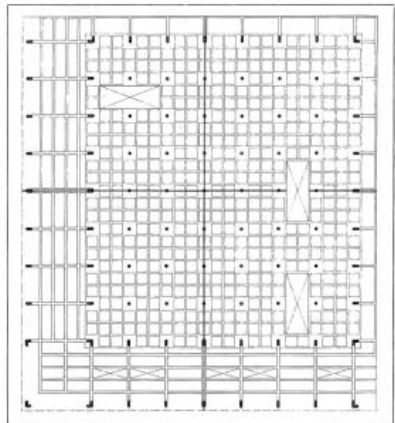

Erkki Juutilaisen perspektiivipiirros Lappeenrannan keskustasta leveään kehävälän eli nykyisen Lappeenkadun kohdalta. (Arkkitehti 3-4/1967)

832 The modern movement

1062 Berlin, plan for the Free University (équipe Candilis)

Vasemmalla Georges Candilisin ehdotus Berliinin vapaaksi yliopistoksi (kirjasta Benevolo 1971). Yllä Erkki Juutilaisen piirustus Lappeenrannan keskustan yhden korttelin jalankulkutasosta (Arkkitehti 3-4/1967). Molemmissa suunnitelmissa näkyy hyvin tiukan rationaalinen, suorakulmaiseen moduuliverkkoon perustuva suunnitteluperiaate.

suunnittelusta vastanneella Pentti Muroleella. Murole kritisoi myöhemmin Arkkitehti-lehdessä julkaistussa artikkelissaan *Ihmisen kulkemisen suunnittelusta* (Arkkitehti 3-4/1967) voimakkaasti 1950-1960-lukujen liikennesuunnittelua ja kaupunkisuunnittelussa yleistä avointen korttelin mallia. Hänen mukaansa liikennesuunnittelu oli autoistumisen myötä painottunut sujuvan ajoneuvoliikenteen suunnitteluun, kun tärkeämpää olisi suunnitella tiiviitä, toimivia ja paljon sosiaalisia kontakteja tarjoavia jalankulkumiljöitä. *"Kompaktissa miljöössä voidaan synnyttää korkea tapahtumaintensiteetti = elämysintensiteetti. Ihmisen kulkemisen tulee olla happening." ... "Ihminen voi saada kontakteja ensisijaisesti liikkueessaan jalan"..."* *"Yhdyskuntasuunnittelun päättävänä tulisi tämän teorian mukaan olla kontakti- (= hatunosto-) tilaisuuksien kasvattaminen maksimiinsa. Tämä on: jalankulkijoiden*

törmäyspisteitä on lisättävä maksimiinsa. Periaate on vastakkainen ajoneuvoliikenteen suunnittelulle." Muroleen artikkelissaan käyttämästä kiteytyksestä *Kontaktikaupunki* = *Kompaktikaupunki* tuli eräs modernin kaupunkisuunnittelun iskulause.

Myös Erkki Juutilainen kritisoi samassa Arkkitehti-lehden numerossa avointa korttelimallia ja sen toteuttamista vanhoja ruutukaavakaupunkeja uudistettaessa⁷: ”Keskustarakenteen, joka sopeutuisi perinteelliseen ruutukaavaan ja pystyisi säilyttämään ominaispiirteensä rakennuskannan uusiutuksessa, tulee perustua selvien katu- ja aukiutilojen muodostamiseen. Ns. avoimen rakennustavan käyttö ei tässä yhteydessä ole kaupunkikuvalisiesi perusteltua. Nykyisissä ratkaisuissamme kuvastuu liiankin usein käsitksemme 1960-luvun autokaupungista, jonka ominaispiirteisiin kuuluvat katukuvaan liittyvät, helppokäyttöiset pysäköintialueet sekä suhteellisen alhaisesta rakennustehokkuudesta johtuvat pitkät kävelyetäisyydet. Näistä lähtökohdista luodaan kaupunkirakenne, joka tulevaisuudessa ei sovellu auto- eikä jalankulkukeskustaksi.”

Sekä Muroleen että Juutilaisen kirjoitukset liittyvät suoraan Lappeenrannan keskustan suunnitteluun. Juutilaisen Lappeenrannan keskustasuunnitelma on julkaistu lehdessä heti seuraavilla sivuilla em. artikkelien jälkeen. Muroleen artikkelissa on myös kuvituksena pienoismallikuva Lappeenrannan keskustaprojektista.

Rationalismi ja strukturalismi

Asko Salokorpi kuvaa arkkitehtuurivirtauksia 1960-luvun alussa⁸: ”Rationalismi sai 1960-luvulla uutta aatteilista syvyyttä. Siitä kehittyi strukturalismiksi nimitetty suuntaus, jolla oli monia ulottuvuuksia. Yksi oli tekniikan varaukseton ihailu, jossa esikuviksi omaksuttiin amerikkalaisen Buckminster Fullerin mekaaniset keksinnöt ja englantilaisen Archigram-ryhmän tekninen utopismi. Ludwig Mies van der Rohen arkkitehtuurista löydettiin teräsrakenteiden, struktuurin pelkistetty kauneus. Monitasoisemmin vaikutti ranskalainen arkkitehtikolmikko Goerges Candilis, Alexis Josic ja Sadrach Woods. Heidän kansainvälistä mainetta niittäneet ehdotuksensa Frankfurt am Mainin keskustan jälleenrakentamiseksi ja Berliinin vapaaksi yliopistoksi hedelmöittivät meillä monia suunnitelmia.”

Rakennussuunnittelussa rationaalinen ajattelu näkyi ankarana konstruktivismina. Salokorpi sanoo 1960-luvun nuoren suunnittelijapolven palanneen modernismin juurille ja vastustaneen johdonmukaisesti korostettua yksilöllisyyttä, jota esim. Alvar Aallon työt edustivat. Ankara suorakulmaisuus, moduulimitoitus ja rakenteiden ”rehellinen” näyttäminen olivat suunnittelun ehdoton ohjenuora. ”Arkkitehtuuri ei saanut olla Aallon arkkitehtuurin tapaan yksilöllistä ja veistoksellista, siis ekspressiivistä. Myös konstruktivismin vaikeassa lajissa voi saavuttaa esteettisesti moitteettomia tuloksia; kauneus oli rakennuksen ja sen osien suhteessa.”⁹

Tämä konstruktivinen ajattelu näkyy jonkin verran jo Erkki Juutilaisen kilpailuehdotuksessa, jossa hallintokeskuksen uusi korttelirakenne on suorakulmainen - tosin syynä on ehkä enemmänkin se, että alue on Lappeenrannan vanhan ruutukaavan jatke. Mutta Juutilaisen lopullisessa kaavaluonnoksessa toteutuu konstruktivistin unelma: korttelit ovat tiukan neliömäiset, kooltaan noin 60 x 60 metriä. Juutilainen sanoo suunnittelun eräänä lähtökohtana olleen 7,5 x 7,5 metrin moduuliruudukon, joka lähti pysäköintitilojen mitoituksesta.

Vaikka Lappeenrannan suunnittelun esikuvien, Candilis-Josic-Woodsin ja Team 10-ryhmän edustama linja korosti erilaisten kaupunkisuunnitteluun vaikuttavien tekijöitten (struktuurien) ottamista huomioon, Arkkitehti-lehden vuonna 1967 julkaisemassa Juutilaisen suunnitelmassa tuntuu korostuvan vain liikennesuunnittelu sekä kortteli- ja rakennussuunnittelun tiukka rationaalisuus. Julkaistuissa suunnitelmapiiirustuksissa ja Juutilaisen lehteä varten laatimassa selostuksessa ei esimerkiksi mainita hallinnon lisäksi muiden toimintojen, kuten mahdollisten asuntojen tai kaupallisten palvelujen sijoittumista.

Vanhan kaupunkirakenteen huomioonottaminen

Yhteistä 1950-1960-luvun kaupunkisuunnitelmille oli, etteivät ne ottaneet vanhaa kaupunkirakennetta huomioon muuten kuin teknis-taloudellisena kysymyksenä - pyrkimykset vanhan rakennuskulttuurin säilyttämiseen olivat vielä lapsenkengissä. Moderni arkkitehtuuri ja kaupunkisuunnittelu olivat ensisijaisia. Pohdittiin, kuinka vanha voidaan kutoa osaksi uutta, ei sitä, kuinka uusi voidaan sovittaa ja kytkeä osaksi jo olemassa olevaa.¹⁰ Tämä näkyy myös Lappeenrannan keskustan suunnitelmissa, jopa korostuneena vastakohtaisuutena Keskuspuiston ja uusien hallintokorttelien kohdalla. Puistoa 1700-luvun kirkkoineen osattiin arvostaa, mutta muutoin ainoastaan sotien jälkeen valmistuneet suuremmat kivirakennukset kuten Postitalo otettiin kaavasunnitelmissa huomioon, nekin vain käyttökelpoisena resurssina.

Vanhan kaupunkirakenteen mittakaavan ja katumiljöiden säilyttämisestä puhuttiin, mutta vanhaa rakennuskantaa ei sellaisenaan pidetty arvona, joka olisi johtanut säilyttämistavoitteisiin. Jopa historiallisiin puukaupunkeihin, kuten Raumalle ja Raaheen, laadittiin asemakaavoja, jotka tähtäsivät ”miljöösuojaan” katuverkko ja mittakaava säilyttämällä, mutta sallivat rakennuskannan pääasiallisen uusiutumisen.

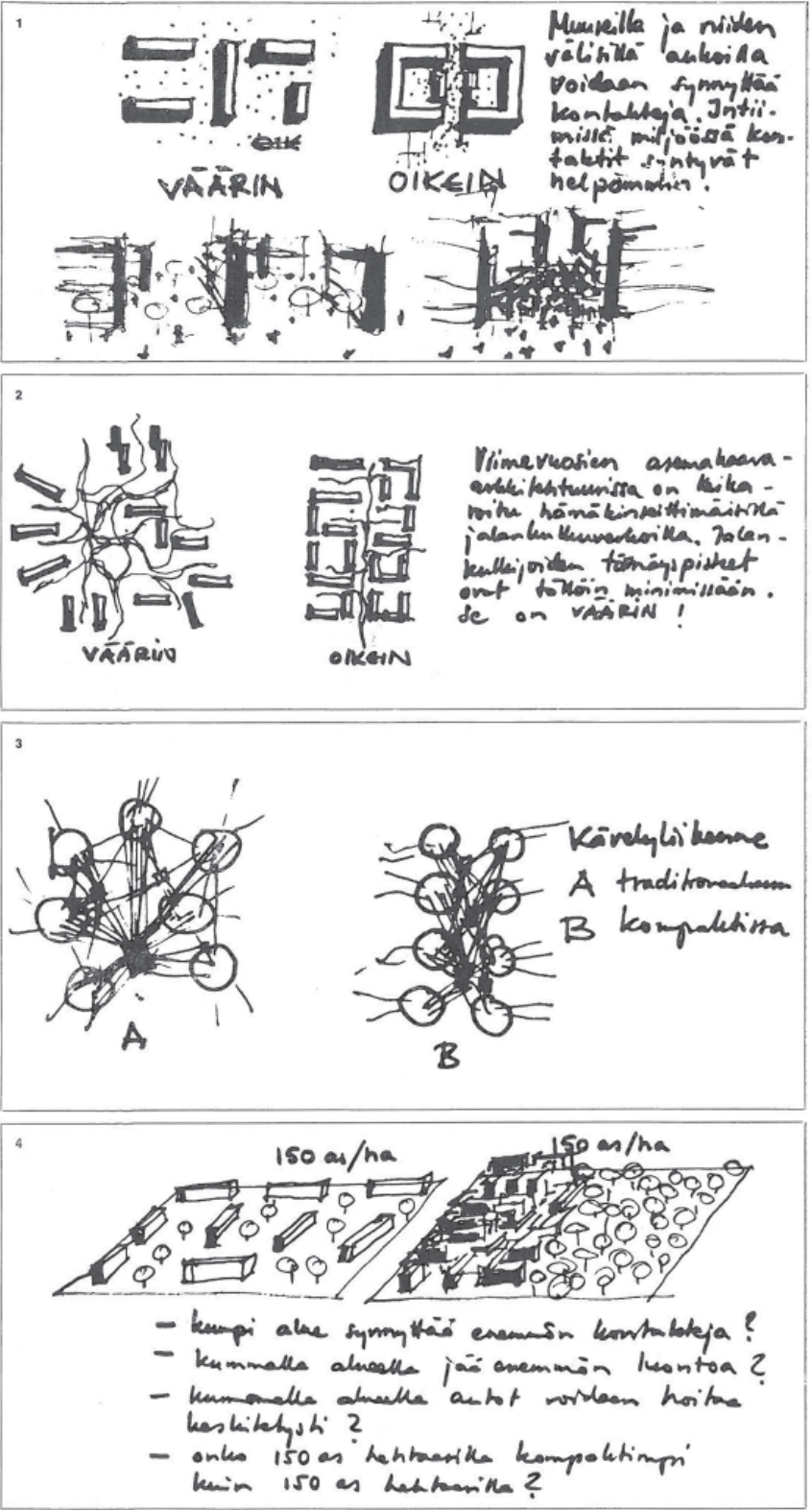
Lappeenrannan 1960-luvun keskustasuunnitelman merkitys

Erkki Juutilaisen Lappeenrannan keskustan kilpailuehdotus ja siitä jalostettua asemakaavaa voi pitää eräänä merkittävimmistä 1960-luvun kaupunkisuunnitteluhankkeista. Se oli ensimmäisiä toteutettuja ratkaisuja, joissa eri liikennemuodot erotettiin eri tasoille.

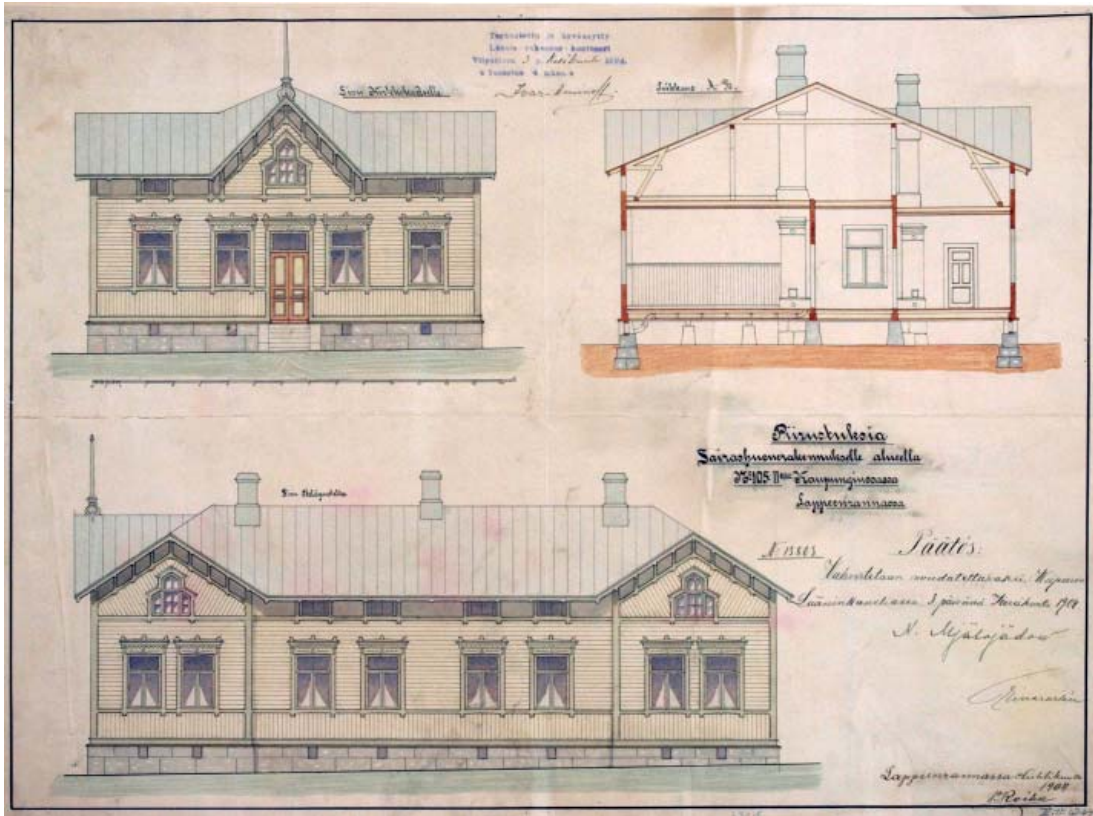
Asemakaavaehdotuksen havaintokuvia vuodelta 1966 on monissa yhteyksissä käytetty symboloimaan aikakauden kaupunkisuunnittelun periaatteita. Keskustasuunnitelma on julkaistu mm. Elina Standertskjöldin kirjassa *Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960-1980*, jossa se edustaa 1960-luvun strukturalistista kaupunkisuunnittelua.¹¹ Jere Maula katsoo, että ”Arkkitehdin numeroa 3-4/1967, jossa esiteltiin useita 1960-luvun kilpailuja ja suunnitteluprojekteja, voi hyvällä syyllä pitää tuon ajan kaupunkisuunnittelun ohjelmajulistuksena.”¹³ Samassa Maulan artikkelissa on kuvituksena mm. Erkki Juutilaisen asemakaavaehdotuksen havaintokuva.

Viitteet lukuun Lappeenrannan kaavoituksen lähtökohtia ja esikuvia

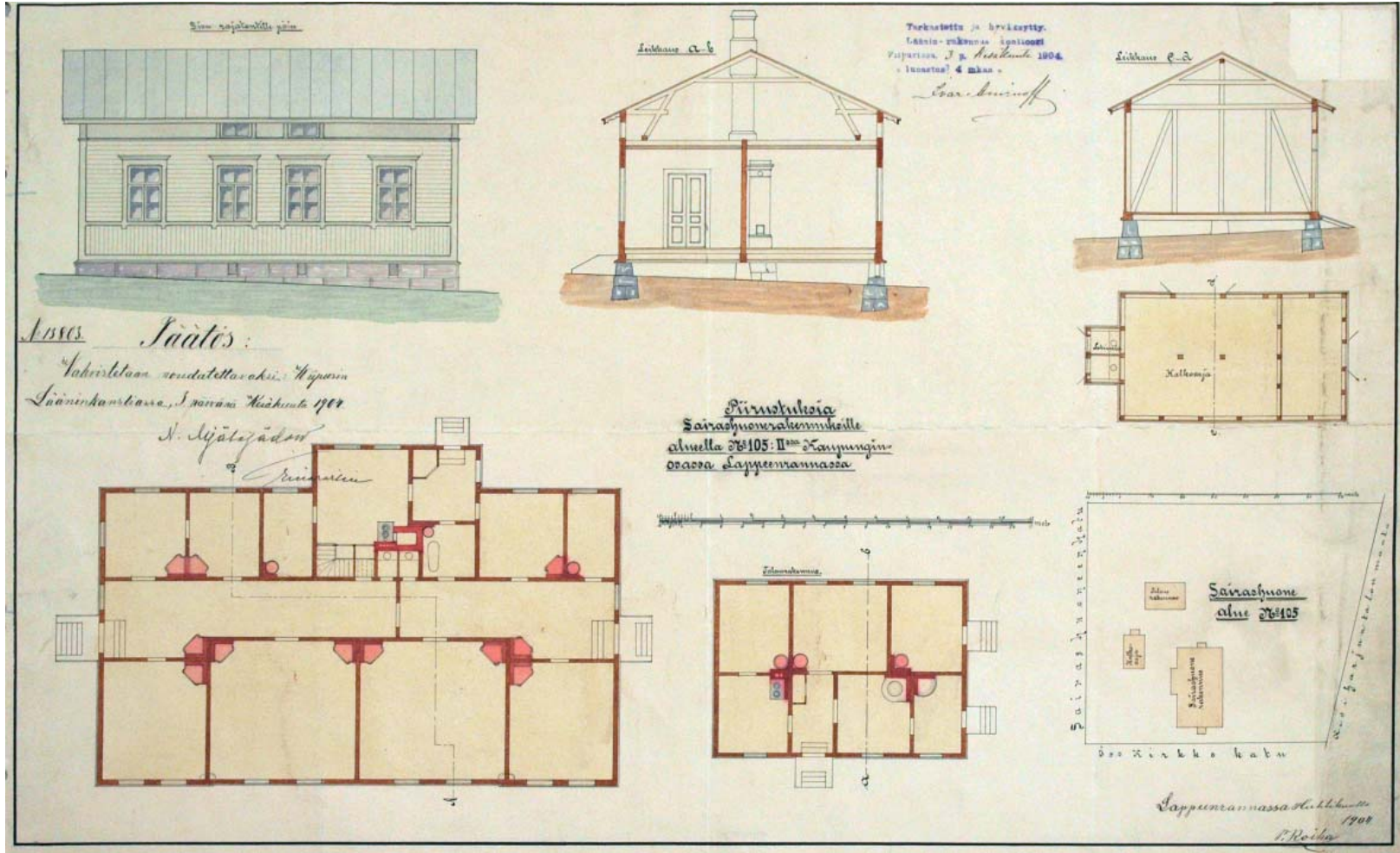
1	Salokorpi 1999, s. 32
2	Jere Maulan mukaan asemakaavoitus, joka vielä 1950-luvulla oli harvojen arkkitehtien kiinnostuksen kohteena, nousi 1960-luvulla suosikkiaiheeksi. Esimerkiksi Teknillisessä korkeakoulussa 1950-luvulla tehdyistä diplomitöistä vain 5% käsitteli kaupunkisuunnittelua, mutta 1960-luvulla tällaisten diplomitöiden osuus oli jo 34%. Huippuvuodeksi Maula nimeää vuodet 1963-67. Samalla oppiaineen nimi oli muutettu asemakaavoituksesta yhdyskuntasuunnitteluksi. (Maula 1992, s. 180-181)
3	Erkki Juutilaisen haastattelu lokakuussa 2012
4	CIAM:n IV konferenssin 1933 tuloksena julkaistiin ns. Ateenan Kartta, jossa otettiin voimakkaasti kantaa kaupunkisuunnitteluun. Esim. Frampton 1994, Benevolo 1971.
5	Suunnitelman laati London Country Council (Benevolo 1971, s. 812-813)
6	Erkki Juutilainen, Ruutukaavaregulaatio, Arkkitehti 3-4/1967
7	Salokorpi 1999, s. 55-56
8	Salokorpi, em. artikkeli.
9	Koponen 2006, s. 50.
10	Standertskjöld 2011, s. 14-16.
11	Maula 1992, s. 190, viite 51.
13	

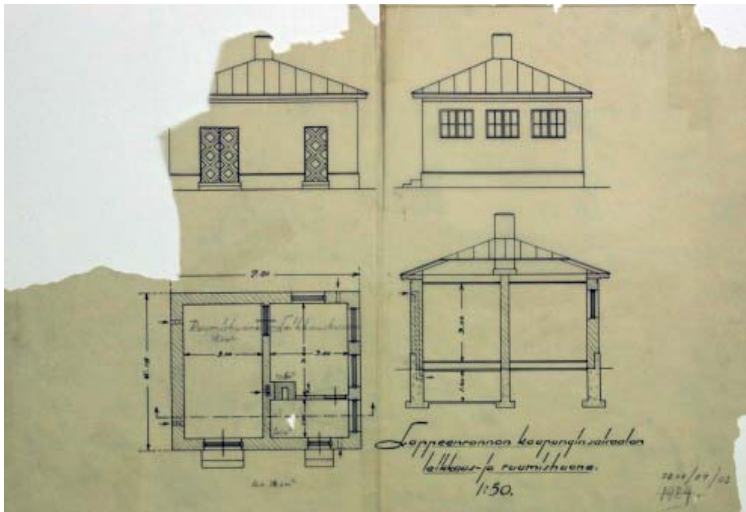
Pentti Muroleen piirroksia kaupunkien jalankulun suunnitteluperiaatteista (Arkkitehti 3-4/1967). Muroleen lanseeraaman iskulause oli ”Kompaktikaupunki = Kontaktikaupunki”.

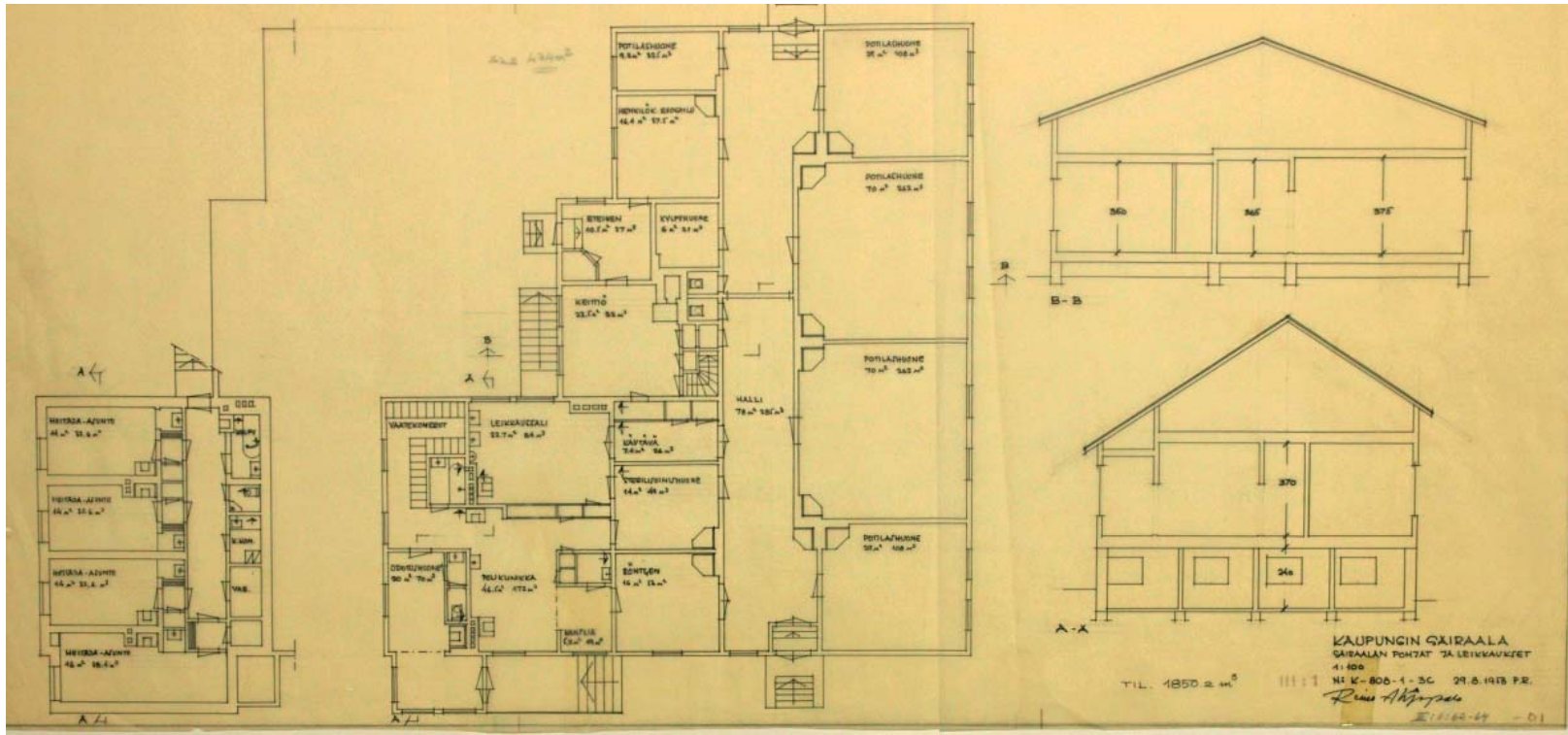
P. Roihan huhtikuulla 1904 päivämät Sairashuonerakennuksen piirustukset. Yllä päärakennuksen julkisivuja ja leikkaus, oikealla kulkutautisairaalan julkisivu, kaikkien rakennusten pohjapiirrokset ja leikkauksia. (LKA)

Vasemmalla kaupunginsairaalan laajennuksen julkisivupiirustukset vuodelta 1948. Rakennuksen Kirkkokadun puoleiseen päähän tehtiin vinkkeliosa, jonka julkisivut sovitettiin hienosti vanhan osan tyyliin. Alla laajennusosan pohja- ja leikkauspiirustukset vuodelta 1958, jolloin ilmeisesti tehtiin rakennukseen joitakin muutoksia. Piirustuksen on allekirjoittanut Reino Ahjo-palo. (LKA)

Kaupunginsairaalan "leikkaus- ja ruumishuoneen" piirustus vuodelta 1929. (LKA)

KORTTELIN RAKENTUMISEN PÄÄ- VAIHEET

Korttelin aiemmat rakennukset

Nykyisen virastotalokorttelin alue Lappeen pitäjän seurakunnan maita aina 1900-luvun alkuun asti. Kirkon itäpuolella sijaitsi vuonna 1821 rakennettu pitäjänmakasiini, muutoin alueen sanotaan olleen rakentamaton ja karuutensa takia viljelykseen huonosti soveltuvaa. Kaupungin saatua lunastettua ja kaavoitettua lisämaata kirkon itä- ja eteläpuolelta kortteliin ryhdyttiin rakentamaan kaupungin sairashuoneen uudisrakennuksia. Vuoden 1892 asemakaavassa numerolla 105 toiseen kaupunginosaan kuuluva alue, josta sairashuoneelle erotettiin osa, merkittiin nyt III kaupunginosan tontiksi 63.

Kaupungin sairashuone

Sairashuonetta varten pystytettiin kaksi yksikerroksista puurakennusta eli varsinainen sairaalarakennus ja kulkutautisairaala sekä lisäksi pieni ulkorakennus. Vuodelta 1903 olevaan karttaan on merkitty lyijykynällä rakennusten sijainti. Sairashuoneen rakennuspiirustukset on allekirjoittanut P. Roiha huhtikuussa 1904. Piirustusten mukaan päärakennuksen koko oli noin 12 x 25 metriä ja kulkutautisairaalan noin 8 x 12,5 metriä. Rakennukset valmistuivat ja otettiin käyttöön vuonna 1905.¹

Päärakennus sijoitettiin kortteliin pääty Kirkkokadulle päin, toinen tontin sisäosaan. Päärakennuksen molemmissa päädyissä oli sisäänkäynnit, joista pääsi rakennuksen läpi menevään käytävään. Kadunpuoleinen oli pääsisäänkäynti asiakkaita varten, toisesta kuljettiin pihalle ja muihin rakennuksiin. Käytävän kahta puolta olivat huonetilat: neljä potilashuonetta eteläsivulla, pohjoissivulla lääkärin huone, ”leikkaushuone”, palvelijan huone, keittiö sivutiloineen, pienet toilettikopit, hoitajan huone ja varastohuone. Keittiöön oli oma ulko-ovi eteisineen. Rakennuksen itäisivulla oli neljä potilashuonetta (”sairashuonetta”), joissa oli kaikkiaan 16 paikkaa.

Kulkutautisairaalassa oli kaksi potilashuonetta (8 potilaspaikkaa), pieni keittiö, pesutupa etuhuoneineen ja vannahuone.

Sairashuoneen piirustusten laatija rakennusmestari Petter eli Pekka Roiha (1861-1939) toimi Lappeenrannassa rakennusten suunnittelijana ja urakoitsijana. Roiha oli kaupungin tärkein urakoitsija vilkkaana rakennuskautena 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa.²

Vuonna 1929 Pormestarinkadun varteen rakennettiin tiilestä erillinen ”leikkaus- ja ruumishuone” ruumiinavauksia ja ruumiiden säilytystä varten. Piirustuksessa ei ole tietoa suunnittelijasta.

1940-luvun lopulla päärakennusta laajennettiin siipiosalla, johon tuli omalla sisäänkäynnillään poliklinikka odotustiloineen sekä leikkaussali aputiloineen. Samalla vanhalla puolella muutettiin kaksi huonetta röntgeniä ja välineiden sterilisoimista varten. Laajennukseen tuli myös osittain maanpäällinen kellarikerros, jossa oli neljä ikkunallista asuinhuonetta hoitajia varten. Suunnitelmat laati P-H. Salminen.

1950-luvun lopulla tehtiin rakennuksiin korjauksia kaupunginarkkitehti Reino Ahjopalon suunnitelmien mukaan.

Kaupungin vanhan sairashuoneen rakennukset olivat käytössä 1960-luvulle saakka ja purettiin joskus 1960-1970-luvuilla. Uuden paikallissairaalan ensimmäinen sairaalarakennus, Armilan sairaala, myöhemmin terveystakeskus, valmistui 1964 ja sen laajennus 1968. Aluesairaala eli Etelä-Saimaan keskussairaala oli valmistunut Lappeenrannan Kahilanniemeen vuonna 1955.³

Lappeenrannan keskustaa ilmakuvassa vuodelta 1935. Kuvaa hallitsee Keskuspuisto, jonka koilliskulmassa on Lappeen kirkko (1791-1792 Juhana Salonen), puiston keskellä kellotapuli (E.B. Lohman 1852). Etualalla keskellä kaupunginsairaalan vehreä tontti rakennuksineen. Suurin rakennus pääty Kirkkokadulle on varsinainen kaupunginsairaala, pääty Pormestarinkatua päin on kulkutautisairaala. Pienet rakennukset lähinnä kuvan alalaita ovat ulkorakennus ja pyramidikattoinen ruumishuone. (EKM, valok. Velj. Karhumäki)

Kaupunginsairaalan kortteli vuonna 1952. Korttelin takaosa on avointa kenttää. Keskellä oikealla, Pormestarinkadun ja Raatimiehenkadun kulmassa näkyy vuonna 1949 valmistunut Viljelytalo. (EKM, valok Sarle - Halonen)

Kirkkokatua vuonna 1956. Vasemmalla Lappeen 1790-luvulla valmistunut kirkko, äärimmäisenä oikealla kaupunginsairaalan rakennus. Leveät portaat johtavat 1940-luvun lopulla valmistuneeseen laajennusosaan. Seuraavana Kirkkokadun ja Pormestarinkadun kulmassa on Osuuskassan talo, joka valmistui vuonna 1956. (EKM)

Posti, lennätin ja puhelin lappeenrannassa 1900-luvun alkupuolella

Lappeenrannassa on toiminut postikonttori jo 1700-luvun alkupuolelta lähtien. 1800-luvun lopulla Lappeenrannan posti luokiteltiin 4. luokan postikonttoriksi. Postikonttorin nimi muuttui 1894 kaksikieliseksi Willmanstrand-Lappeenrannaksi ja vasta 1925 yksikieliseksi. 1900-luvun alussa postikonttori sijaitsi kauppatorin varressa Holpaisen talossa, josta se siirtyi Pohjoismaiden Osakepankin taloon Kauppakadulle talon valmistuttua 1914.⁴

Lappeenrannan puhelinlaitos perustettiin vuonna 1887. 1895 yhdistys otti nimekseen Uusi Telefoonyhdistys Lappeenrannassa. Puhelinverkoston kaupunkiin rakensi helsinkiläinen D.E. Wadén, joka oli uranuurtaja monessa muussakin kaupungissa. Paitsi paikallisverkostoa, rakensi yhtiö puhelinlinjan Viipuriin, josta päästiin edelleen Helsinkiin. Vuonna 1899 puhelin-yhdistyksen tilaajanmäärä ylitti 100 tilaajan rajan ja 1920-luvulle tultaessa määrä kohosi jo 440:een. Vuosina 1926-1927 yhdistys hankki uuden ja suuremman keskuksen L.M.Ericsson Suomi -nimiseltä toiminimeltä. Uusi keskus mahdollisti 800 uuden tilaajan liittämisen verkostoon ja laajennukset tästäkin olivat mahdollisia. Samalla keskus muutettiin väljempiin tiloihin Valtakatu 41:een. Tässä rakennuksessa Lappeenrannan puhelinkeskus toimi uuteen postitaloon muuttoon asti.⁵

Postitalohankkeen taustaa

1900-luvun alussa postitoimistot ja osa kaupungeissa sijaitsevista postikonttoreista toimivat yksityisiltä tai muilta valtion laitoksilta vuokratuissa tiloissa. Kaupunkien postikonttoreista kuitenkin merkittävä osa sijaitsi joko postin ostamissa tai rakennuttamissa tiloissa. Vuonna 1917 postilaitos omisti 17 kiinteistöä, vuonna 1939 niitä oli jo 79, 1945 113, vuonna 1955 329 ja vuonna 1960 809.

Postilaitos ja lennätinlaitos oli yhdistetty 1927, mikä merkitsi monien posti- ja lennätintoimipaikkojen sijoittamista saman katon alle. Etenkin maaseutukaupungeissa tämä aiheutti ongelmia, kun sopivista huoneistoista oli pulaa ja vuokrat olivat kalliita. Postilaitos oli tavallaan pakotettu rakentamaan. Maailmansotien välisenä aikana rakennettiin moneen merkittävään kaupunkiin uudet suuret postitalot, kuten Tampereelle 1927, Turkuun 1932,

Lars Sockin suunnittelema, vuonna 1931 Raastuvankatu 9:än valmistunut, alkujaan Rikkihap-potehtaan konttoriksi tehty kivirakennus, jossa Lappeenran-nan postikonttori toimi 1940-luvulta uuden postitalon val-mistumiseen saakka eli vuoteen 1956. (EKM, valok. Lauri Putkonen 1976)

Kuopioon 1936 ja Helsinkiin 1938. Rakennuksiin sijoitettiin usein myös muita valtion virastoja.

Lappeenrannassa postiliikenteen jatkuvana ongelmana oli pääpostin tila-nahtaus ja oman postitalon puuttuminen. 1930-luvun alueliitoksen jälkeen kaupungin väkiluvun moninkertaistuttua eläteltiin toiveita uusista toimitiloista, mutta pulakauden valtiontalous ei sellaista sallinut. 1940- ja 1950-luvulla posti- ja lennätinkonttori toimi Kirkkokadulla Lappeenrannan Sotaorpojen ja Sotaleskien Säätiön omistamassa kivirakennuksessa. Paikallispuhelinkeskus oli vielä tällöin vanhoissa ahtaissa tiloissaan Valtakadulla.

Posti- ja puhelintoimen kasvu sotien jälkeen

Sotien jälkeen, 1950-luvulle tultaessa postinkuljetus ja postin hoitamat muut palvelut kehittyivät ja kasvoivat nopeasti. Postin kuljetus- ja jakelu-verkko laajeni, kun aiemmasta rautatiekuljetuksesta siirryttiin lisääntyvässä määrin omiin autokuljetuksiin. Puhelin- ja lennätinliikenne kasvoi moninkertaiseksi, ja postipalvelut monipuolistuivat mm. postisiirtojen tultua käyttöön 1939 ja Postisäästöpankin toiminnan laajentuessa nopeasti sotien jälkeen. 1950-luvulla postitoimipaikoissa hoidettiin paljon rahaliikennettä, kuten kansaneläkkeet, lapsilisät, vero- ja leimamerkit, puhelinmaksut, radioluvat, ennakonpidätykset ja työnantajan sosiaaliturvamaksut.⁶

Toimipaikat olivat vuoteen 1974 saakka osin auki myös lauantaisin, vuoteen 1957 osin sunnuntaisinkin. Postinkantovuoroja oli vielä 1950-luvulla kaksi päivässä, joten lajittelu oli jatkuvaa. Postilähetyksistä oli tällöin yli puolet, enimmillään jopa 3/4, lehtiä. 1956 tuli joukkoristiside käyttöön, mikä elvytti toisen maailmansodan katkaiseman postimyynnin. Postin käsittelyä toimipisteissä järjeistettiin sotien jälkeisenä aikana erilaisilla laitteilla. Puhelinliikenteen keskittyminen valtion puhelimelle ja uuden tekniikan ottaminen käyttöön (esim. automaattikeskukset) keskitti toiminnot ja vaati erityisiä tiloja.⁷

1900-luvun alkupuolella lennätintoimeen kuuluva valtion puhelinliikenne kasvoi nopeammin kuin postiliikenne. Itsenäisyyden ajan alussa Suomessa oli noin 70.000 puhelinkojetta, vuonna 1945 230.000. 1950-luvulle tultaessa kaukopuhelinverkko oli kasvanut kattamaan lähes koko maan. Posti- ja lennätinlaitoksen hoitaman puhelinliikenteen kasvu oli osaltaan seurausta siitä, että valtio lunasti yksityisiä puhelinlaitoksia. Myös Uusi Telefoonyh-

distys Lappeenrannassa siirtyi valtion omistukseen. Sen toimilupaa ei enää uudistettu ja verkosto lunastettiin valtiolle 1945.⁸

Puhelinlaitosten paikalliskeskuksia oli ryhdytty automatisoimaan jo 1920-luvun alussa ja useimmissa kaupungeissa paikallisliikenne oli automaattista jo ennen toisen maailmansodan puhkeamista. Lappeenrannassa paikallis-keskus säilyi kuitenkin käsivälitteisenä - osin siitä syystä, että 1930-luvulta lähtien oli odotettu uuden postitalon valmistumista. Puhelinkeskuksen tilaa-jamäärä oli vuonna 1954 maaseutu mukaan luettuna n. 1900. 300 tilaajaa odotti puhelinta ja mm. rakenteilla olleen keskussairaalan kiireellinen tarve oli 50 numeroa. Lappeenrannassa suoritettiin kaapelointityöt vuonna 1957 ja seuraavana vuonna voitiin 3500-paikkainen automaattinen puhelinkes-kus ottaa uudessa postitalossa käyttöön. Kaukoliikenteen valtakunnallinen kaapelointityö käynnistyi 1950-luvun alussa, mutta Lappeenrannan verkko-ryhmä liitettiin automaattiseen kaukoliikenteeseen vasta 1967.⁹

Postin kiinteistöihin kuvatut toiminnalliset muutokset ja toimintojen laajen-tuminen vaikuttivat ennen muuta tilantarpeen kasvuna mutta myös luon-teeltaan erilaisten tilojen tarpeena. Teknisen kehityksen samanaikaisesti nopeutuessa teletekniset laitteet alkoivat vaatia yhä enemmän käyttötiloja ja laitesuojia sekä kanaalien rakentamista kaapelointeja varten. Postiauto-liikenteen alkaminen toi postitaloihin autojen tallit ja huoltotilat.

Valtion rakennustoiminta 1950-luvulla

Valtion rakennustoiminta vilkastui 1940-luvun lopulla ja kasvoi 1950-luvul-le tultaessa ennalta arvaamattoman laajaksi, niin että asioiden ruuhkau-tuminen rakennushallitukseen herätti huolestumista ja alensi suunnittelun tasoa. Lisäksi havaittiin, että eri hallinnonalojen tapa hoitaa rakennustehtä-vänsä omien rakennustoimistojensa ja toimikuntien voimin oli omiaan aihe-uttamaan epäkohtia ja hajanaisuutta. Asiaa selvittämään asetettu komitea esitti rakentamistehtävien entistä tehokkaampaan keskittämistä rakennus-hallitukseen, ja vuoden 1954 alusta astuikin voimaan uusi rakennushallin-tolaki, jota täydensi asetus valtion rakennushallinnosta. Näiden ansiosta rakennushallituksen työteho parani samalla kun sen tehtävät lisääntyivät. Erityisesti uudisrakentamistoiminta lisääntyi voimakkaasti. Vuosittain suunnitteilla olevien rakennusten yhteinen kuutiomäärä nousi vuodesta 1953 vuoteen 1960 n. 650.000 m³:stä 2.500.000 m³:iin ja rakennushallinnon pal-veluksessa olevien viran- ja toimenhaltijoiden määrä 158:sta 220:een. Noin kolmannes suunnittelutöistä oli kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeri-ön alalta, johon myös postitalot kuuluivat. Suunnittelutöistä rakennushalli-tuksen oma henkilökunta hoiti 1950-luvulla 20-25%, muun osan yksityiset suunnittelijat. Valtion virastotalot muodostavat oman merkittävän ryhmänsä 1950-luvulla. Eri kokoisten uusien virastotalojen määrä nousi tällöin lähes sataan.¹⁰

Virastotalokorttelin nykyisten rakennusten suunnitelu- ja rakennusvaiheet

Vanha virastotalo (eli Postitalo / Virastotalo / Posti-teletalo)

Lappeenrannan postitalohanke oli vireillä valtionhallinnossa aivan toisen maailmansodan päättymisestä lähtien. Kaupunki tarjosi postilaitokselle erilaisia tonttivaihtoehtoja. Posti- ja lennätinlaitoksella oli kuitenkin kiireellisempiä rakennuskohteita ja Lappeenranta joutui odottamaan vuoroaan 1950-luvun puolelle saakka. Tonttikysymys saatiin ratkaistua 1954, kun kaupunki luovutti muodolliseen hintaan tontin III kaupunginosasta silloisen kaupunginsairaalan takaa. Rakennustyöt käynnistyivät asemakaavan muutoksen jälkeen jo saman vuoden lopulla. Rakennuksen päätettiin sijoittaa postin ohella myös lennätinkonttori, paikallis- ja kaukoliikenteen puhelin-keskukset ja verovirasto.¹¹

Rakennushallituksen vuosikertomusten mukaan vuonna 1953 laadittiin Lappeenrannan postitalon (hanke esiintyy aluksi tällä nimellä, myöhemmin puhutaan Lappeenrannan virastotalosta) luonnos- ja pääpiirustukset ja 1954 valmistuivat työpiirustukset ja sisustussuunnitelmat. Lappeenrannan rakennusvalvonnan arkistossa olevat pääpiirustukset on allekirjoittanut arkitehti Martti Melakari 7.3.1954.

Hankkeen suunnitteluun käytettiin 131.250 markkaa (1953). Rakennuksen tilavuudeksi ilmoitetaan suunnitteluvaiheessa 14000 m³, mutta lopullisissa suunnitelmissa laajuus täsmentyi 12.490 m³:ksi. Rakennuslupa hankkeelle myönnettiin 17.1.1955.

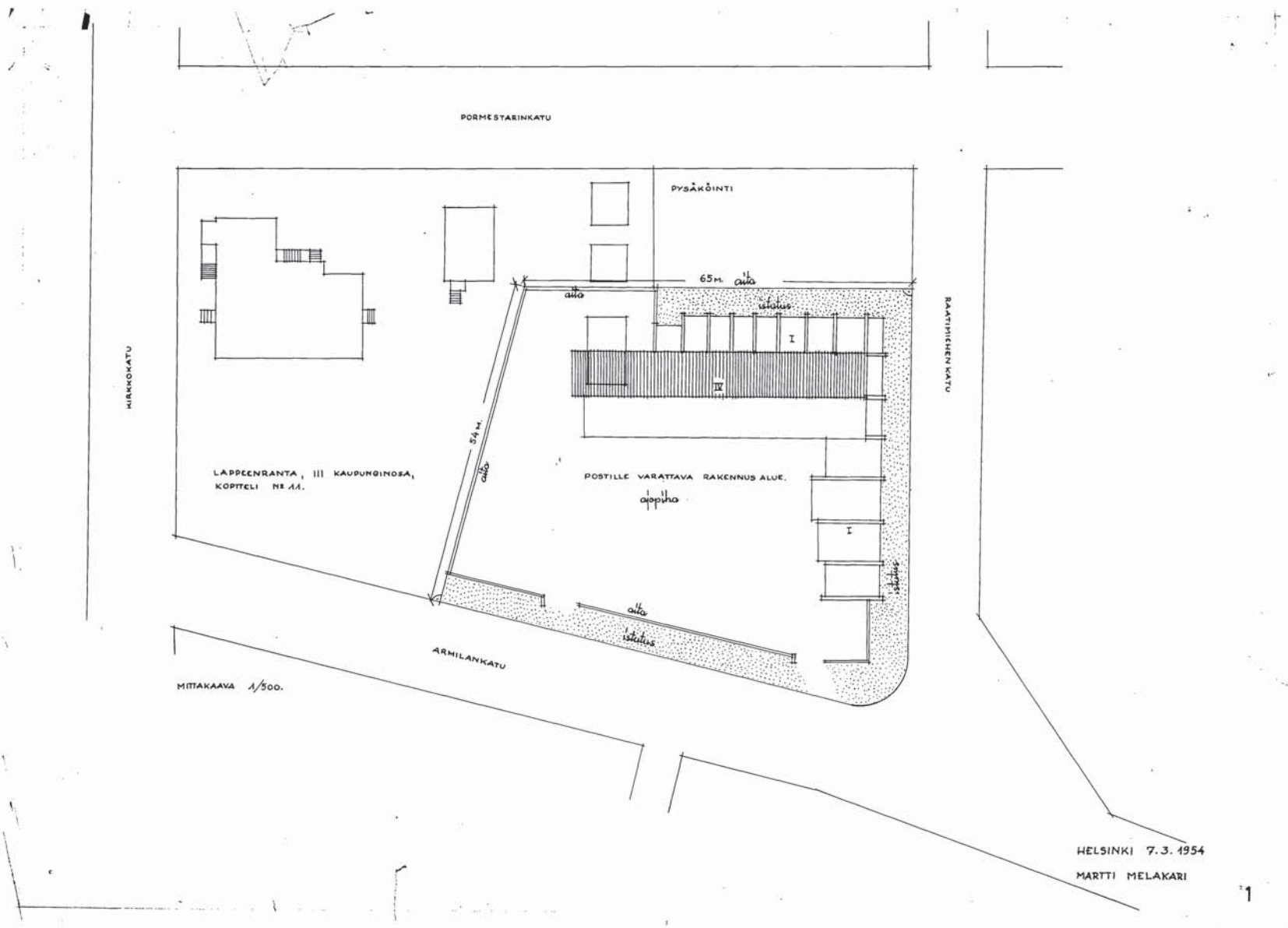
Urakkasopimus 87.900.000 markan summasta allekirjoitettiin 28.12.1954, urakoitsijana Karjalan Rakentajain Oy¹². Rakennustyöt olivat ilmeisesti alkaneet jo syksyllä, sillä vuoden 1954 kertomuksessa mainitaan perustusten maankaivutöiden olevan käynnissä. Rakennustyöt jatkuivat yli vuoden ja urakan lopputarkastus pidettiin 3.2.1956. Vielä tämän jälkeen tehtiin viimeistely- ja lisätöitä, kuten pihojen ja jalkakäytävien kestopäällysteet, ja loppuvuodesta 1956 korjattiin ilmanvaihto- ja lämmitysjärjestelmissä ilmenneitä vikoja ja puutteita.¹³ Rakennuslupa-asiakirjoissa talo on merkitty valmistuneeksi 15.6.1956.

Kaikkiaan hankkeeseen oli vuoden 1955 loppuun mennessä myönnetty varoja yli 96.000.000 markkaa. Vuonna 1956 hankkeeseen käytettiin 1.178.832 markkaa, joten kaikkiaan rakennuksen hinnaksi tuli yli 97 milj. markkaa. Erilaisia urakkaan kuulumattomia lisätöitä tehtiin vuonna 1957 noin 250.000 markalla. Pienempiä korjauksia virastotalossa tehtiin myös vuosina 1958 ja 1959. Rakennuksen huoltokustannukset olivat vuonna 1957 noin 1,9 milj. markkaa.¹⁴

Postitalon työmaa ilmeisesti alkuvuodesta 1955, taustalla Peltolan kaupunginosan rakennuksia. (LKA)

Alla postitalon asemapiirros (Martti Melakari 7.3.1954). Postitalon tontti leikkasi osan kaupunginsairaalan alueesta. Postitalon "ajopihan" ja sairaalan alueen väliin tehtiin tiiliäitä. Asiakkaiden pysäköintitila varattiin Pormestarinkadun varteen. (SAK)

Postitalo koillisesta eli Raatimiehenkadun ja Pormestarinkadun kulmasta nähtynä, vasemmalla varasto-autotallisiipi. (KA)

Alla postitalon eteläsivu tiilimuurilla aidattuine pihoineen. (EKM)

Molemmat kuvat ovat ilmeisesti 1950-luvulta.

Postitalon eteläsivu tiilimuurilla aidattuine pihoinen. (EKM)

Molemmat kuvat ovat ilmeisesti 1950-luvulta.

Martti Melakarin suunnittelema Nokian virastotalo. (Rakennushallituksen vuosikertomus 1955)

ARKKITEHTI MARTTI MELAKARI

Lappeenrannan postitalon suunnitteli rakennushallituksen suunnitteluosastolla vuonna 1954 tilapäisen yliarkkitehdin toimessa ollut arkkitehti Martti Melakari.

Arkkitehti Martti Melakari, ent. Michelsson, (1918-1965) työskenteli rakennushallituksessa vuosina 1952-56, minkä jälkeen hän perusti oman toimiston.

Melakari syntyi Oulussa ja kävi koulunsa Pietarsaassa, tullen ylioppilaaksi Pietarsaaren suomalaisesta yhteiskoulusta 1941. Diplomitutkinnon teknillisen korkeakoulun arkkitehtuuriolosastolla hän suoritti 27.8.1948.

Melakari työskenteli vuosina 1947-1949 professori J.S. Sirenin arkkitehtuuriolosastossa, toimi 1945-47 sekä 1949-51 TKY:n Teekkarikylän rakennustoimikunnan sihteerinä ja toisena suunnittelevana arkkitehtina. Melakari suunnitteli Heikki Sirenin kanssa Teekkarikylään mm. ns. Jämeräntaipaleen soluasunnot.

Melakari otettiin rakennushallitukseen tilapäisen arkkitehdin toimeen 1952, nimitettiin suunnitteluosaston tilapäisen yliarkkitehdin toimeen 1954 ja määrättiin suunnitteluosaston yliarkkitehdin virkaan maaliskuussa 1955. Hän erosi rakennushallituksen palveluksesta 31.8.1956 ja perusti tämän jälkeen oman arkkitehtitoimiston.

Rakennushallituksessa Melakari suunnitteli Lappeenrannan virastotalon ohella ainakin Sallan virastotalon, Nokian virastotalon, Kuopion keskikoulun (eli Linnanpellon koulun), Kuopion virastotalot ja maaherran asuinrakennuksen sekä Helsingin kaksoisyhteislyseon koulurakennuksen.15

Käyttämässämme lähteissä ei ole tietoja hänen toiminnastaan yksityisenä arkkitehtina vuodesta 1956 lähtien.

Otaniemen Teekkarikylän ensimmäinen rakennusvaihe rakennettiin 1950-1954. Alvar Aallon asemakaavan pohjalta Heikki Siren toteutti yhdessä Martti Melakarin kanssa kolme "kolmen tornin kompleksia" maastoon osittain porrastettuina pistetaloina. (kirjasta Kaija ja Heikki Siren, arkkitehdit, 1976)

Rakennuksen alkuperäinen tilankäyttö

Rakennus käsitti nelikerroksisen pääsiiven ja yksikerroksisen varasto-auto-tallisiiven, joka on myöhemmin purettu. Pääsiiven alla on yksi kellarikerros. Rakennuksessa on kaksi porrashuonetta, toinen eteläsivun keskivaiheilla, toinen länsipäädyssä. Viimemainitun yhteydessä oli myös hissi. Lisäksi itä-päässä postin ja lennättimen tiloissa on erillinen porras ensimmäisen ja toisen kerroksen¹⁶ välillä ja suuri hissi näissä kerroksissa olevien lajitteluti-lojen välillä. Asiakkaiden sisäänkäynti postikonttoriin oli itäpäädyssä.

Pääpiirustusten mukaan rakennukseen suunniteltiin tilat seuraaville toimin-noille:

Kellarissa oli postin ja lennättimen varastotiloja, veroarkisto, teknisiä tiloja kuten pannuhuone ja polttoainevarasto sekä konehuone, kytkinhuone, ak-kuhuone ja varakeskus. Lisäksi kellarin koillisnurkassa oli ilmeisesti huolto-miehille tarkoitettut ikkunalliset sosiaalityilat.

Ensimmäiseen kerrokseen tulivat postin päätilat eli asiakastila palvelutis-keineen (johon käynti siis oli itäpäädyssä), postin lajittelutilat, postinhoitajan ja kahden apulaisen huoneet, kassa ja tilitys, kolme holvia sekä länsipää-dyssä sijainneet väljät sosiaalityilat.

Siipirakennuksessa oli lennätinvarasto sekä postiautojen säilytys- ja huol-totilat.

Toiseen kerrokseen sijoitettiin lennätin- ja kaukokirjoitintilat arkistointeen, toimistohuoneita mm. esimiehille, aluetoimistolle ja piirtäjille, sekä länsi-päätyyn sosiaalityloja. Itäpäässä nousee avoporras toimistojen aulatilaa.

Kolmannen kerroksen itäpäähän tuli henkilökunnan ruokailutilat, majoitus-huoneita ja kaksi asuntoa (2 h+k ja 1 h+k). Rakennuksen toinen puolisko varattiin kokonaan verotoimiston tiloille, joihin käynti oli länsipäädyn por-taasta. Verotoimistossa oli 10 toimistohuonetta, yksi suurempi, ilmeisesti kokoushuoneeksi varattu tila, sekä varastotiloja.

Neljänteen kerrokseen tulivat puhelinkeskukset eli itäpäähän suuri tila au-tomaattiselle keskukselle (ilmeisesti paikallispuheluille), keskiosaan kauko-valintahuone ja kaukokeskus mutta myös pieni tila käsivalintaiselle keskuk-selle. Länsipäädyssä oli henkilökunnan sosiaalityloja ja 2 h+kk asunto.

Ullakolle ei alkuperäispiirustusten mukaan sijoitettu käyttötiloja.

Rakennustekniikka ja arkkitehtuuri

Lappeenrannan postitalo suunniteltiin ja toteutettiin 1950-luvulla valtion ra-kennuskohteissa yleisesti noudatetulla tekniikalla. Rakennuksen kantavana pystyrunkona ovat teräsbetonipilarit sekä ulkoseinillä ja porrashuoneissa muuratut tiiliseinät. Välipohjarakenteet ovat paikallavalettuja kaksoislaatta-ja ylälaattapalkistoja. Ulkoseinäpinnat ovat rapatut ja kalkkimaalatut. Vesi-katon katteena oli alunperin sementtiitiili tai poltettu tiili.

Ulkoasultaan rakennus on leimallisesti ”1950-lukulainen” valtion raken-nus: pitkänomainen, monikerroksinen rakennusmassa, harjakatto, tiilikate, säännölliset ikkunarivit (ikkuna-aukot, ei nauhaikkunat), roiskerapatut julkis-ivut ja vaalea yleisväritys. Poikkeamia perusmuodosta ovat postikonttorin yleisötilan ulosveto 1. kerroksessa, länsipäädyn porrastus porrashuoneen kohdalla, pihasisvulla julkisivusta ulos työntyvä porrashuone ja alkujaan ra-kennuksen kaakkoiskulmassa ollut autotallisiipi. Rakennuksen kokonais-hahmo muistuttaa suuresti muita saman aikakauden valtion virastotaloja ja kouluja.

Rakennuksen julkisivujen koristelu ja yksityiskohdat ovat niukkoja. Keltai-seksi maalatun roiskerapauksen ohella julkisivuissa on sileitä, valkoisia rap-pausalueita. Sokkeleissa oli alkujaan ilmeisesti ympäri talon terastirappaus (myöhemmin osittain poistettu ja korvattu muilla käsittelyillä). Postikonttorin pääsisäänkäynnissä on graniittiporaat ja teräspukikaiteet. Pieni poikkeava detalji julkisivuissa on sisäpihan portaan vieressä 4. kerroksen kohdalla oleva parveke, joka on mahdollisesti lisätty myöhemmin, kun kerrokseen

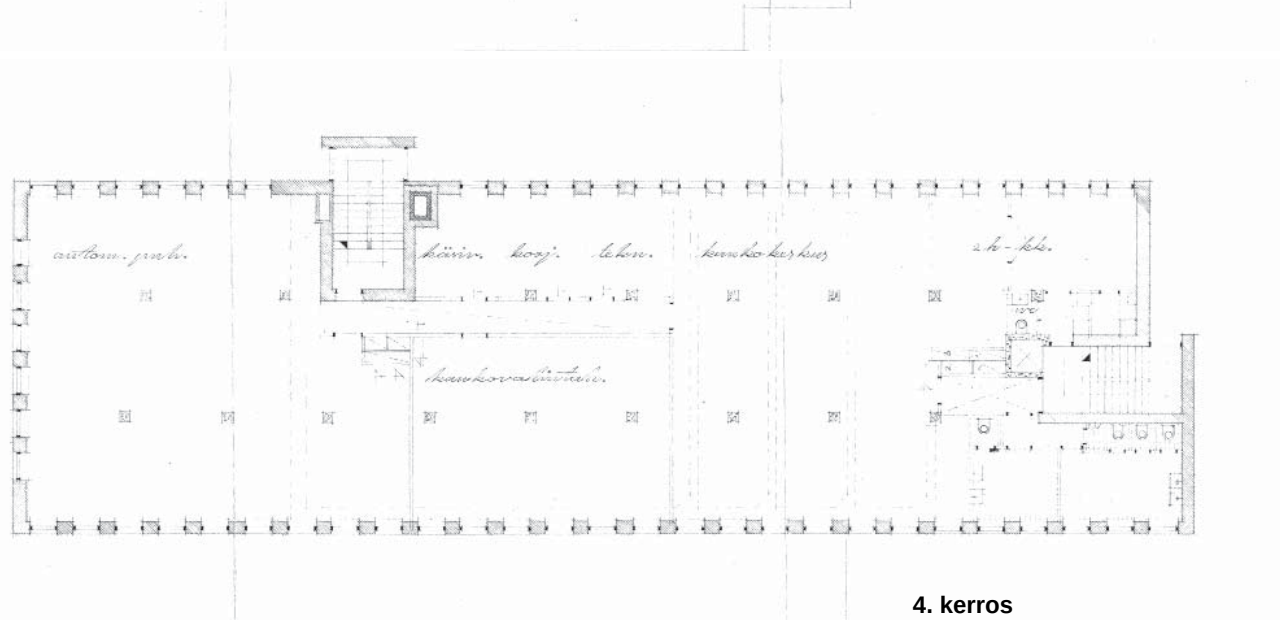
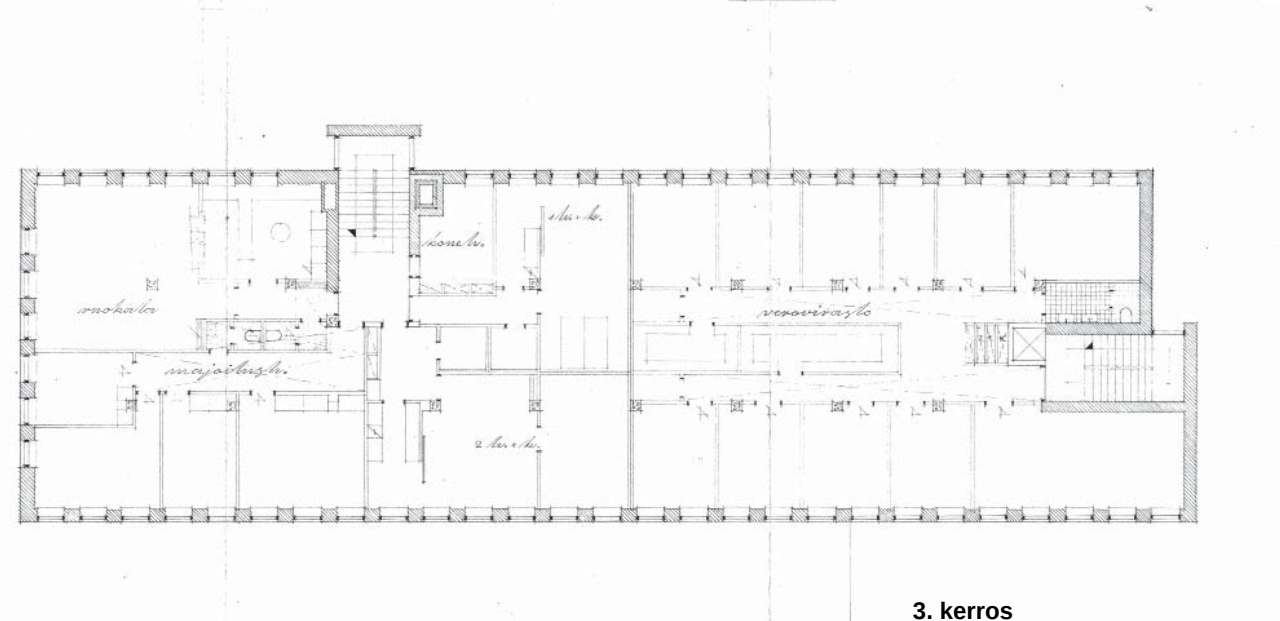
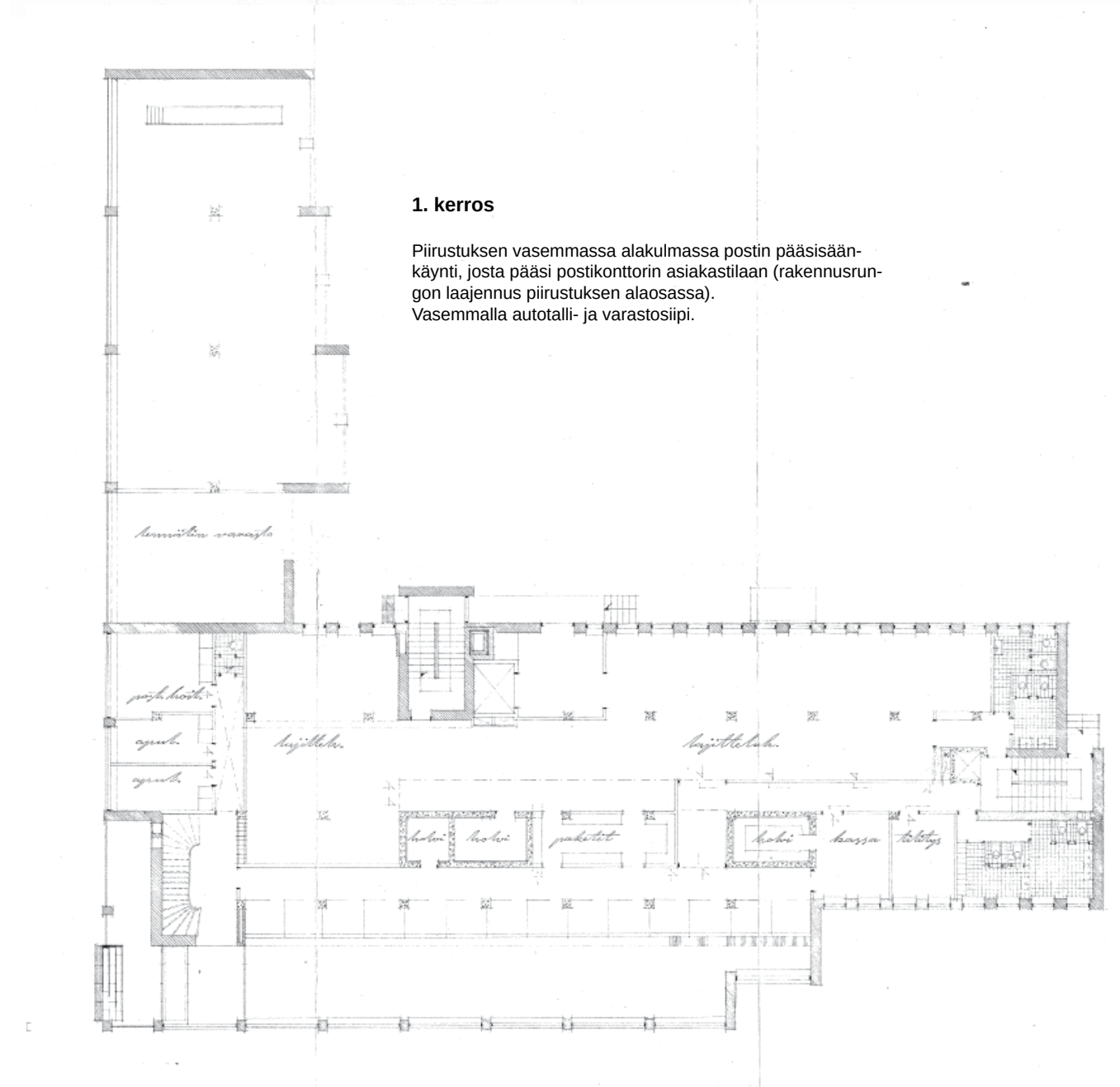
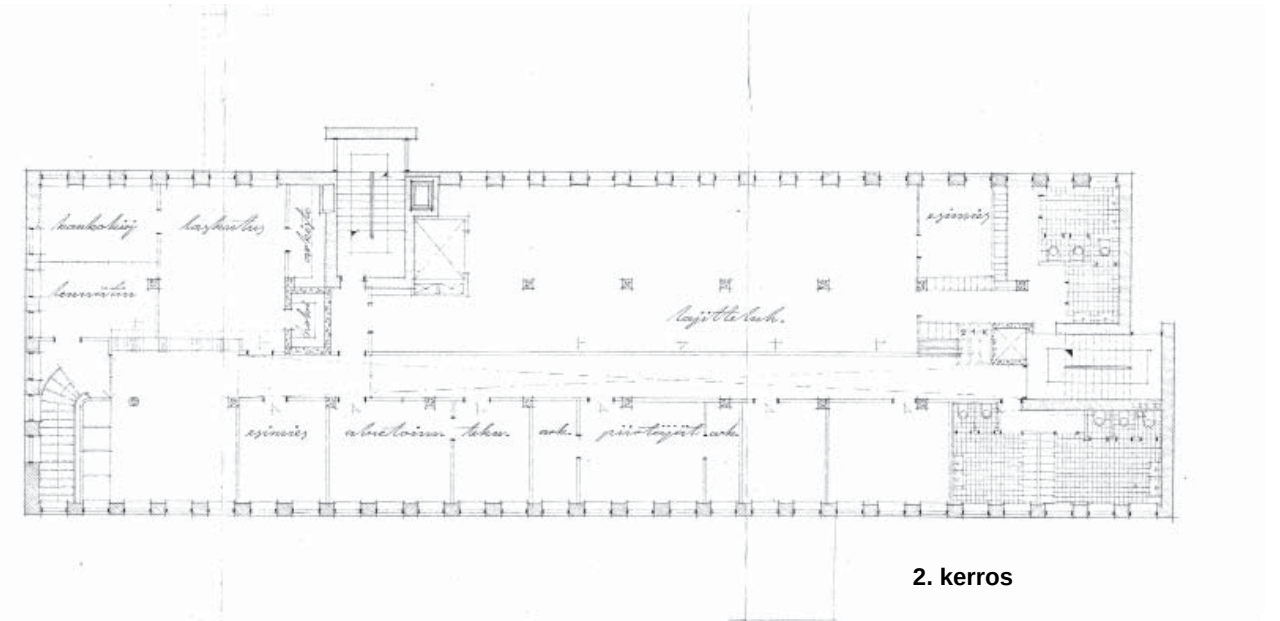
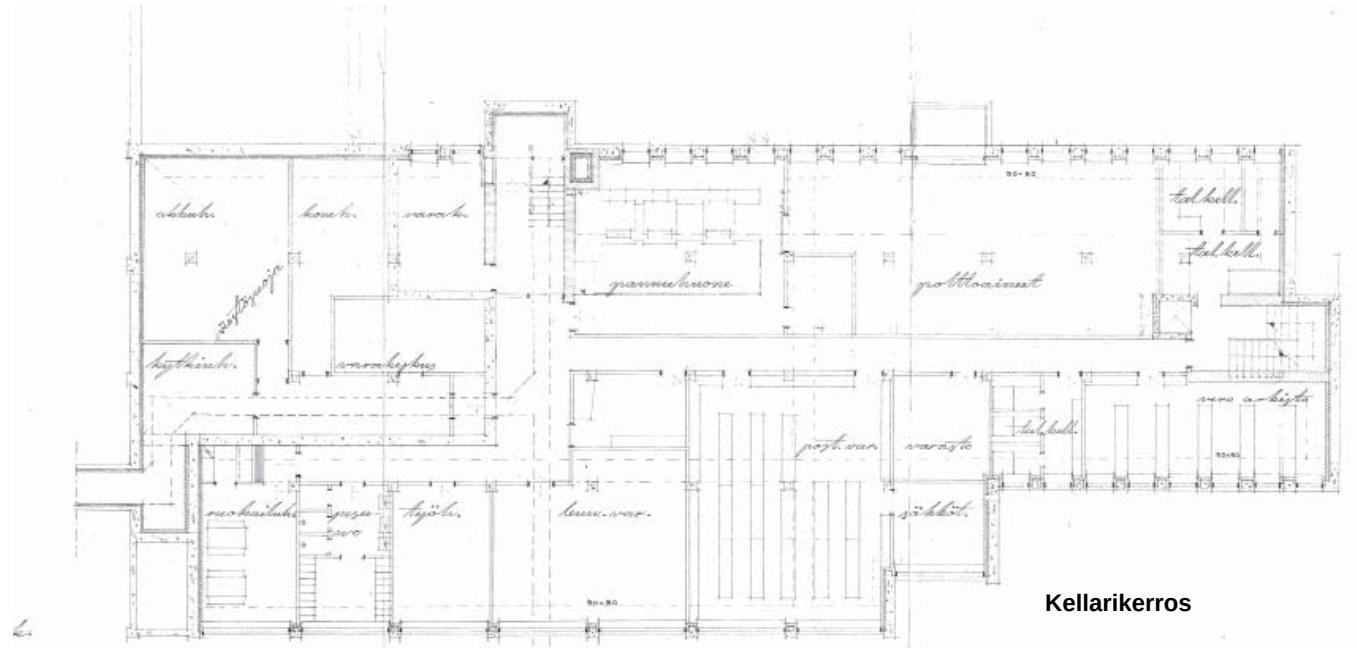

Ylinä Lappeenrannan postitalo ympäristöineen vuonna 1955 (EKM, Valok. Pääesikunta/ Aerofoto).

Yllä kirjepostin lajittelua uudessa postitalossa, oikealla yleisöpalvelutila. (kuvat Postimuseon kokoelmista)

Postitalon rakennuslupahakemukseen liittyvät pohjapiirustukset (Martti Melakari 1954. Lappeenrannan rakennusvalvonnan arkisto)

Rakennuksen sisätiloissa suunniteltiin huolellisesti yleisötilojen sisustus, mutta toimisto- ja työtilat toteutettiin ilmeisesti vaatimattomammin. Alakeran postikonttorissa huomiota kiinnittää palvelutiski, jonka viisto etuseinämä näyttää valokuvien perusteella olevan koivua ja vaneria. Tiskin hiottuja lasiruutuja tukevat kromatut putket, joihin on kiinnitetty palveluopasteet. Hallin ikkunaseinän puolella on asiakkaille lakatusta koivusta tehdyt korkeat pöydät.

Postin lajittelutiloihin hankittiin puiset lokerikot ja pöydät, jotka ilmeisesti tehtiin erikoispiirustusten mukaan (todennäköisesti ei ollut saatavilla vakiovalmisteisia). Kaikki nämä kalusteet näyttävät valokuvien perusteella olevan lakattua puuta ja vaneria.

Rakennus varustettiin keskuslämmityksellä. Kellarissa on pannuhuone, johon on piirretty kolme lämmityskattilaa. Pannuhuoneen vieressä on suuri polttoainevarasto, johon on ollut kuilu sisäpihalta. Suuri savupiippu on sijoitettu sisäpihan porrashuoneen kylkeen. Ilmanvaihtojärjestelmänä oli ilmeisesti koneellinen poisto saniteettitilojen kautta, korvausilma saatiin todennäköisesti seinä- ja ikkunaventtiilien kautta. Valokuvissa näkyy IV-piippujen päissä huippumurit. Pääpiirustuksiin on merkitty vain muutamia horminoutsuja, jotka sijaitsevat porrashuoneiden kyljessä ja rakennuksen keskiosassa. Leikkauspiirustuksessa näkyy keskikäytävässä alakatto, jonka suojaan vaakakanavoiteja ilmeisesti sijoitettiin.

Valaistus toteutettiin modernisti loisteputkilla, jotka olivat Suomessa tulleet käyttöön vähitellen 1940-luvulta alkaen.

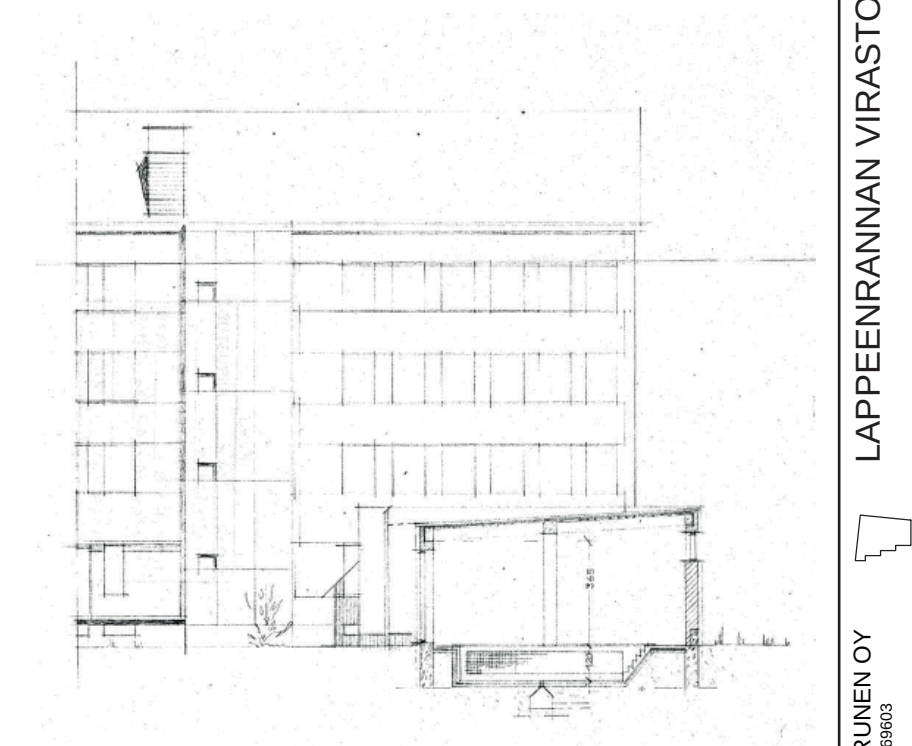
Sodanjälkeinen pula-aika heijastui rakennusten suunnitteluun ja toteutukseen. Suunnitteluratkaisuja määritteli osaltaan jälleenrakentamisen tavaton volyyymi, yleinen materiaalapula ja työvoimapula. Arkkitehtuurissa yksinkertaisuus, kauneus ja käytännöllisyys asetettiin edustavuuden edelle. Selkeää, järkiperaistä ajattelua pidettiin itsestään selvänä.

Julkiset rakennukset olivat usein ulkoasultaan kuivakoita, muodoltaan yksinkertaisia, satula- tai aumakattoisia. Monikerroksiset virastotalot tehtiin kivirakenteisina, käyttäen säästeliäästi betonia ja suosien tiilimuurausta, sillä paikallisia tiilitehtaita oli lähes kaikkialla Suomessa. Tiilien tuotanto eli huippukauttaan 1950-luvun alkupuolella¹⁷. Muurauslaastin ainesosat olivat yksinkertaiset (kalkki ja sementti, hiekka ja vesi) ja laasti valmistettiin tällöin vielä usein työmaalla. Kalkkia ja sementtiä tuotettiin kotimaan tehtailla, muut laastin ainesosat hankittiin paikallisesti.

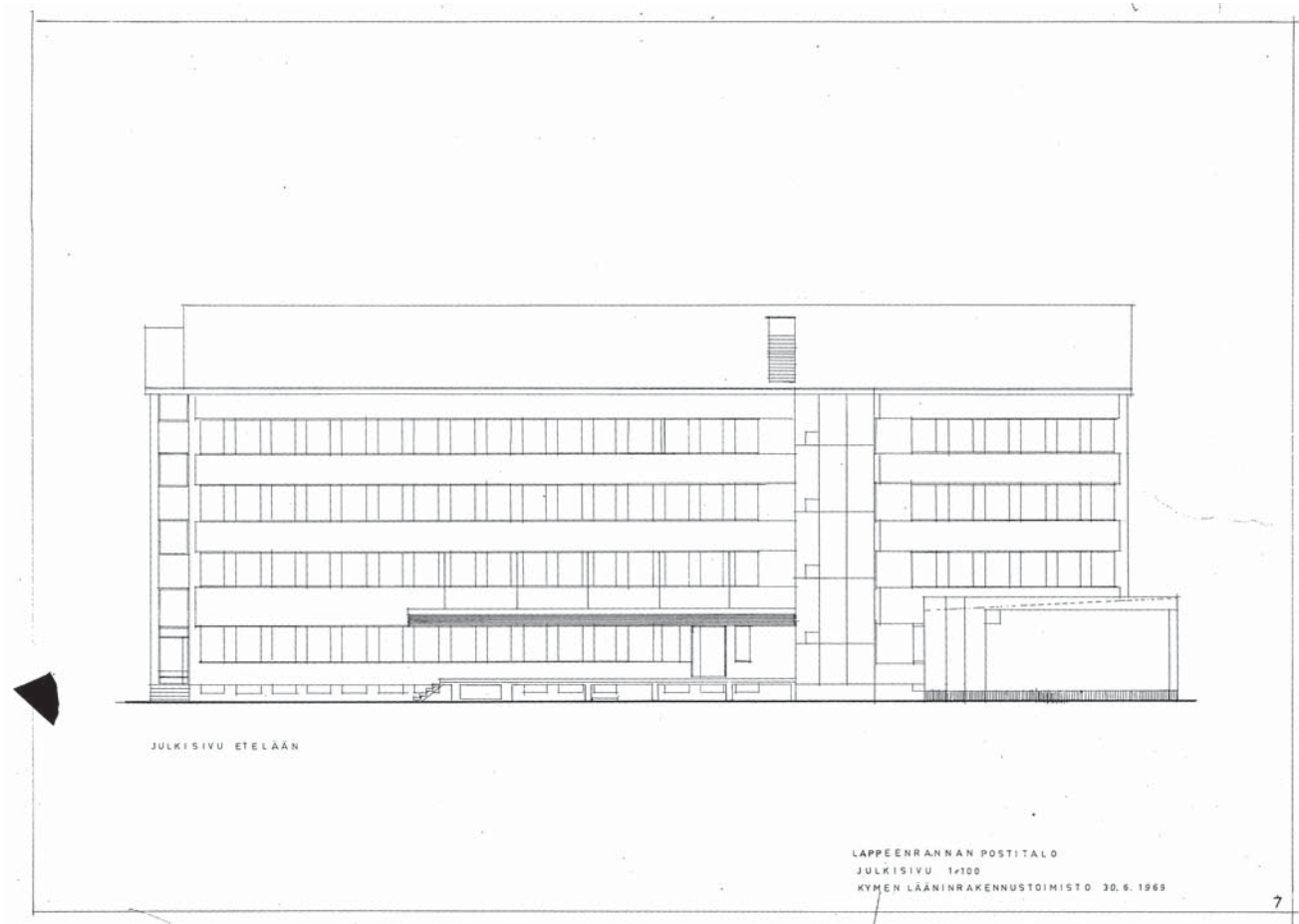
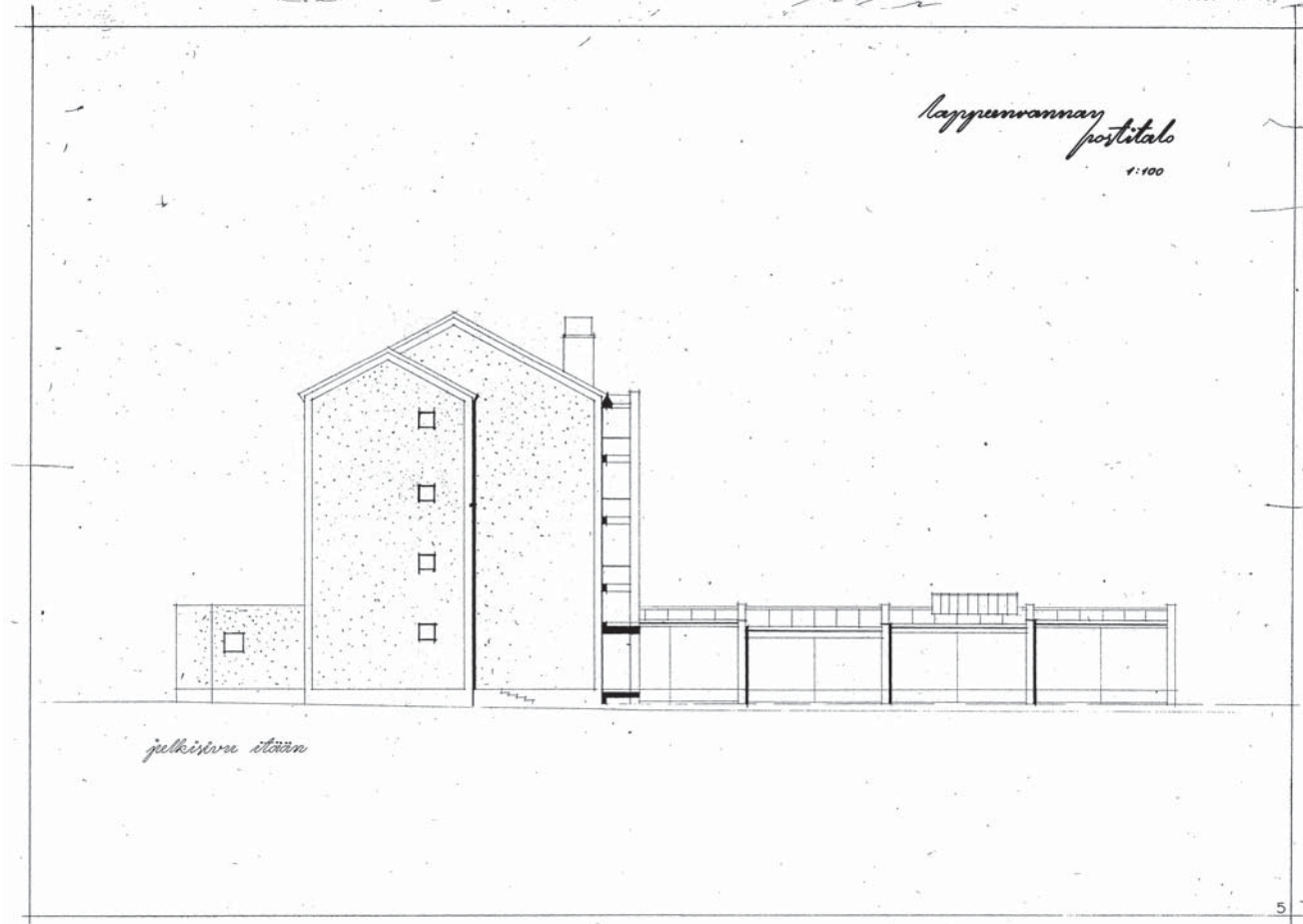
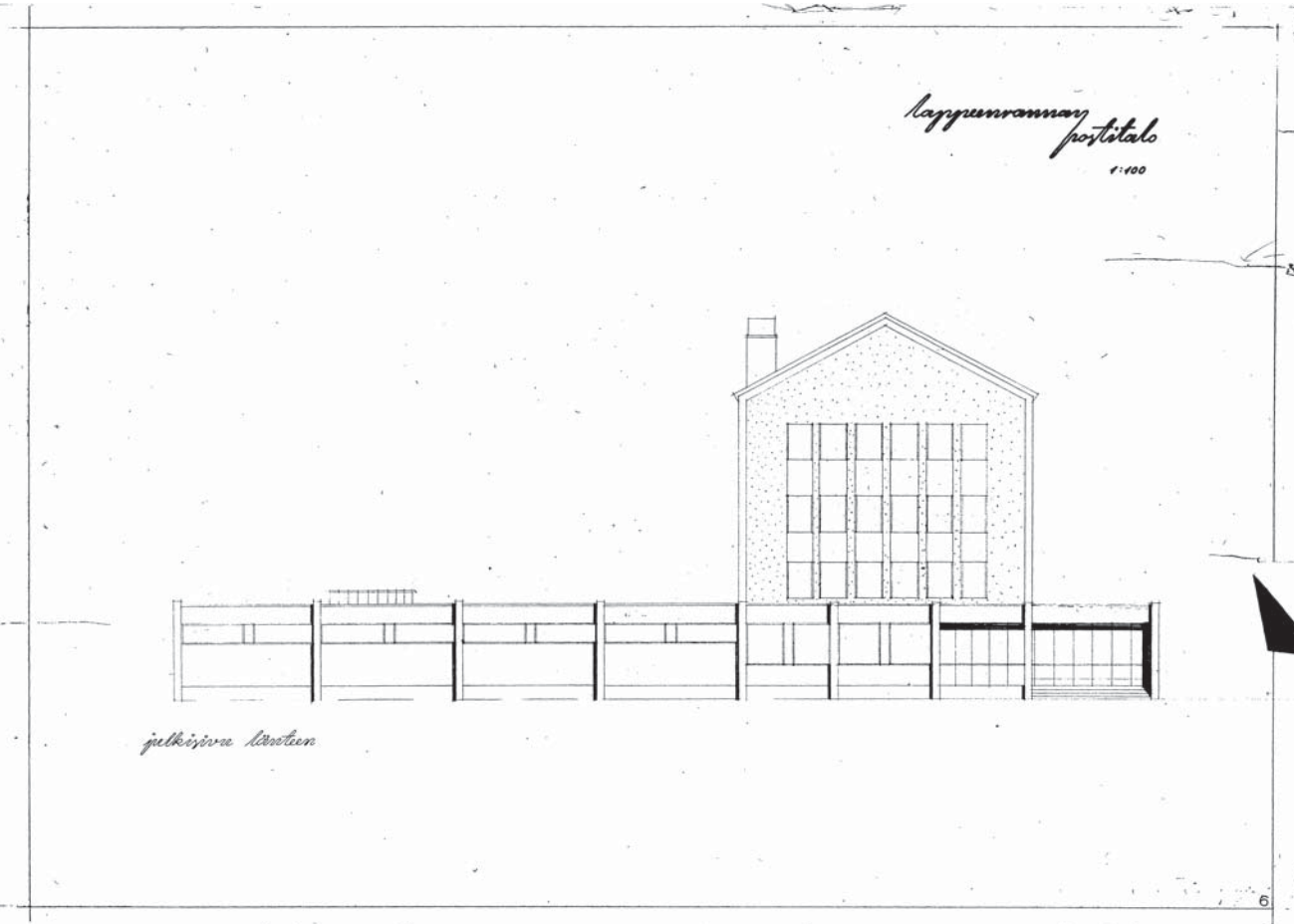
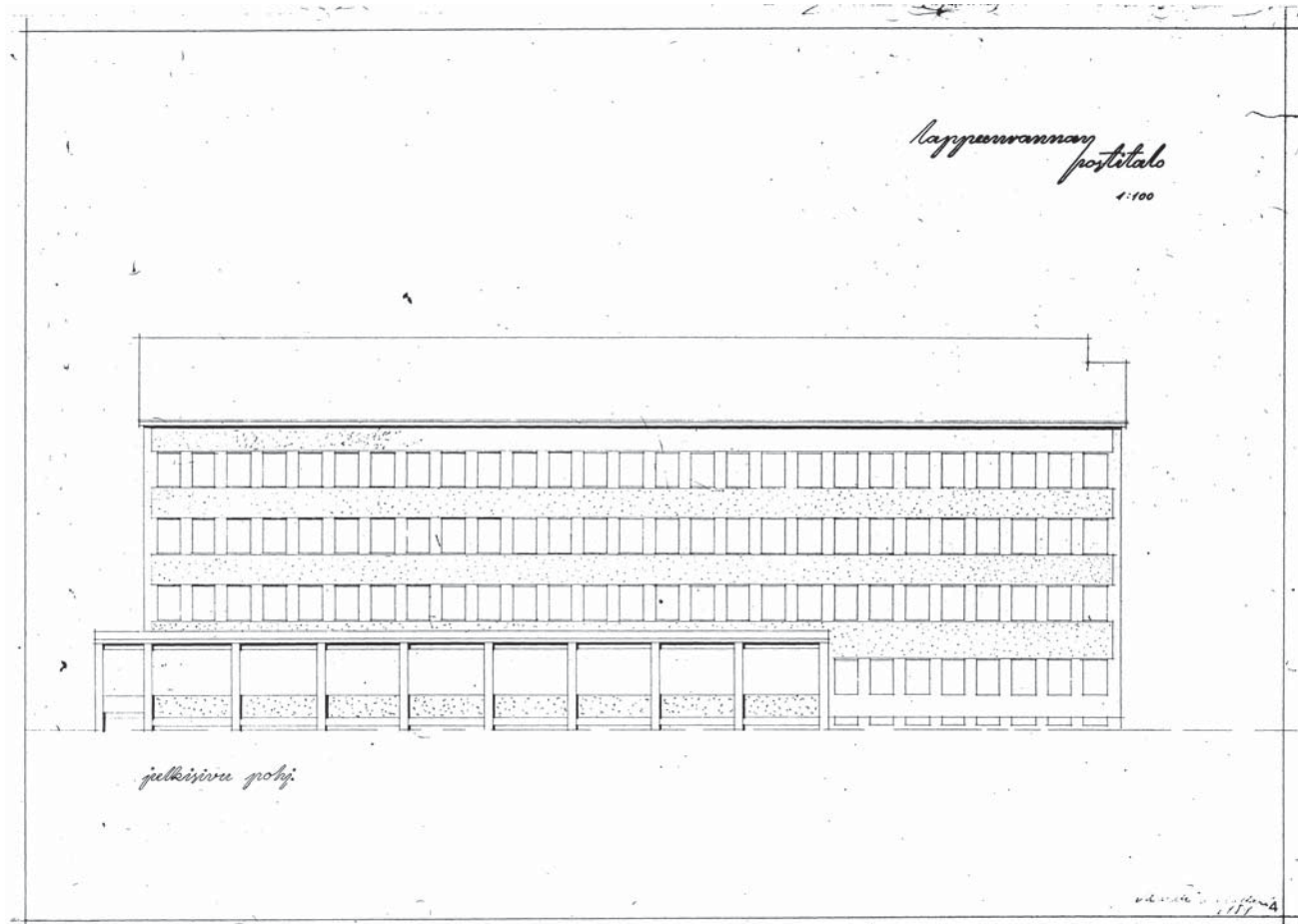
Koska esim. katemateriaaleista oli puutetta, käytettiin mielellään tiilikatetta. Savitiilien ohella lisääntyi erityisesti betonisten kattotiilien käyttö. Tilapäisenä, rakennusaikaisena katteena saatettiin rakennuksessa käyttää pärekatetta, joka jätettiin aluskatteen tiilikatolle.¹⁹

Myöhemmät muutostyöt

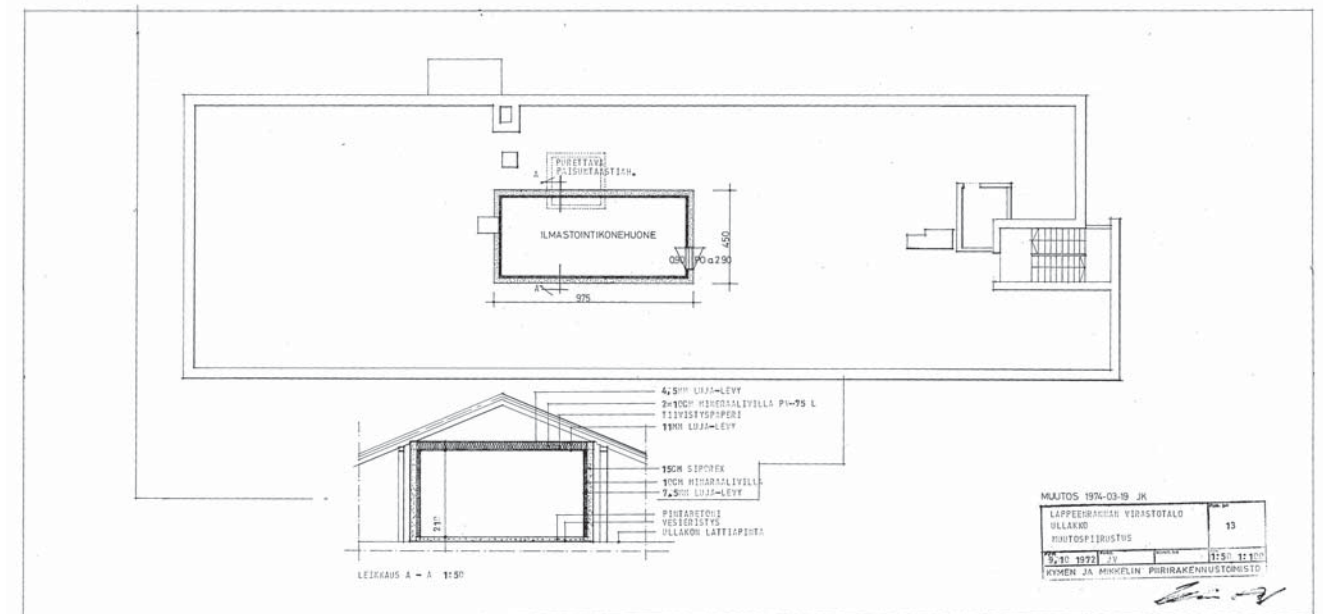
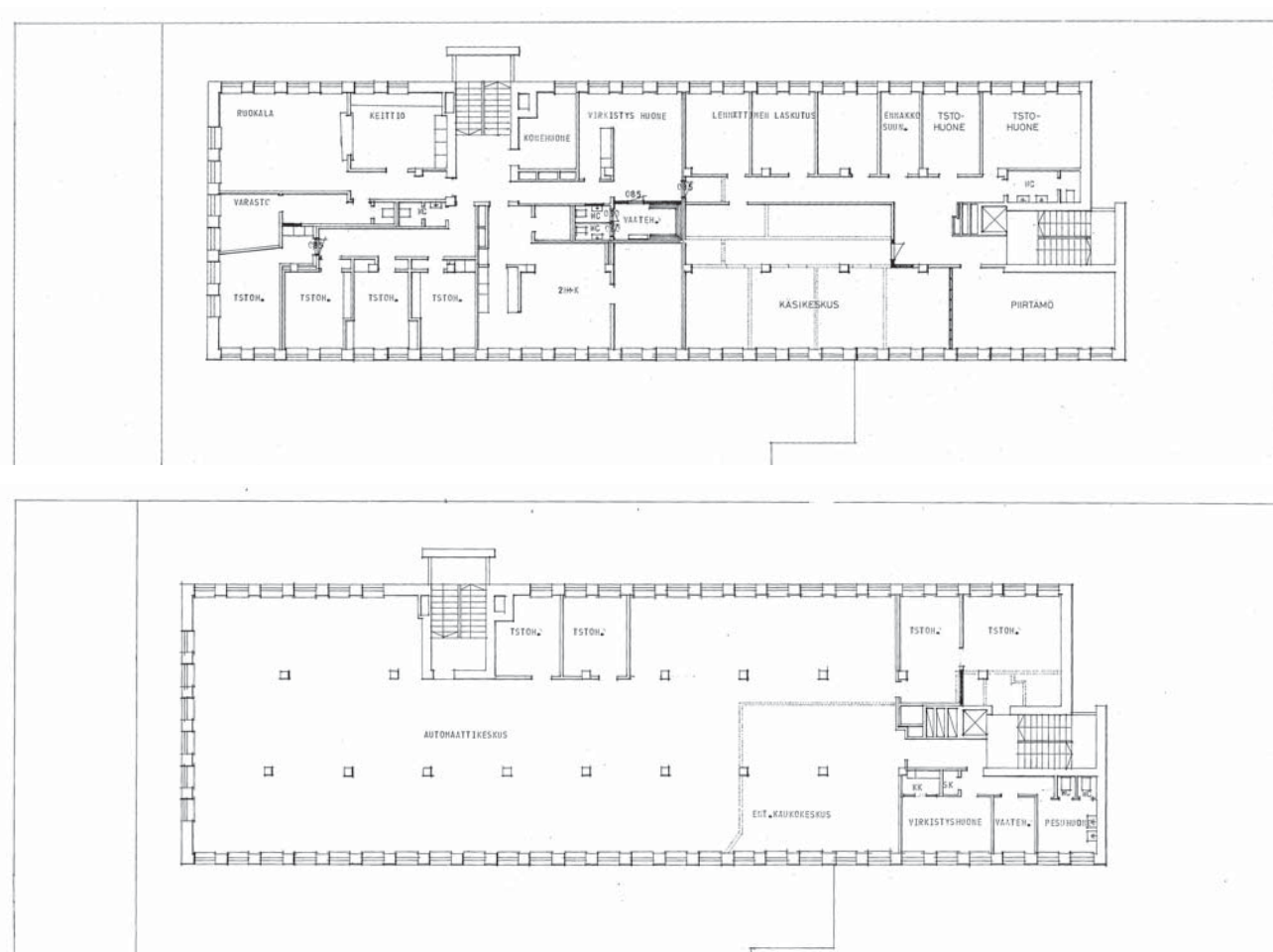
Suurempia muutoksia tehtiin 1970-1980-lukujen taitteessa, kun postikonttori ja verotoimisto siirtyivät uuteen virastotaloon. Etenkin tietoliikenteessä

Vasemmalla päärungon poikkileikkaus, oikealla varasto-autotallisiipi. Pääsiivessä huonekorkeus on yleensä 250 cm, kellarissa 220 cm ja 4. kerroksessa 340 cm. Kaksoislaattaväliporojen paksuus on 50 cm.
(Lappeenrannan rakennusvalvonnan arkisto)

Senaatti-kiinteistöjen arkistossa Kouvolassa olevat Lappeenrannan postitalon julkisivupiirustukset. Alempi kuva oikealla on eteläsivun piirustus vuodelta 1969, muut Martti Melakarin alkuperäspiirustuksia vuodelta 1954.

[illegible]

ARKKITEHTITOIMISTO HANNU PUURUNEN OY
Linnansalmentie 85 73100 Lapinlahti, 017-733033, 0400-669603
 LAPPEENRANNAN VIRASTOTALOKORTTELI, RAKENNUSHISTORIASELVITYS
31.10.2012

Lappeenrannan Virastotalo ja Poliisitalo

Valtiovarainministeriö oli vahvistanut 4.4.1973 Lappeenrannan virastotalon perustamissuunnitelman ja kehottanut Rakennushallitusta ryhtymään hankkeen esisuunnitteluun. Esisuunnitelman laati Arkkitehti-toimisto Castrén-jauhiainen Nuuttila²². VVM vahvisti esisuunnitelman 25.6.1976 ja kehotti samalla rakennushallitusta ryhtymään virastotalon rakennussuunnitteluun. Valtiotalouden huonontumisen takia rakennushankkeita jouduttiin kuitenkin lykkäämään. Suunnittelu käynnistettiin ilmeisesti alkuvuodesta 1978 ja saatiin pääosin valmiiksi jo saman vuoden lopulla.²³

Hanketta saattoi viivästyttää Lappeenrannan kaupungintalohankkeen hidas eteneminen. Yrjö Sahlstedt, joka Castrén-Jauhiainen-Nuuttilalla osallistui virastotalojen suunnitteluun, muistelee että rakennushallitus ei ollut halukas toteuttamaan asemakaavan mukaista kaksitasoista ratkaisua virastotalojen osalta, ellei kaupunki samanaikaisesti toteuta kaavan mukaisia liikennejärjestelyjä ja Kansalaistorin rakenteita. Tämä johti siihen, että kaupunki nopeutti kaupungintalon toteuttamista.²⁴ Sama arkkitehtitoimisto eli Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Oy suunnitteli myös kaupungintalon, jonka ensimmäinen rakennusvaihe valmistui 1984.²⁵

Esisuunnittelussa hankkeen tilavuusennuste oli 71 600 m³, hyötypinta-ala 14 468 m² ja bruttoennuste 21 700 m². Vanha virastotalo kuului hankkeeseen, sen bruttoalaksi ilmoitetaan 1624 m² (huonetilaohjelmasta arvioidaan 1300 h-m² sijoitettavan siihen). Uudisrakennusten kustannusarvio oli 43.000.000 markkaa ja vanhan rakennuksen korjauksen 1.600.000 mk. Vanhan postitalon osalta on merkillepantava suunnittelukokospöytäkirjan maininta: ”Suunnittelussa otettava huomioon, että vanhan virastotalon paikalle tehdään tulevaisuudessa mahdollisesti uudisrakennus; varauduttava että teletilat laajenevat joko vanhan virastotalon paikalle tehtävän uudisrakennuksen kellariin tai puistoalueelle.”²⁶

Hankkeen pääsuunnittelija oli siis Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Oy jossa suunnittelun hoiti pääasiassa arkkitehti Eero Valtiala. Rakennesuunnittelusta vastasi Insinööritoimisto Kukkola & Salin Oy, LVI-suunnittelusta Ekono Oy ja sähkösuunnittelusta Sähköteknillinen Insinööritoimisto Oy.²⁷

Rakennuslupa Virasto- ja Poliisitaloille myönnettiin 5.9.1978 ja rakennustöiden aikana tulleiden muutosten perusteella uusi lupa 5.8.1980.

Pääurakoitsijana toimi Rakennusyhtymä Mattinen - Niemelä Oy, IV- ja putkityöt hoiti Hankkija, sähkötyöt Sähkötyöt Laatusähkö Oy.

Loppukatselmus pidettiin 9.11.1982.²⁸

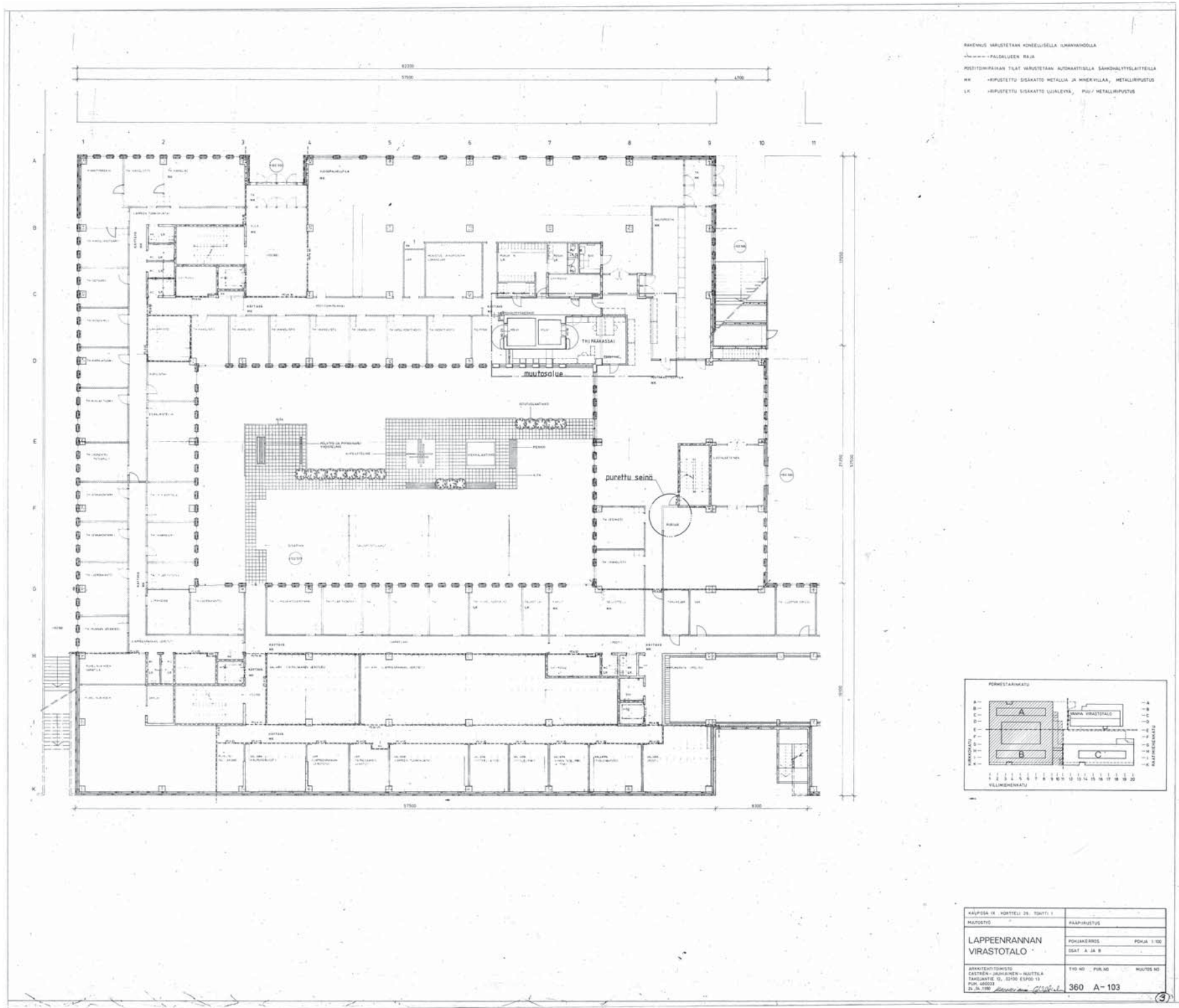
Virastotalon ja Poliisitalon yhteinen kerrosala oli valmistuessaan 12776 m², minkä lisäksi oli kaavan sallimia huolto-, varasto- ja pysäköintitiloja rakennettu 1576 m².²⁹

Postitalo mukaan lukien valtion virastotalojen kortteliin rakennettiin 15458 m² kerrosalaa ja huolto-, varasto- ja pysäköintitilaa 1682 m² eli yhteensä 17 240 m².

Vuonna 2004 laskettiin rakennusoikeudesta kaavan mukaisesta 16 000 m² sekä tason +102,5 lisärakennusoikeudesta 2000 m² käytetyn yhteensä 17 730 m².

Rakennusten alkuperäinen tilankäyttö

Valtion virastotalo ja Poliisitalo valmistuivat 1982. Virastotaloon sijoittuivat ainakin posti, verovirasto, maamittauspiiri, piirirakennustoimisto, työsuojelupiiri ja kaupunginvoudin konttori. Lisäksi rakennukseen tuli lounasruokala, runsaasti työntekijöiden sosiaalitiloja ja jopa pari asuntoa. Piirustuksissa on myös nimeämättömiä toimistotiloja varatiloina. Kellari-kerrokseen tuli teknisiä tiloja, varastoja ja virka-autojen hallitiloja.

Lappeenrannan uuden virastotalon pohjakerroksen piirustus (osat A ja B). Virastotalon arkkitehtisuunnitelmat laati Arkkitehtitoimisto Castren - Jauhiainen - Nuuttila, 24.4.1980. (SAK)

Poliisin toiminnot keskitettiin Poliisitaloon (kanslia, rikososasto ja järjestysosasto).

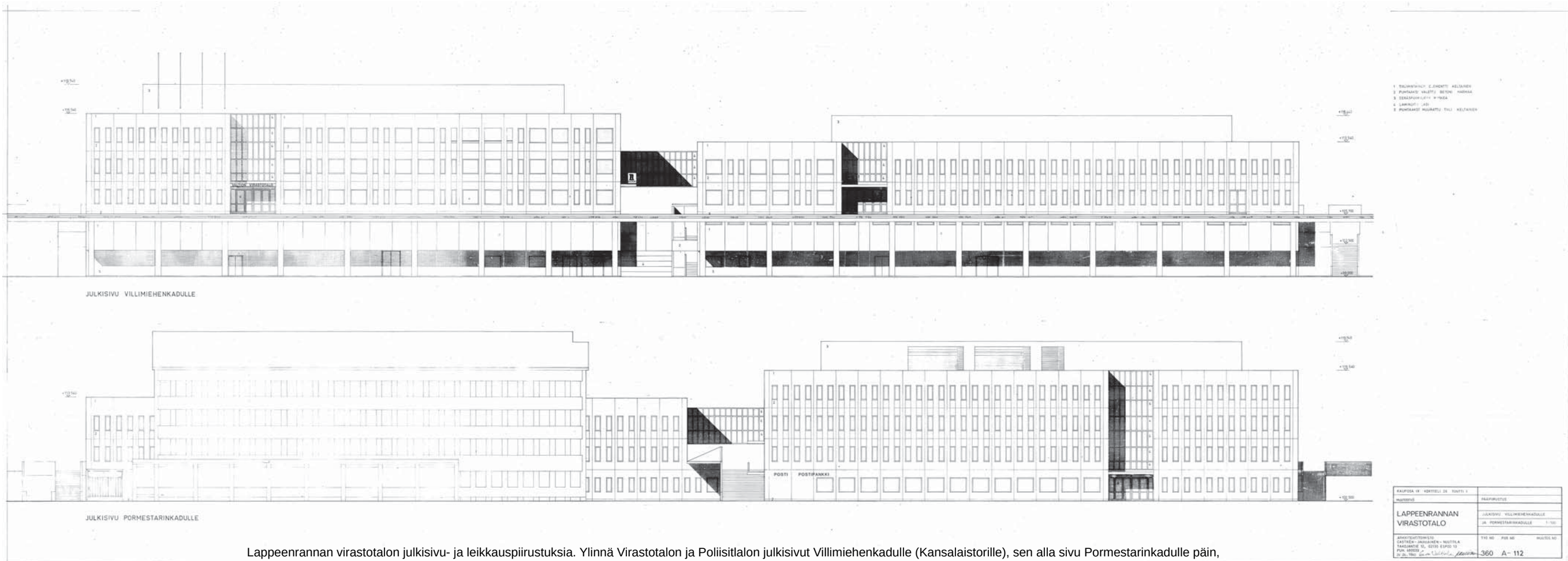
Rakennusten pääasiallinen tilankäyttö on esitetty aikatasokaavioissa.

Rakennustekniikka ja arkkitehtuuri

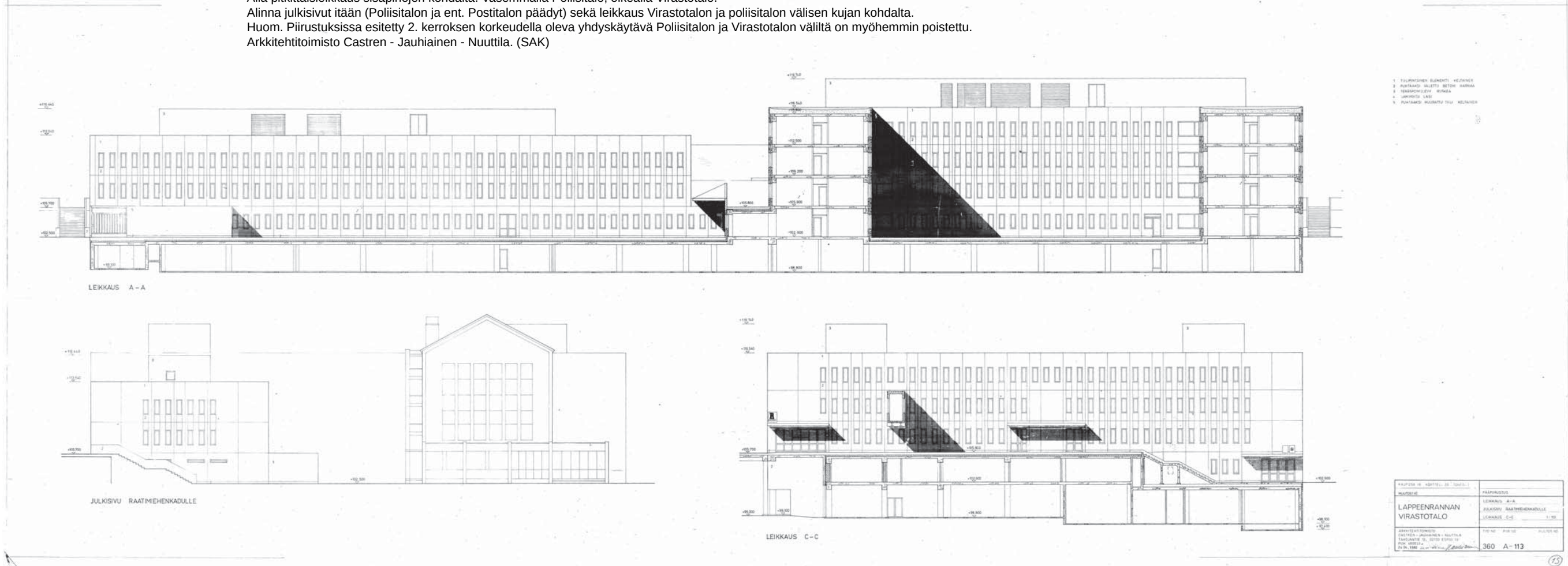
Arkkitehtuuriltaan ja rakennustekniikaltaan rakennukset edustavat 1970-luvun rationaalista, suoraviivaista suunnittelua. Ulkoasussa vallitsevat mate-

riaalit ovat betoni, tiililaatat, teräs ja lasi. Sekä virastotalon että Poliisitalon julkisivut olivat alunperin hyvin pelkistetyt toistuvan vertikaalialueen muodostavine kapeine ikkunoineen. Virastotalon julkisivuja nykyisin keventävät teräksiset säleiköt on asennettu myöhemmissä korjausvaiheissa.

Virastotalon pohjakaavana on suuri neliö, jonka keskelle jää sisäpiha. Pohjois- ja eteläsiivillä tilaratkaisuna on kaksoiskäytävä (huoltotilat yms. käytävien välissä) ja rakennusrunko siten leveämpi kuin länsi- ja itäsiivillä, joilla on keskikäytäväratkaisu. Pääsisäänkäynnit ovat Paasikivenpuiston puolel-

Lappeenrannan virastotalon julkisivu- ja leikkauspiirustuksia. Ylinnä Virastotalon ja Poliisitalon julkisivut Villimiehenkadulle (Kansalaistorille), sen alla sivu Pormestarinkadulle päin, jossa vasemmalla entinen Postitalo ja oikealla uusi Virastotalo. Alla pitkittäisleikkaus sisäpihojen kohdalta. Vasemmalla Poliisitalo, oikealla Virastotalo. Alinna julkisivut itään (Poliisitalon ja ent. Postitalon päädyt) sekä leikkaus Virastotalon ja poliisitalon välisen kujan kohdalta. Huom. Piirustuksissa esitetty 2. kerroksen korkeudella oleva yhdyskäytävä Poliisitalon ja Virastotalon väliltä on myöhemmin poistettu. Arkkitehtitoimisto Castren - Jauhiainen - Nuutila. (SAK)

ta pohjakerrokseen ja 1. kerrokseen Kansalaistorilta. Pohjakerroksessa sijaitsevan postikonttorin sisäänkäynti oli rakennuksen koilliskulmasta Paasikivenpuiston puolelta (posti siirtyi pois rakennuksesta syyskuussa 2012). Virka-autojen ja huollon ajoyhteydet kellarikerrokseen ovat kannen alla Villimiehenkadulta.

Virastotalon ja Poliisitalon pohjakaavat on suunnittelu tiukasti 3M-moduuliin. Pääasiallisesti tilajaon ja kantavien rakenteiden moduuliverkon mitoituksena näyttää A-B-osissa olevan 6000x7200 mm ja 7200x7200 mm, Poliisitalo C on taas suunniteltu kokonaan 6000x7200 mm moduuliruu-dukkaan.

Virastotalon sisäpihan puolelle on 2000-luvun puolivälissä tehty merkit- tävä muutos, kun sisäpihalle tehtiin koko rakennuksen korkuinen, teräs- ja lasirakenteinen laajennus, johon tuli uusi kerrokset yhdistävä porras aulatiiloineen. Muutoinkin rakennuksessa on tehty erilaisia tilamuutoksia toimintojen muuttumisen myötä.

Poliisitalon pohjaratkaisuna on kaksoiskäytävä samalla tavalla kuin Viras- totalon etelä- ja pohjoissivuilla. Myös rungon leveys ja huonetilojen mi- toitusperiaate on kuta kuinkin sama kuin virastotalossa. Pääsisäänkäynti Poliisitaloon on Villimiehenkadulta Kansalaistorin tasolla. Poliisitalon ja Virastotalon välillä oli toisen kerroksen korkeudella alkujaan yhdyskäytä- vä, joka myöhemmin on poistettu.

Poliisitalossa on tehty 1990- ja 2000-luvuilla mm. aulatilojen muutoksia. Poliisitalon julkisivut ovat säilyneet muutoin alkuperäisinä, mutta tiililaat- toja on jouduttu uusimaan kuten virastotalossakin.

Viitteet lukuun Korttelin rakentumisen päävaiheet

1	LKA:n piirustuskokoelmat; Herranen 1988, s. 342-345.
2	Kansonen 2004, s. 31-32.
3	Herranen 1988, s. 342-345.
4	Hoffman 1988, s. 504-511.
5	kts. edell. viite
6	Pietiläinen 1988, s.87-93, 148-151.
7	Pietiläinen 1988, s. 259-279.
8	Hoffman 1988, s.510.
9	Hoffman 1988, s. 507-511.
10	Järventaus 1967, s. 441-460.
11	Hoffman 1988, s. 507; LRVA rakennuslupa-asiakirjat; SAH kirjediaarit.
12	Hoffman 1988, s. 522-523: Karjalan Rakentajain Oy, jonka omisti Risto Ranki, oli sodan jälkeen muuttanut Viipurista. Ranki oli jo 1930-luvulla urakoinut Lappeenrannassa, ja 1950-luvulla rakennusliike osallistui asuntotuotannon ohella mittavien julkisten kohteiden rakentamiseen, postitalon ohella mm. sairaanhoitajakoulun ja lentoaseman. Rakennusliike lopetti toimintansa 1960-luvun alussa.
13	SAH kirjediaarit.
14	Rakennushallituksen kertomukset vuosilta 1955-1959.
15	Puranen 1967; Rakennushallitus, nimikirjat 1949-1964.
16	Huom. Nykyisen kerrosnumeroinnin mukaan 1. kerros on pohjakerros ja 2. kerros 1. kerros.
17	Esimerkiksi vuosina 1954 ja 1955 tuotettiin lähes 190 milj. muuraustiiltä (Leiponen 1981, s. 518)
18	Standertskjöld 2008, s. 112-145.
19	Esim. Mäkiö 1990, s. 132.
20	HoVi-laatan valmistus Suomessa oli alkanut vuonna 1954 (Neuvonen 2006, s. 273). Postikonttorin yleisötilan lattiassa näyttäisi valokuvien perusteella olevan 30x30 cm laatoitus.
21	SAH, Rakennushallitus, suunnittelijakortit.

22	Ensimmäinen suunnittelukokous pidettiin Rakennushallituksessa 12.8.1976. Kokouksen puheenjohtajan toimi ylitarkastaja Tuire Kujala, läsnä oli eri hallinnonalojen ja suunnittelukonsulttien edustajat. SAH Arkkitehtitoimisto Castén-Jauhiainen-Nuuttilaa edustivat arkkitehdit Juhani Jauhiainen ja Eero Valtiala.
23	Rakennushallinnon kertomukset vuosilta 1976-1978; Rakennushallitus, suunnittelijakortit. SAH
24	Yrjö Sahlstedtin haastattelu.
25	Revellin kuoleman jälkeen kaupungintalon suunnittelua johti Heikki Castrén. Vuonna 1974 valmistuneen ensimmäisen version laati arkkitehti Sara Palmunen yhdessä Castrénin kanssa. Tämä versio muistutti paljon 1970-luvun alussa tehtyä Espoon kaupungintaloa. Kun hanke vuosikymmenen lopulla lämmitettiin uudelleen, suunnittelun sai Castrén-Jauhiainen Nuuttila toimistossa hoidettavakseen Yrjö Sahlstedt. Hänen vetämäänsä työryhmään kuuluivat myös Pekka Rautimo ja Jaakko J. Vatanen. Kaupungintalo rakennettiin näiden suunnitelmien mukaan 1980-1983.
26	Suunnittelukokouksen pöytäkirja 12.8.1976, SAH.
27	SAH, Rakennushallitus, suunnittelijakortit.
28	SAH, Rakennushallitus, urakoitsijakortit.
29	Rakennuslupapäätökset, LRVA

AIKATASOKAAVIO, KELLARIKERROS

	2000-luku
	1990-luku
	1980-luku
	1970-luku
	1960-luku
	1950-luku

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Autohalli, telelaitoksen keskus-, ristiinkytentä-, kaapelipääte- ja varastotiloja, voimalaitahuone, varavoimakonehuone, akkuhuone, lämmönjakohuone, väestönsuoja, siivous- ja talohuoltohenkilöstön sosiaali-, välinehuolto ja varastotilat, jätesäiliö

Autohalli, puhelinyhtiöiden keskus- ja varastotiloja (Telia-Sonera, Etelä-Karjalan TMK, Kymen Puhelin), veroviraston arkistoja, voimalaitahuone, varavoimakonehuone, akkuhuone, lämmönjakohuone, väestönsuoja, kuntosali, pesu- ja saunatiloja.

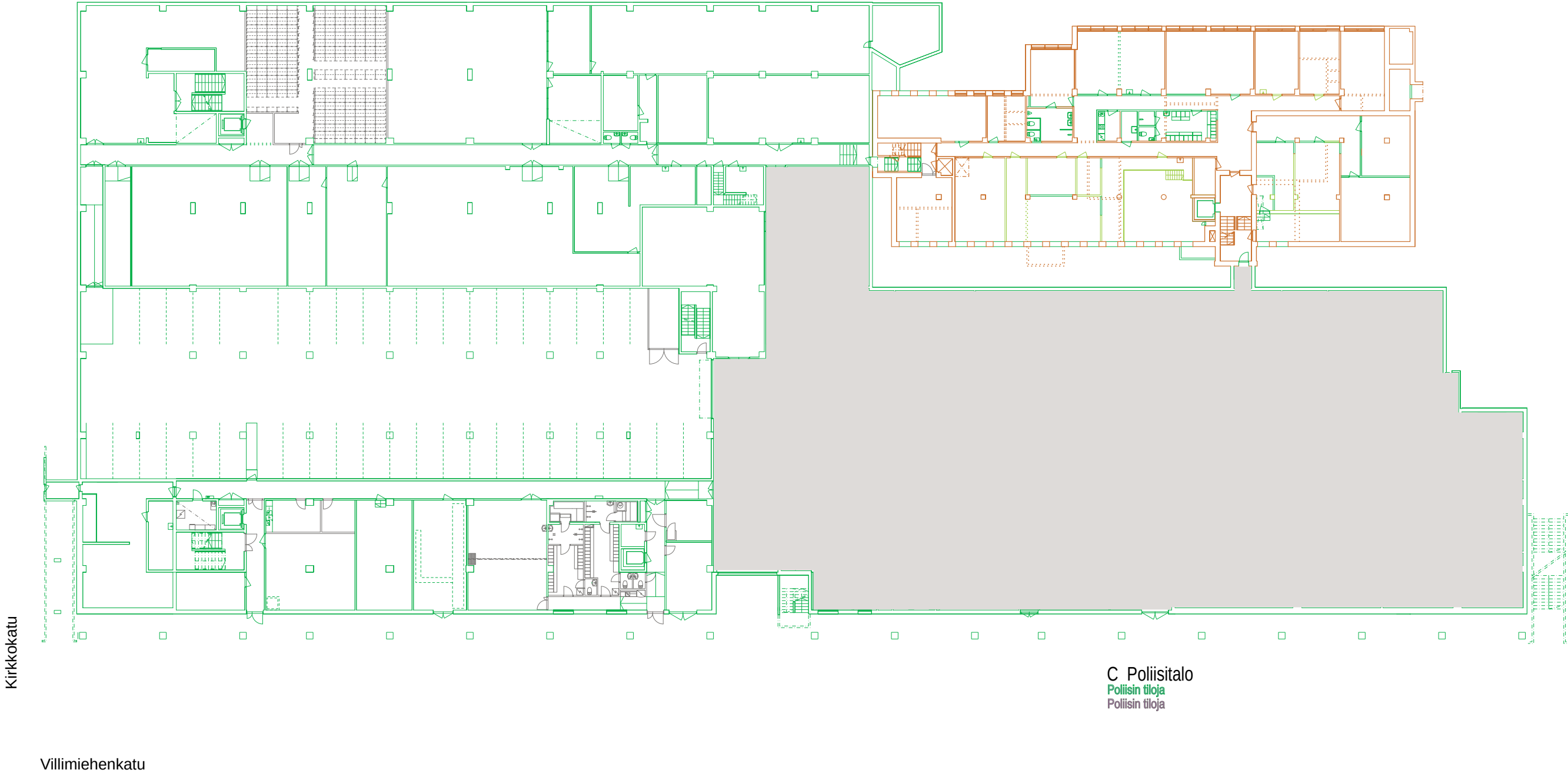
D Vanha virastotalo

Postitalo : ruokailu ja sosiaalitiloja, postin ja lennättimen varastoja, arkisto, väestösuojassa kytkin- akku- ja konetiloja, pannuhuone, polttoaineet, talouskellarit

Postitalo : ruokailu ja sosiaalitiloja, postin ja lennättimen varastoja, arkisto, voimalaitetiloja, pannuhuone, polttoaineet, sähkötauluhuone, sähköpääkeskus, dieselhuone, talouskellari

Kaapelointitiloja, arkisto ja varastotiloja (telelaitos, suojelupoliisi), ryhmä ja korjaustiloja, päivystystiloja (autonkuljettajat ja piirakennustoimisto), th työsuojeluvaltuutettu / luottamusmies, th pistotus, puku- ja pesutiloja, lämmönjakohuone, sähköpääkeskus, puhelin talojakamo

Kokous- ja neuvottelutiloja, kaapelointitiloja, arkisto ja varastotiloja lämmönjakohuone, sähköpääkeskus, puhelin talojakamo

C Poliisitalo
Poliisin tiloja
Poliisin tiloja

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Autohalli

Käytävää alkuperäisasussa, levymuotilla puhdasvalettua seinään ja maalattua betonilattiaa.

Alkuperäinen ovi

Alkuperäinen ovi ja irtokynnys. Alkuperäiset lattiapinnoitteet, kvartsiyvyylimuovilaatta ja samaan väriin maalattu betonilattia.

Uusi kuntosali

C Poliisitalo

D Vanha virastotalo

Mahdollisesti alkuperäinen väliovi (oven opasteet ovat uudempia).

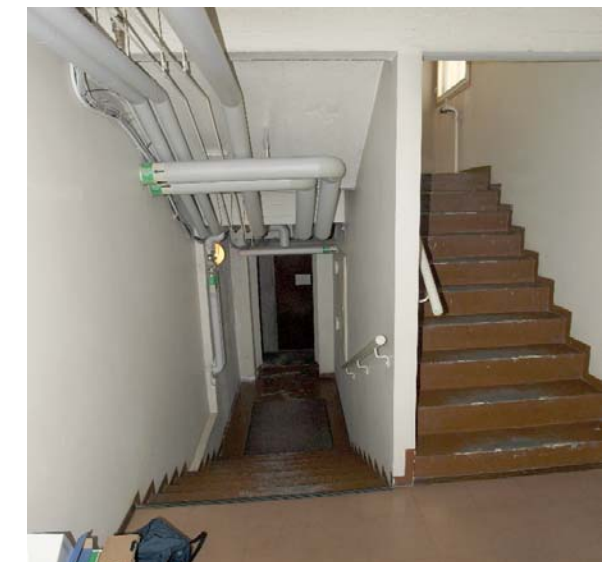
Alkuperäiset ikkunat

Kellarikäytävää

1980-luvulla rakennettu yhteys Lappeenrannan virastotalolle.

Alkuperäinen portaikko kellarin. Putkiasennukset ovat myöhemmistä muutostöistä.

AIKATASOKAAVIO, POHJAKERROS

- 2000-luku
- 1990-luku
- 1980-luku
- 1970-luku
- 1960-luku
- 1950-luku

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Postin tiloja : Yleisöpalvelu, postin käsittely, lastaus, noutoposti, työhuoneita, varastoja, puku- ja pesutiloja, kahvio
Lappeen tuomikunta
Laajennus sisäpihalle. Info / vahtimestarit, henkilöstöravintola, kokoustila ja kabinetit, Salpausselän syyttäjävirasto Lappeenrannan palvelupiste, Valtiokonttori Valtion IT-palvelupiste

D Vanha virastotalo

Posti : yleisötilat, lajittelu, kassa, toimistotiloja, wc-tilat, siipiosassa autotalli- ja varastotiloja
Telelaitoksen tiloja : tele-palveluiden yleisötilat ja yleisöpuhelimet (1980-luvun lopulla Tele-myymälä), puhelintilaajien palvelutilat, työhuoneita (koneh., telelask., filmien luku, Tes ja Ves, pääkassa, kantajat, työsuojeluvalv., kolikkolask., palkkalask., esimiehet, vuotomarkkinointi, raskaan tavarahan vastaanotto
Käräjäoikeuden tiloja : yleisöaula, neuvonta, istuntosalit 3 kpl, valmistelutilat, syyttäjän-, lautamisten. ja asianajajien tilat, arkisto

Paasikivenpuisto

C Poliisitilo

Poliisin tiloja.
Poliisin tiloja.

Kirkkokatu

Kansalaistori

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Postisali viimeisenä käyttöpäivänään ennen muuttoa 21.9.2012.

Postin muutossa jo tyhjennetty lajittelutila.

Sisäpiha ja henkilöstöravintola

Sisäpihalle 2000-luvun muutostyössä tehty aulatilojen laajennus.

Kokoustiloja
(muutostyö 2000-luku)

C Poliisitalo

Kellarikäytävässä alkuperäiset pintarakenteet. Alunperin käytävä oli ikkunaton.

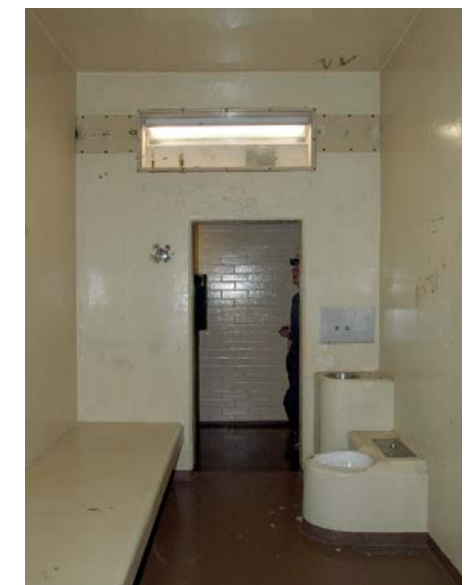
Kunnostettu henkilökunnan ryhmätila. Käytäväseinään on tehty valoaukko lasitiileillä.

Pidätettyjen ulkoilukatos ja juoppoputkan eteinen.

Juoppoputka

Pidätysselli

D Vanha virastotalo

Alkuperäinen aikanaan postisalin ja lennättimen yleisötilat yhdistänyt porras.

Käräjäoikeuden sisäänkäyntiaula ja yksi istuntosaleista (2000-luku).

KUVASIVU, POHJAKERROSTASO

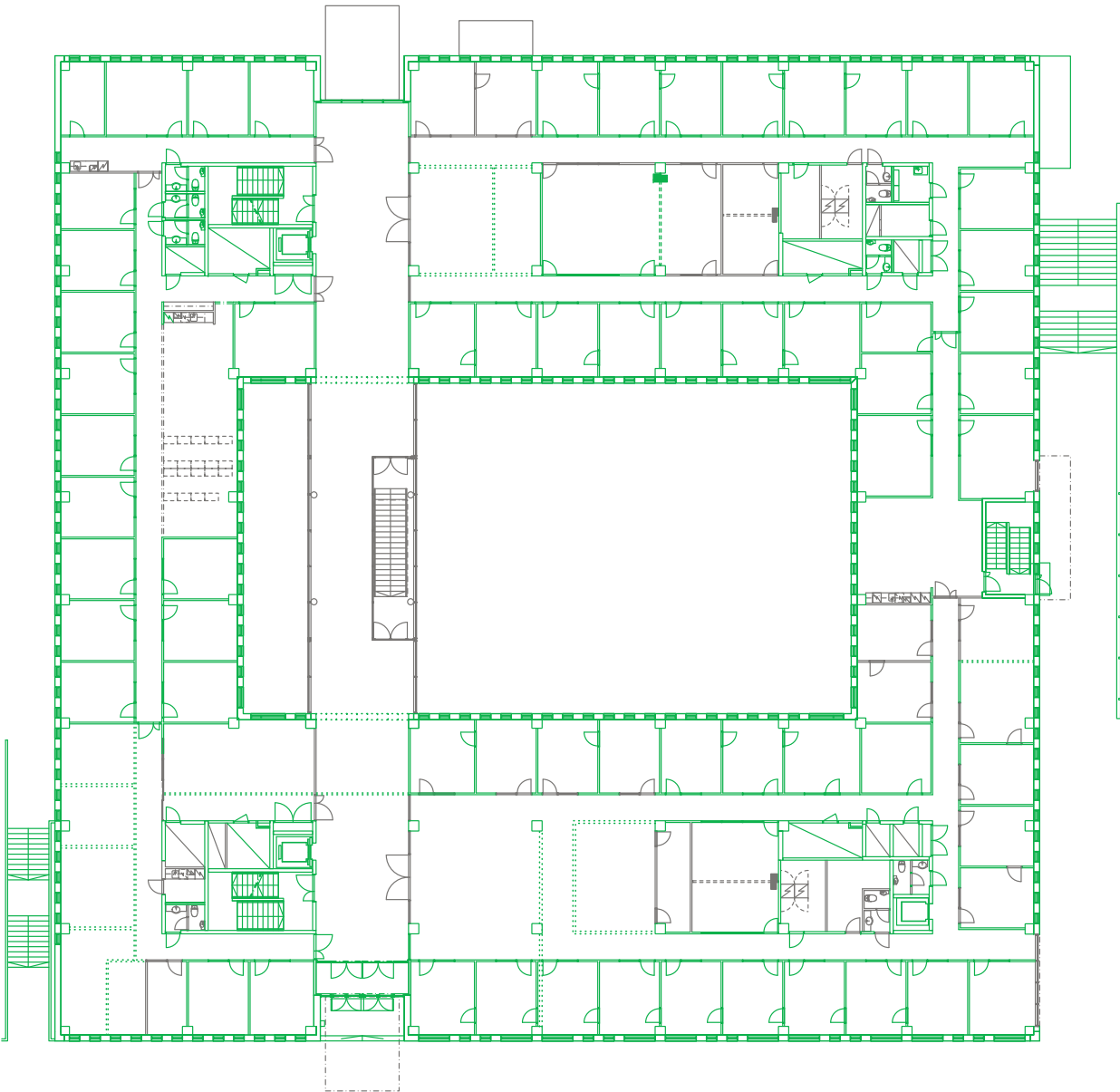

AIKATASOKAAVIO, 1. KERROS

	2000-luku
	1990-luku
	1980-luku
	1970-luku
	1960-luku
	1950-luku

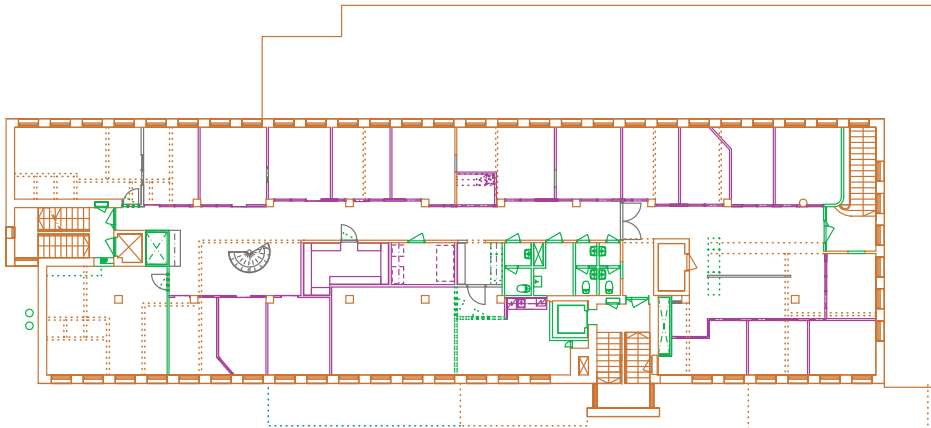
A ja B Lappeenrannan virastotalo

Lappeenrannan verotoimisto, Lappeenrannan työvoimatoimisto, Taipalsaaren verotoimisto
Laajennus sisäpihalle. Työ- ja elinkeinotoimisto, Itä-Suomen verotarkastusyksikkö, Senaatti-kiinteistöt

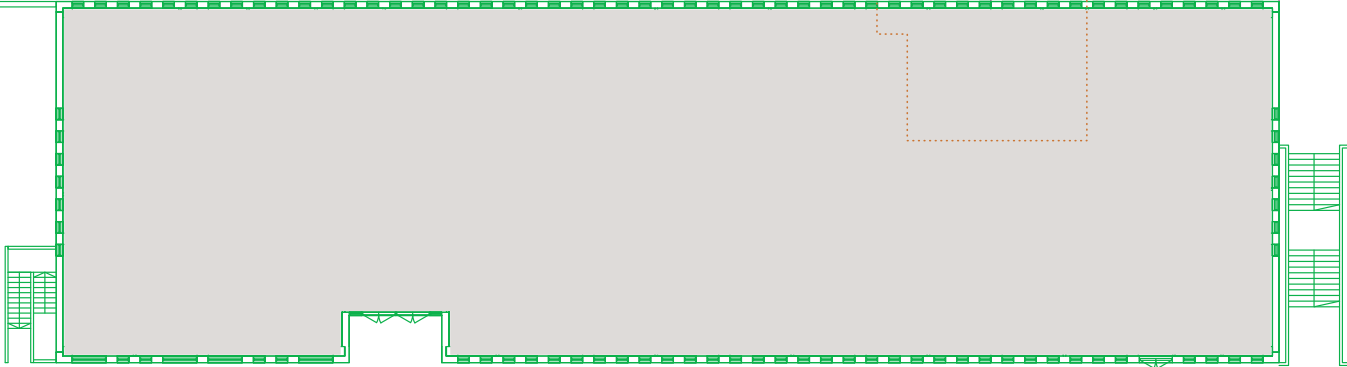
D Vanha virastotalo

Telelaitoksen tiloja : telealueen päällikkö, esimiehet, teknikot, tekninen suunnittelu, piirtämö, wc-tilat
Postin tiloja : lajittelu, esimies, wc-tilat
Telelaitoksen tiloja : telealueen päällikkö, neuvottelutila, esimiehet, työhuoneita, laitesuunnittelu, piirtämö, kopiointi
Telelaitoksen tiloja : odotus / laite-esittely, myyntipäällikkö yrityspalvelupäällikkö, toutepäälliköt, myyntisihteerit ja -neuvottelijat, neuvottelu- ja videoneuvottelutilat, suurasiakasyksikkö, LAN- ja Telemat-asiantuntijat
Käräjäoikeuden tiloja : odotusaula, laamanni, hallinto, hakemusasiat, velkomusasiat haastemiehet, istuntosali, valmistelu- ja kokoushuoneet

C Poliisitalo

Poliisin tiloja
Poliisin tiloja

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Porrashuone (väritys 2000-luku).

Työvoimatoimisto. Kerrostason uudesta aulatilasta avattu väliseinäikkuna työvoimatoimiston aulaan (2000-luku).

Työvoimatoimiston odotus- ja itsepalveluaua.

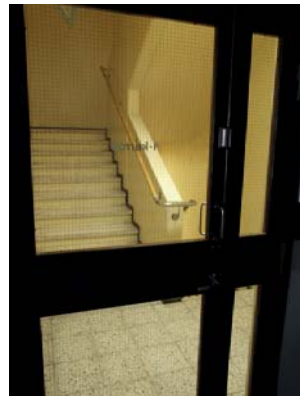

Tyypillinen työhuone.

2000-luvun muutostöissä kerrostasolle tehty rakennuksen läpi menevä aulaila.

C Poliisitalo

Porrashuone

Laboratoriotila alkuperäisasussa.

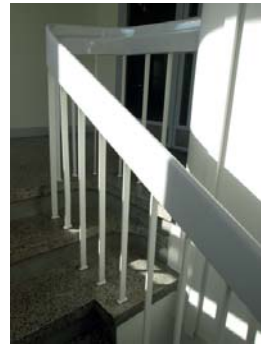
1980-luku ja 2000-luku kohtaavat. Alkuperäisiä ja kunnostettuja aula- ja käytävätiloja.

D Vanha virastotalo

Alkuperäisiä yleisötiloja yhdistänyt portaikko.

Alkuperäinen porrashuone. Ovi ja porrashuoneen väritys ovat uudempia

1990-luvulla tehty kerrostasojä yhdistävä kierreporras.

Tyypillinen 1990-luvun työtila.

1990-luvulla toteutettu työhuoneiden liukuovellinen käytäväseinä.

Neuvottelutila (2000-luku).

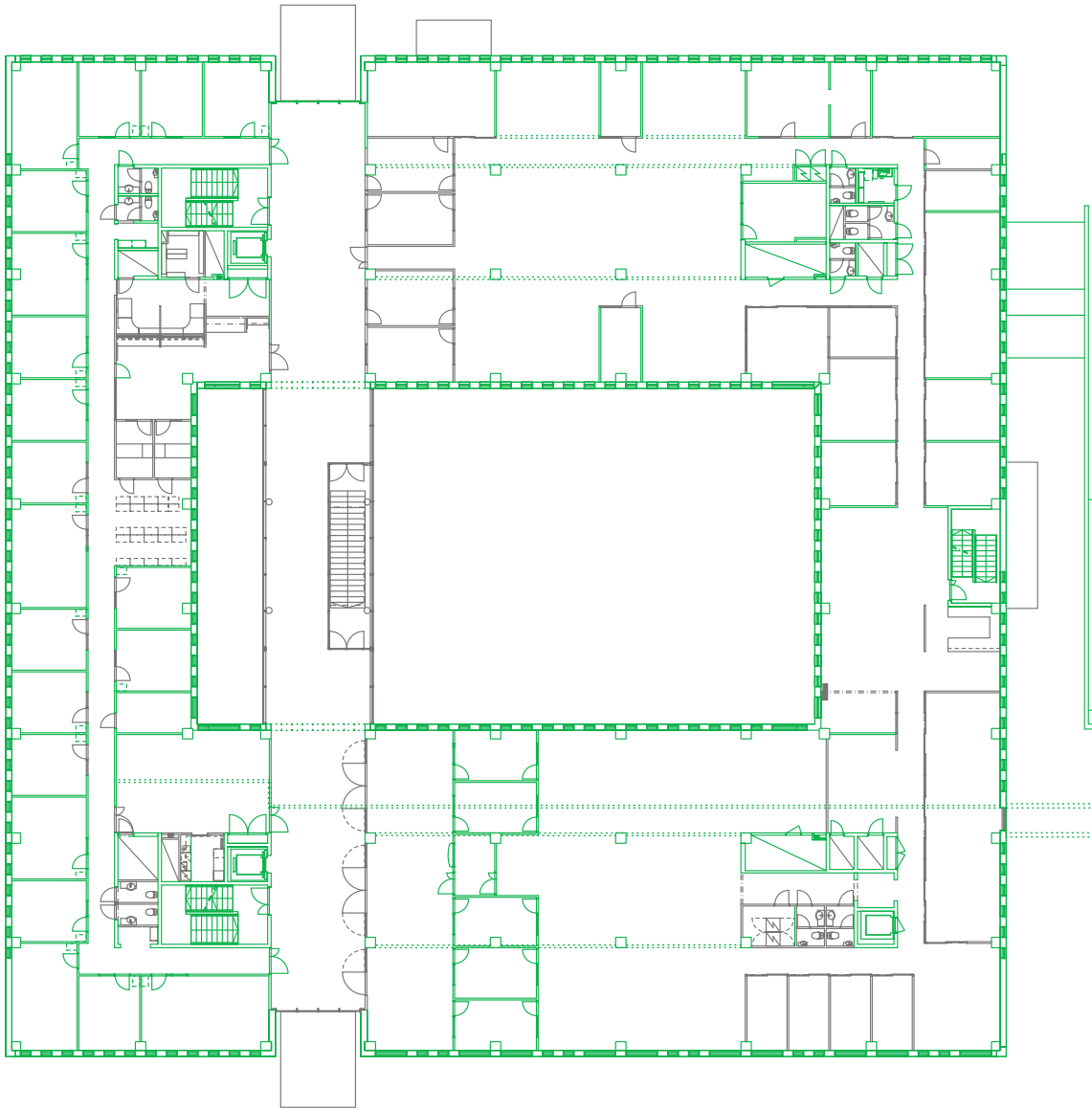
Istuntosali (2000-luku).

AIKATASOKAAVIO, 2. KERROS

- 2000-luku
- 1990-luku
- 1980-luku
- 1970-luku
- 1960-luku
- 1950-luku

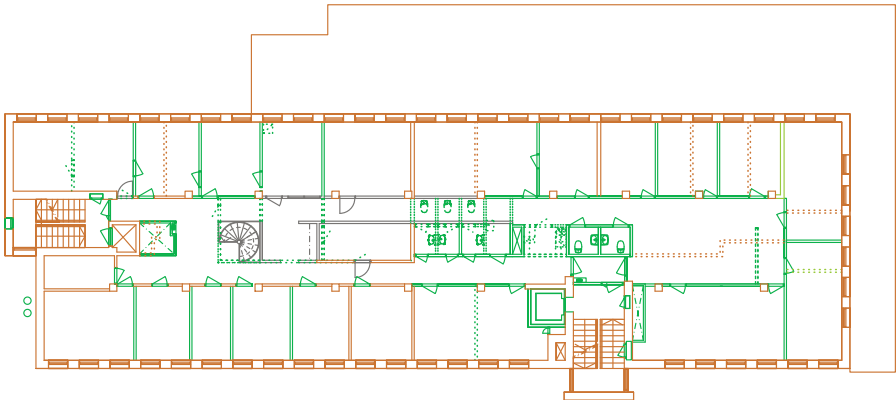
A ja B Lappeenrannan virastotalo

Lappeenrannan verotoimisto, Lappeenrannan työvoimatoimisto, Taipalsaaren verotoimisto, henkilöstöruokala, valmistuskeittiö
Laajennus sisäpihalle. Työ- ja elinkeinotoimisto, Itä-Suomen verotarkastusyksikkö, Senaatti-kiinteistöt

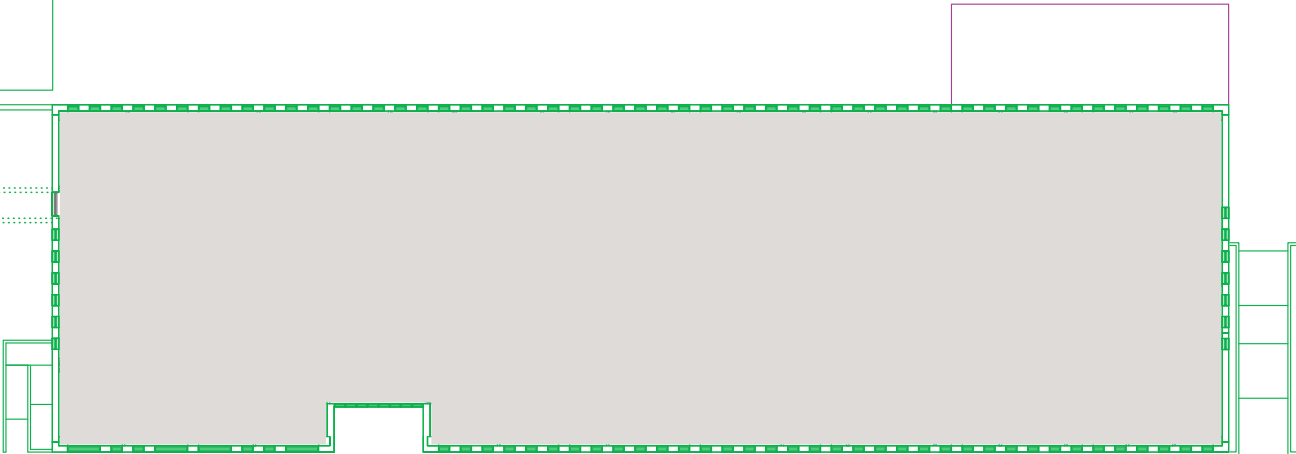
D Vanha virastotalo

Telelaitoksen tiloja : ruokala, majoitushuoneet 4 kpl, asunto 2h+k, asunto 1h+k
Verovirasto
Telelaitoksen tiloja : telealueen pääliikkö, neuvottelutila, esimiehet, työhuoneita, laitesuunnittelu, piirtämo, kopiointi
Telelaitoksen tiloja : odotus / laite-esittely, myyntipääliikkö yrityspalvelupääliikkö, toutepääliikkö, myyntisihteerit ja -neuvottelijat, neuvottelu- ja videoneuvottelutilat, suurasiakasyksikkö, LAN- ja Telemat-asiantuntijat
Käräjäoikeuden tiloja : odotusaula, käräjätuomarit, käräjäsihteerit, notaarit, valmistelu- ja kokoushuoneet

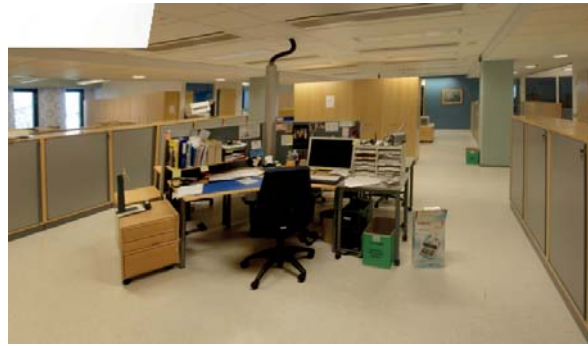
C Poliisitalo

Poliisin tiloja
Poliisin tiloja

A ja B Lappeenrannan virastotalo

KUVASIVU, 2. KERROSTASO

Kalusteilla jaettua avotoimistoa (2000-luku).

Sisäpihalle tehdyn laajennusosan porrashuone.

Näkymä sisäpihalle.

Kerrostasolle yhteinen aulaila.

Verotoimiston asiakasaulan ikkunaseinä kerrostasolle yhteisessä aulatilassa.

C Poliisitalo

Tyypillinen työtila

Yhtenäistila muodostettu yhdistämällä keskellä runkoa olevia ikkunattomia tiloja (1990-luku).

Selli

Käytävä. Nykyasu vastaa alkuperäistä asua.

Yleisöaula on alkuperäisasussa.

C osan ja AB osassa olleen ruokalan yhdistänyt, kujan ylittävä, käytävä oli tässä.

D Vanha virastotalo

Porrashuone. Alkuperäiset mosaiikkibetoniaskelmat ja teräskaide. Sirotekuvioitunut maalauspinna 1990-luvulta.

Tyypillinen työtila (2000-uku).

Aula käytävän päässä. Huoneiden lakatut vaneriovet vastaavat asultaan alkuperäisiä ovia (ullakolla on varastoituna purettuja alkuperäisiä ovilehtiä).

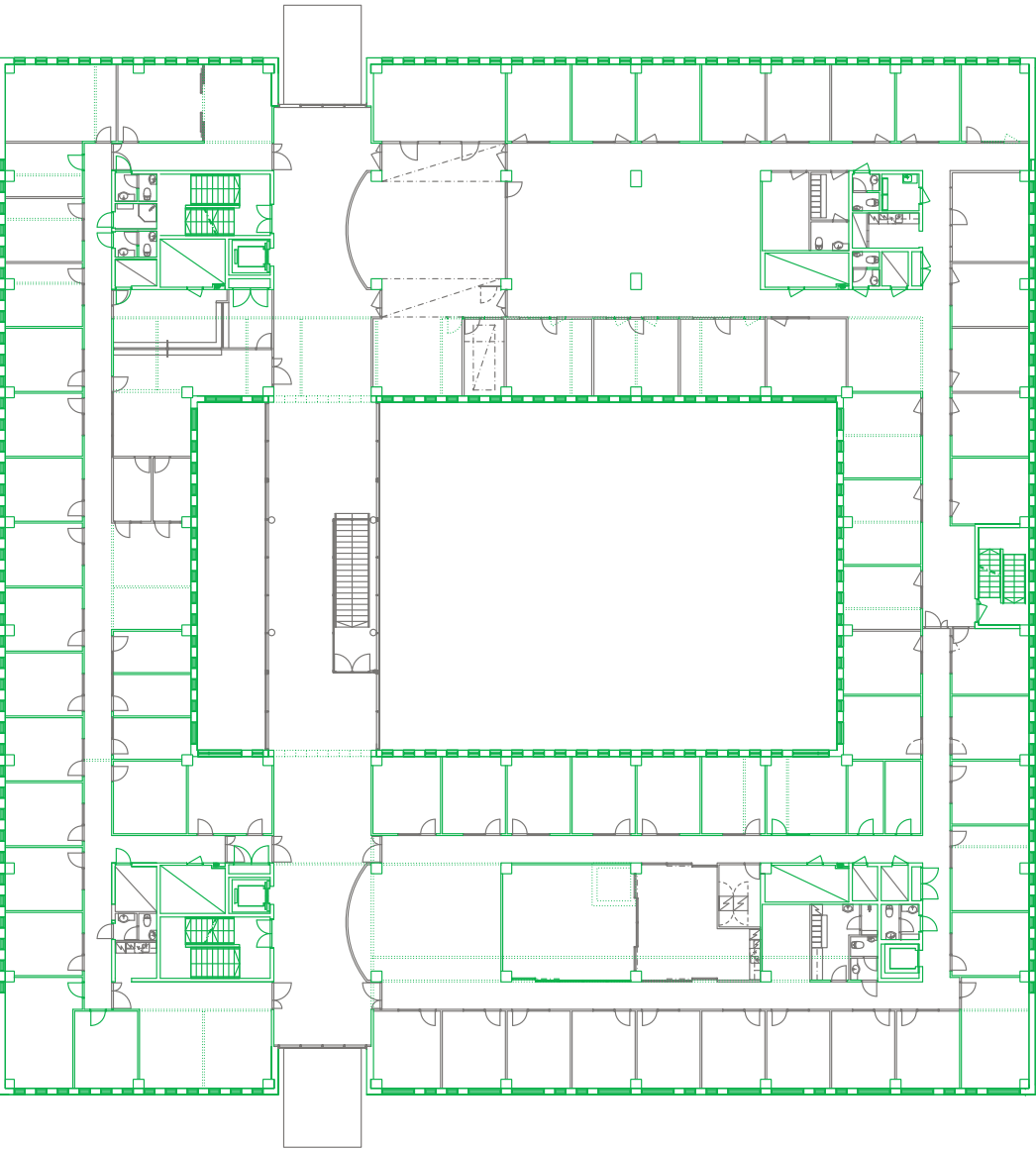
Kerrostasoja yhdistävän kierreportaan yläpää (1990-luku).

AIKATASOKAAVIO, 3. KERROS

	2000-luku
	1990-luku
	1980-luku
	1970-luku
	1960-luku
	1950-luku

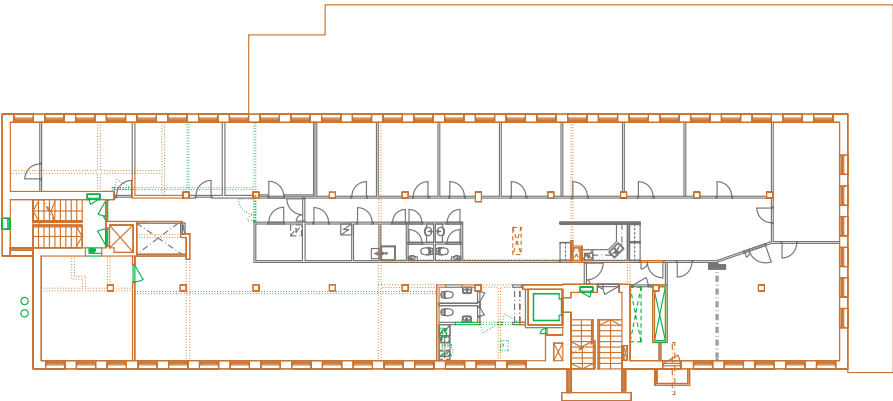
A ja B Lappeenrannan virastotalo

Tekninen tarkastuslaitos, Kymen teollisuuspiiri, työsuojelupiiri, työsuojelupiirin laboratoriotilat, kaupunginvoudinkonttori
Laajennus sisäpihalle. Etelä-Suomen aluehallintovirasto Työsuojelun vastuualue, Kaakkois-Suomen maanmittaustoimisto, Kaakkois-Suomen maistraatti

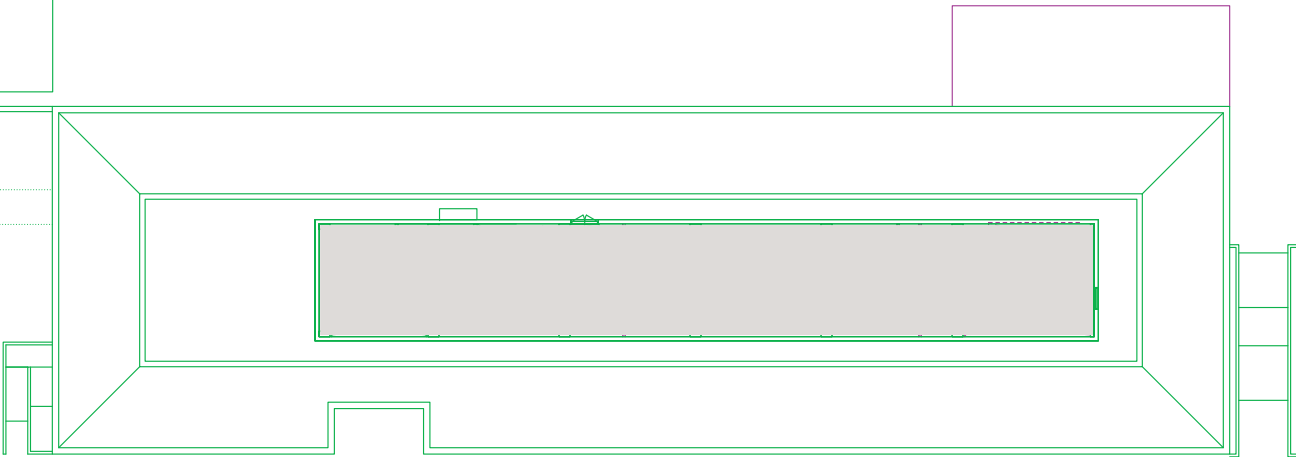
D Vanha virastotalo

Telelaitoksen tilat : automaattinen puhelinkeskus, kaukovalintahuone, kaukokeskus, huolto- ja wc-tiloja, asunto 2h+k
Telelaitoksen tiloja : laitetila, korjaamo/päivystys, taukotila
2000-luvun alussa avotoimistoa. Myöhemmin poliisin käytössä työhuone- ja neuvottelutiloiksi muutettuna.

C Poliisitalo

IV-konehuoneita. Tilajaon muutos vuosikymmenen puolivälissä.

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Porrashuone (värtiys 2000-luku).

Maanmittauslaitoksen asiakassääkäynti (2000-luku).

Rakennuksen läpi menevä kerrostasolle yhteinen aulatila, katsottu Paasikivenpuiston päästä kohti Kansalaistoria (2000-luku).

KUVASIVU, 3. KERROSTASO

Työsuojelupiirin tiloja, aula, toimistokäytävä ja tyypillinen työhuone.

C Poliisitalo

IV-konehuone.
Porrassyöksy kapenee IV-konehuoneeseen mentäessä.

D Vanha virastotalo

Alkuperäinen ikkuna.

Alunperin tuuletusparvekkeena ollut tila.

Porrashuoneen yläosa ja käynti alunperin tuuletusparvekkeena olleeseen tilaan.

Taukotila

Avotoimistoa.

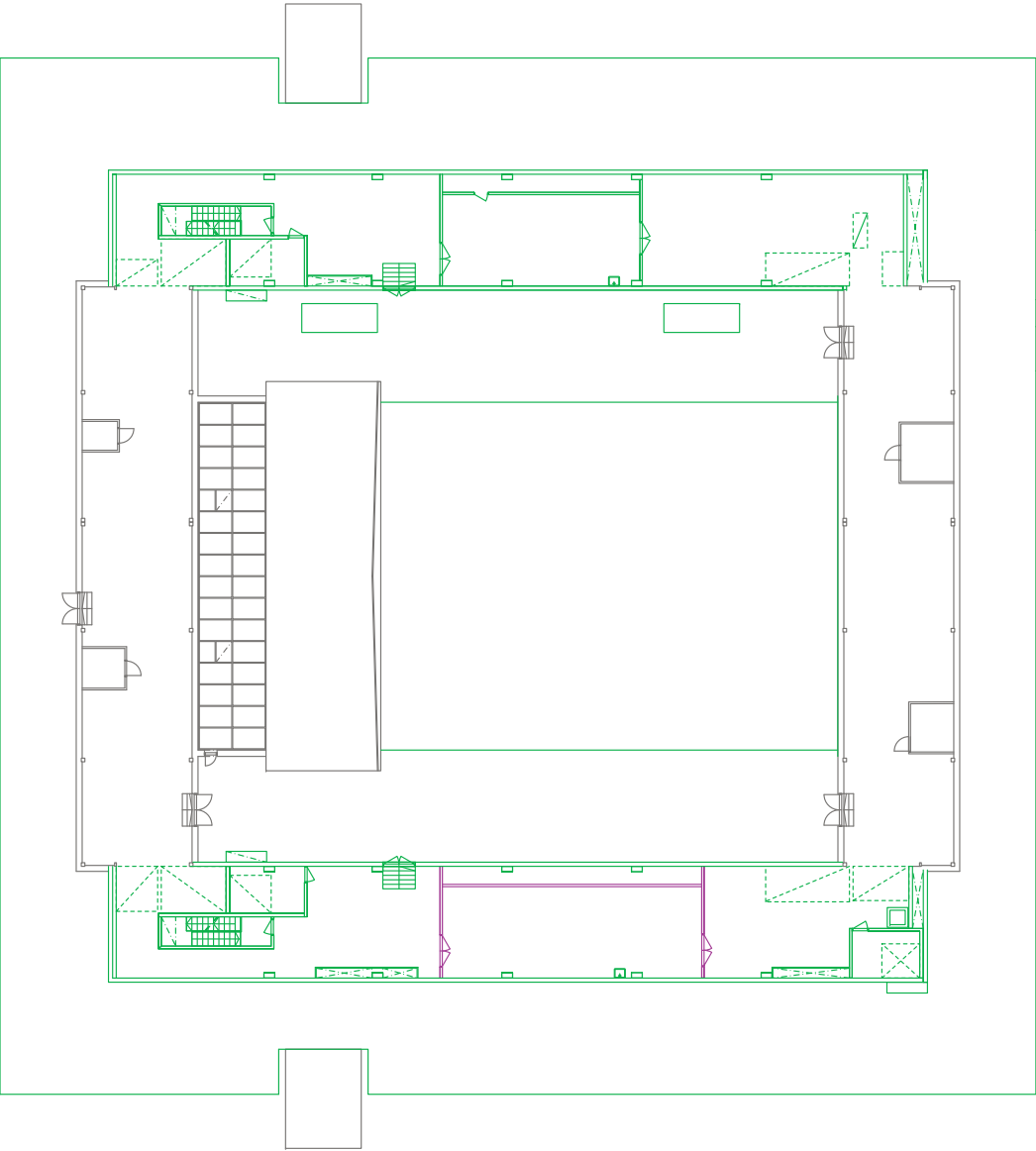
Avotoimiston työpiste.

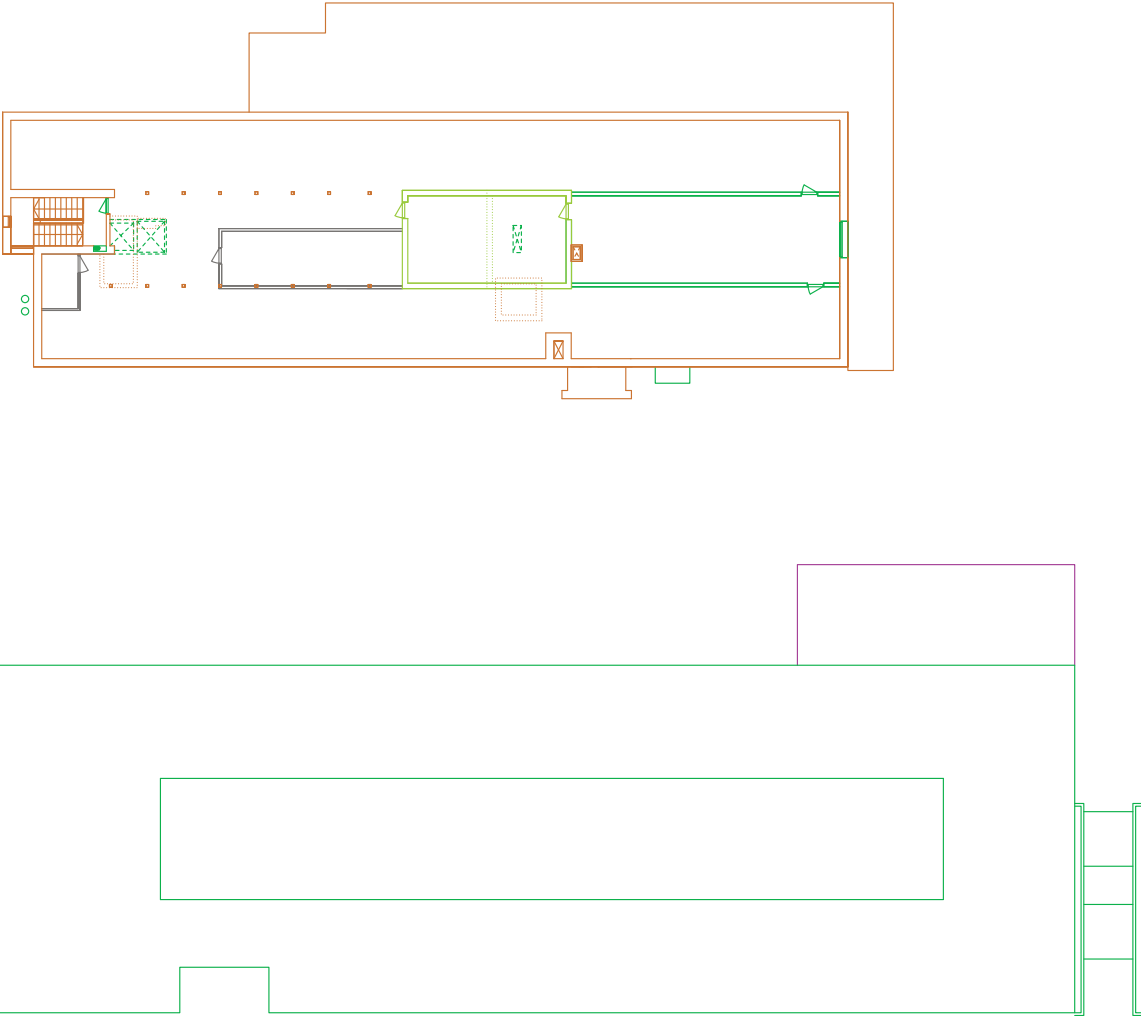
AIKATASOKAAVIO, ULLAKKO / KATTOKERROS

	2000-luku
	1990-luku
	1980-luku
	1970-luku
	1960-luku
	1950-luku

A ja B Lappeenrannan virastotalo
Teknisiä tiloja, pääosin IV-konehuoneita.
Laajennus sisäpihalle ja vesikatolle, osittain valokate. Teknisiä tiloja, IV-konehuoneita laajennettiin (jäähdytys).

D Vanha virastotalo
Postitalo : avoin ullakko, paisuntasäiliön tila ja varastohuone
Avointa ullakkoa, IV-konehuone, varasto. IV-konehuonetta laajennettiin myöhemmin täällä vuosikymmenellä.
Osin avointa ullakkoa, IV-konehuone laajennettiin itä-päätyyn saakka, IV-säleikkö julkisivuun.
Ullakkoa ja teknistä tilaa. IV-konehuonetta laajennettiin.

A ja B Lappeenrannan virastotalo

Alkuperäistä IV-konehuonetta. Osa laitteistosta / kanavistosta on siirretty uusiin konehuoneisiin.

Uutta IV-konehuonetta.

KUVASIVU, ULLAKKO / KATTOKERROSTASO

Sisäpihalle rakennettu laajennusosa, porrashuone ja kerrostasojen yhteisaulat. Katolla alkuperäiset konehuoneet (valkea muovipinnoitettu teräspeltikasetointi) ja uudet konehuoneet (sininen peltikasetointi).

Laajennusosan valokuilu. Kuilussa on alkuperäiset keltatiilijulkisivupinnat.

D Vanha virastotalo

Ullakolle varastoituja alkuperäisiä ovilehtiä. Helat ovat alkuperäisiä. Ovia näyttää olleen lakattuja ja peittomaalattuja. Ovilevyn syrjässä on muotohöyläys.

Alkuperäisiä rakenteita ja kattotiilien varakappaleita.

IV-kanavia ullakolla (2000-luku).

Antennin jalustarakenteita (1990-luku).

Konehuone (2000-luku).

Käynti ullakolle.

YHTEENVETO JA KOHTEEN ARVIOINTIA

Keskustan kaavoitus ja kaksitasoratkaisu

Korttelin voimassa oleva asemakaava syntyi Lappeenrannan keskustan kokonaisuudistuksen tuloksena 1950-1970-luvuilla. Lähtökohtana oli ark-kitehti Olli Kivisen yleiskaava (1956). Virastotalokorttelin lopullisen muo-toutumisen kannalta merkittävimmät vaiheet tapahtuivat kuitenkin 1960- ja 1970-luvuilla. Hallintokeskuksen kaavoituksesta järjestettiin vuonna 1963 arkkitehtuurikilpailu, jonka voitti arkkitehti Erkki Juutilaisen ehdotus. Kilpailun jälkeen kaupunki pyysi mukaan myös arkkitehti Viljo Revellin, joka ehdotti kaupungintalon sijoittamista edessä olevine toriaukioineen nykyiselle paikalleen. Ajatuksena oli muodostaa kaupallis-hallinnollinen keskus, jossa toriaukiolla ja kaupungintalolla oli keskeinen rooli kaupun-kikuvassa. Toriaukion etelä- ja pohjoissivuille piti tulla SOK:n ja OTK:n supermarketit. Keskusliikkeet vetäytyivät kuitenkin hankkeesta ja raken-sivat markettinsa toisaalle. Asemakaavan jatkosuunnittelussa säilyivät Revellin idean pohjalta muotoutuneet ratkaisun peruspiirteet, kuten yh-deksän neliömäistä korttelia ja liikenteen erottaminen kahdelle tasolle. On mahdollista, että kaksitasoratkaisun lähtökohtana olivat nimenomaan supermarkettien vaatimat liikenne- ja paikoitustilat.

Eri vaiheiden jälkeen asemakaava vahvistettiin vuonna 1975. Sen mu-kaan rakennettiin sekä valtion uudet virastotalot että kaupungintalo edus-talla olevine Kansalaistoreineen. Betonisella kansirakenteella oleva Kan-salaistori ja siihen yhtyvät, virastorakennuksia ympärivät jalankulkutasot leimaavat nykyisin voimakkaasti Lappeenrannan hallintokeskusta. Lap-peenrannan ratkaisun taustana olivat 1950-luvun lopulta lähtien yleistynyt kiinnostus yhteiskuntasuunnitteluun ja kansainväliset ”strukturealistiset” näkemykset kaupunkisuunnittelusta. Lappeenrannan kaksitasoratkaisua tutkittiin ja perusteltiin etenkin liikennemuotojen erottamisella. Tavoittee-na oli kompakti kaupunkirakenne, jossa eri toiminnot lomittuisivat ja joka jalankulkua suosivana tarjoaisi paljon sosiaalisia kontakteja.

- Juutilaisen Lappeenrannan keskustan asemakaavasuunni-telma on tullut tunnetuksi eräänä ensimmäisistä ratkaisuis-ta maassamme, joissa auto- ja jalankulkuliikenne on eroteltu kahdelle tasolle. Asemakaavaehdotuksesta vuonna 1966 laa-dittuja havaintokuvia on käytetty monissa yhteyksissä kuvas-tamaan 1960-luvun kaupunkisuunnittelun pyrkimyksiä.*

Kaupunkikuva ja katonäkymät

Valtion virastojen korttelin länsipuolella on Keskuspuisto 1700-luvulta olevine Lappeen kirkkoineen. Pohjoispuolella on ns. Pormestarikortteli, jossa on rakennuskantaa 1930-luvulta saakka. Muutoin virastotalokortteli on osa viime vuosikymmeninä täysin uusiutunutta kaupunkirakennetta.

Historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti merkittävin kohde lähialueella on Keskuspuisto kirkkoineen ja kellotapuleineen. Lappeen kirkko ja Keskus-puiston alue kuuluvat luetteloon valtakunnallisesti merkittävistä kulttuuri-ympäristöistä (RKY 2009).

Keskuspuisto vanhoine lehtipuineen muodostaa Lappeenrannan keskus-talle selkeän vihreän sydämen. Kirkkokadun ja Valtakadun näkymissä Lappeen kirkolla on merkittävä rooli historiallisena ”ankkurina”, kaukonä-kymissä puolestaan sekä kirkon että kellotapuln torneilla.

Viereinen Pormestarikortteli on osa 1900-luvun alkupuolelta lähtien muo-dostunutta tiivistä ja suhteellisen korkeaa kaupunkirakennetta. Kortte-lissa on useita kaupunkikuvan kannalta merkittäviä rakennuksia, joista tarkasteltavana olevan virastotalokorttelin kannalta tärkein on vanhaa Postitaloa vastapäätä, Paasikivenpuiston toisella puolella oleva viisiker-

roksinen Viljelytalo.

Paasikivenpuisto, joka on syntynyt vähitellen 1950-luvulta lähtien, muodos-taa lehtipuineen kaupunkikuvaa rajaavan vihervyöhykkeen Pormestarinka-dun suunnassa. Valtion virastotalot on rakennettu Postitalon vuoden 1954 kaavassa määriteltyyn linjaan sisäänvedettyinä Pormestarinkadusta (aluksi Postitalon edessä, nykyisen puiston kohdalla oli paikoitusalue).

Raatimiehenkadun puolelta virastotalokortteli liittyy viime vuosikymmeninä syntyneeseen 3-4 -kerroksiseen rakennuskantaan. Postitalon ja poliisitaloa vastapäätä olevan talon välissä Raatimiehenkatu muuttuu kevytliikenteen reitiksi noustessaan betoniluiskaa ja -portaita myöten Villimiehenkadun ja-lankulkutasolle kaupungintalon nurkalle.

Villimiehenkatu on kaupunkikuvassa osa kaupungintalon ja valtion viras-tojen välistä, vain kevyelle liikenteelle tarkoitettua kantta, jonka alla on ajoneuvoliikenne ja paikoitus. Kaupungintalon ja Keskuspuiston välissä Villimiehenkatu levenee osaksi kannen päälle muodostettua aukiota, Kan-salaistoria. Valtion virastotalo rajaa Kansalaistorin pohjoislaitaa, etelälaidal-la puolestaan on liikerakennuksia ja lännessä Keskuspuisto.

Hallintokeskus on muodostunut vuonna 1975 vahvistetun asemakaavan mukaisesti. Olennaisena piirteenä on liikenteen differentiointi eli jalanku-lun ja autoliikenteen erottaminen omille tasoilleen. Ratkaisua perusteltiin ennen muuta toiminnallisesti, mutta samalla jalankulun erottamisella omal-le tasolleen oli selvät kaupunkikuvalliset tavoitteet. Jalankulkutason beto-nirakenteiden ja valtion virastojen tiililaattajulkisivujen leimaama katutila edustaa selkeästi 1970-luvun estetiikkaa, joka nykyisin vaikuttaa ankealta ja myös teknisesti huonosti aikaa kestäneeltä (esim. valokuilujen ja portai-den betonirakenteiden vauriot, tiililaattajulkisivujen rappeutuminen). Kan-nen alla taas ”kaupunkikuva” on teknistä betonimaisemaa ilman näkyviä esteettisiä tavoitteita.

1980-luvulla valistuneen kaupungintalon julkisivujen muotokieli on voimak-kaan ekspressiivistä. Arkkitehtuuri toimii kaukonäkymissä, mutta Villimie-henkadulla kulkijan kannalta rakennuksen suhteista ja detaljoinnista tun-tuu puuttuvan inhimillinen mittakaava. Osasyynä rakennusten antamaan mielikuvaan on niiden virastokäyttö eli se, että rakennukset ovat pääosin työpaikkahuoneistoja, joissa yleisöpalvelun osuus on nykytilanteessa vä-häinen.

Kaupunkikuvan kannalta ongelmallisin kohta on mielestämme Kansalais-torin liittyminen Keskuspuiston historialliseen miljööseen: betonitaso kuilu- ja ramppirakenteineen törmää ilman riittäviä pehmennyksiä hautausmaan alueeseen. Kansalaistorin Keskuspuiston puoleisella sivulla on suuri, beto-nikaiteen reunustama aukko alla olevalle Kirkkokadulle, joka estää suoran kulkemisen torilta puistoon. Kulkuyhteydet Keskuspuistoon ovat sankari-hauta-alueen kohdalta ja Villimiehenkadun linjassa olevan pienen käynti-portin kautta. Suuri aukko ja virastotalon kohdalla nouseva Kirkkokadun ajorampin kuilu muodostavat samalla sekä visuaalisesti että akustisesti karkean ristiriidan suhteessa jalankulkutason ja historialliseen hautaus-maamiljööseen.

Kansalaistoria on yritetty tehdä viihtyisämmäksi betonisilla istuin- ja istutus-ryhmillä, jotka kuitenkin ovat nopeasti rappeutuneet. Kaupunkikuvan kan-nalta positiivinen kohta kaupungintalon aukiolla on sankarihautausmaan reunama muistomerkkeineen.

Etelästä tultaessa Kirkkokatu painuu ennen Brahenkatua kaupungintalon aukion betonikannen alle ja pohjoisessa nousee vanhaan katutasoon en-nen Paasikivenpuistoa ja Pormestarinkatua. Kirkkokadun näkymissä kau-pungintalon aukiolta pohjoiseen konkretisoituu uuden kaupunkirakenteen ja vanhan kirkkopuistomiljöön ristiriita, joka tuntuu sovittamattomalta: pehmeä

puistonäkymä vanhoine kirkkoineen katkeaa rajusti betonisiin rampeihin ja portaisiin. Keskustan liikennerratkaisussa ajoramppien sijoittaminen Kirk-kokadulle tuntuu virheeltä.

Kirkkokadun noustessa kuilustaan vanhalle katutasolle Keskuspuiston liittymä Paasikivenpuistoon on jo paljon paremmin hallittu ja jalankulkijan kannalta miellyttävämpi. Keskuspuistosta Paasikivenpuistoon johtava ja-lankulkureitti näyttää myös olevan selvästi suosituampi kuin reitti puistosta kaupungintalon aukiolle.

Merkillepantavaa on, että 1950- ja 1960-luvun suunnitteluvaiheissa Kes-kuspuiston ja Kirkkokadun historiallinen ja kaupunkikuvallinen merkitys oli pyritty ottamaan huomioon, mutta toteutuneessa ratkaisussa nämä ta-voitteet tuntuvat unohtuneen. Vuoden 1963 suunnittelukilpailun tuomaris-to katsoi Kirkkokadulla olevan kaupunkikuvassa aivan erityisen aseman: *”Kirkkokadun alapäästä mahdollisuuksien mukaan avartamalla ja ehkäpä terassoimalla voitaisiin tämän Linnoituksen päätyvän akselin arvoa huo-mattavasti parantaa. Kirkkokadun eteläpään ratkaisun sekä uusien aukio-sommitelmien, jalankulkuväylien ja korttelipihojen tulisi rikastuttaa ja täy-dentää nykyistä kaupunkikuvaa.”*

Hallintokorttelien ehdotuksessa vuodelta 1966 nykyinen Kansalaistori liittyy saumattomasti Keskuspuistoon. Suunnitelmassa ei vielä esiinny Kansa-laistorilla Kirkkokadun kohdalla nykyisin olevaa suurta aukkoa eikä Kirk-kokadun luiskaa valtion virastotalon kohdalla. Nämä muutokset ovat tulleet suunnitelmiin myöhemmin. Vuonna 1975 vahvistetussa asemakaavassa on Kirkkokadun kohdalla kaavamerkintä *ℓ*, jolla mm. määritellään jalankulkuta-soon tehtävien aukkojen vähimmäis- ja enimmäiskoko. Aukkojen sijaintia ei kaava määrää, vaan ne on ratkaistu torikannen ja jalankulkutasojen raken-nussuunnitelmissa.

Korttelin nykyiset rakennukset

Vanha virastotalo (rakennus D)

Vanha virastotalo eli vuonna 1956 valmistunut Postitalo on korttelin ja siitä itään ja etelään olevien korttelien rakennuksista vanhin. Rakennus suun-niteltiin ja toteutettiin toisen maailmansodan jälkeisenä pula-aikana, jolloin valtiolla oli meneillään laaja rakennusohjelma sodan tuhojen, menetetyille alueille jääneiden rakennustensa ja eri laitosten toimintojen nopean ke-hittymisen takia. Postitalon suunnitelmat laadittiin rakennushallituksessa virkamiestyönä. Vaikka rakennuksen voi yleisesti luonnehtia sekä arkki-tehtuuriltaan että rakennusteknisesti edustavan valtion tavanomaista ra-kentamista tuona aikana, se on kuitenkin myös selvästi yksilöllinen. Raken-nus on suunniteltu omalla tilaohjelmallaan Lappeenrannan olosuhteisiin, kyseiselle tontille.

Postitalon suunnittelija, arkkitehti Martti Melakari työskenteli rakennushalli-tuksessa vuosina 1952-1956. Hänen muut työnsä tuolta ajalta ovat lähinnä vastaavia tavanomaisia virastotaloja, poikkeuksena Kuopion lääninhallituk-sen rakennuksiin kuuluva maaherran asuintalo. Hänen muusta työurastaan on vain vähän tietoja. Melakari ei esimerkiksi ole mukana Suomen raken-nustaiteen museon kokoamissa arkkitehtielämäkerroissa.

Rakennuksen käyttötarkoitus on muuttunut vuosien myötä: postikonttori ja verotoimisto siirtyivät uuteen virastotaloon 1970-1980-lukujen taittees-sa. Etenkin tietoliikenteessä eri aikoina tapahtuneet muutokset vaikuttivat paljon rakennuksen tilankäyttöön. Nykyisin rakennus on pääosin kärkeä-oikeuden käytössä, lisäksi rakennuksessa on poliisin tiloja. Rakennuksen kellaritiloissa on teleliikenteen kannalta tärkeitä laitteistoja ja valokaapeli-yhteydet.

Postitalo on ulkonaisesti säilyttänyt melko hyvin alkuperäisen ilmeensä. Merkittävin muutos on rakennukseen alunperin kuuluneen autotalli-varastosiiven purkaminen 1970-luvun lopulla, kun Poliisitalo tehtiin tontin etelä-laitaan. Muutoin julkisivuissa on vain vähäisempiä muutoksia, kuten ullakon itäpäädyn IV-säleikkö, länsipäädyn piiput, tietoliikenteen antennit sekä ikkunoiden ja ovien uusiminen. Julkisivujen rappauspinnat ovat lähes kauttaaltaan säilyneet alkuperäisen mukaisina.

Sisätiloja on muutettu käytön muutosten myötä useaan kertaan. Alkujaan merkittävin sisätila eli postikonttorin halli pääkerroksessa on jaettu pienemmiksi huoneiksi. Jäänteinä alkuperäisestä tilankäytöstä ja detaljoinnista ovat säilyneet aulasta toiseen kerrokseen nouseva avoporras ja muut kaksi porrashuonetta. Muutoin eri kerrosten huonejakoa ja pintakerroksia on uusittu perusteellisesti eri vaiheissa. Lähes kaikissa tiloissa sisäkattoihin tehdyt alaslaskut vaikuttavat huoneiden tilantuntuun.

Yhteenvetona vanhaa virastotaloa voi mielestämme luonnehtia seuraavasti:

- *arkkitehtuuriltaan ja rakennustekniikaltaan rakennus edustaa valtion ja kuntien rakennushankkeissa 1950-luvulla yleisesti noudatettua linjaa; se on hyvin tunnistettavissa (arkkitehtoninen merkitys)*
- *rakennus toimi yli 20 vuotta Lappeenrannan postin ja verotoimiston käytössä; sen jälkeenkin se on säilynyt valtion virastojen käytössä (historiallinen merkitys)*
- *rakennus on vakiintunut osa Pormestarinkadun ja Raatimiehenkadun miljööä, jossa on kerroksellisuutta 1940-luvulta lähtien (ympäristöllinen merkitys).*

Valtion virastotalo ja Poliisitalo (rakennukset A-B ja C)

Valtion virastotalo ja Poliisitalo valmistuivat 1982. Uuteen virastotaloon siirtyivät ainakin posti, verovirasto, maamittauspiiri, piirirakennustoimisto, työsuojelupiiri ja kaupunginvoudin konttori. Lisäksi rakennukseen tuli lounasruokala, runsaasti työntekijöiden sosiaali-tiloja ja jopa pari asuntoa. Piirustuksissa on myös nimeämättömiä toimistotiloja varatiloina. Kellarikerrokseen tuli teknisiä tiloja, varastoja ja virka-autojen hallitiloja.

Poliisin toiminnot keskitettiin Poliisitaloon (kanslia, rikososasto ja järjestysosasto).

Rakennukset suunnitteli Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuutila Oy (nykyiseltä nimeltään Arkkitehtitoimisto C.J.N Oy), jossa suunnittelusta vastasi arkkitehti Eero Valtiaa.

Arkkitehtuuriltaan ja rakennustekniikaltaan rakennukset edustavat 1970-luvun rationaalista, suoraviivaista suunnittelua. Ulkoasussa vallitsevat materiaalit ovat betoni, tiililaatat, teräs ja lasi. Sekä virastotalon että Poliisitalon julkisivut olivat alunperin hyvin pelkistetyt toistuvan vertikaalilaiheen muodostavine kapeine ikkunoineen. Virastotalon julkisivuja nykyisin keventävät teräksiset säleiköt on asennettu myöhemmissä korjausvaiheissa.

Virastotalon pohjakaavana on suuri neliö, jonka keskelle jää sisäpiha. Pohjois- ja eteläsivuilla tilaratkaisuna on kaksoiskäytävä (huoltotilat yms. käytävien välissä) ja rakennusrunko siten leveämpi kuin länsi- ja itäisivuilla, joilla on keskikäytäväratkaisu. Pääsisäänkäynnit ovat Paasikivenpuiston puolelta pohjakerrokseen ja 1. kerrokseen Kansalaistorilta. Pohjakerroksessa sijaitsevan postikonttorin sisäänkäynti oli rakennuksen koilliskulmasta Paasikivenpuiston puolelta (posti siirtyi pois rakennuksesta syyskuussa 2012). Virka-autojen ja huollon ajoyhteydet kellarikerrokseen ovat kannen alla Villimiehenkadulta.

Virastotalon sisäpihan puolelle on 2000-luvun puolivälissä tehty merkittävä muutos, kun sisäpihalle tehtiin koko rakennuksen korkuinen, teräs- ja lasirakenteinen laajennus, johon tuli uusi kerrokset yhdistävä porraskäytävä aulatiiloineen. Muutoinkin rakennuksessa on tehty erilaisia tilamuutoksia toimintojen muuttumisen myötä.

Poliisitalon pohjaratkaisuna on kaksoiskäytävä samalla tavalla kuin Virastotalon etelä- ja pohjoissivuilla. Myös rungon leveys ja huonetilojen mitoitusperiaate on kuta kuinkin sama kuin virastotalossa. Pääsisäänkäynti Poliisitaloon on Villimiehenkadulta Kansalaistorin tasolla.

Poliisitalossa on tehty 1990- ja 2000-luvuilla mm. aulatilojen muutoksia. Poliisitalon julkisivut ovat säilyneet muutoin alkuperäisinä, mutta tiililaattoja on jouduttu uusimaan kuten virastotalossakin.

Yhteenveto:

- *Virastotalo edustaa lähtökohtaisesti 1970-luvun arkkitehtuuria, jonka ilmettä myöhemmillä muutoksilla on modernisoitu; Poliisitalo on pääosin säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä (arkkitehtoninen merkitys).*
- *Molemmat rakennukset ovat koko historiansa ajan olleet valtion virastojen käytössä (historiallinen merkitys).*
- *Rakennukset ovat osa vuoden 1975 asemakaavaan perustuvaa Lappeenrannan hallintokeskusta, joka mittakaavallaan, rakennustavallaan ja liikenteellisillä ratkaisuillaan leimaa miljööä tässä osassa kaupunkia. Virastotalolla on kaupungintalon ohella hallitseva asema Kansalaistorin näkymissä. Samoin Kirkkokadun lähinäkymissä virastotalolla on näkyvä rooli. Keskuspuistosta käsin Virastotalo rajaa muurimaisesti näkymiä. (ympäristöllinen merkitys)*

LÄHTEET

Painetut lähteet

Arkkitehti no 4-5/1964, kilpailuliite no 3 (toim. Heikki Suvitie): Lappeenrannan keskustakilpailu.

Arkkitehti no 3-4/1967 (toim. Kirmo Mikkola): Kaupunkisuunnittelua.

Benevolo 1980: Leonardo Benevolo. History of modern architecture, Volume two, The modern movement. Cambridge, Massachusetts.

Frampton 1994: Kenneth Frampton, Modern architecture, critical history. Third edition: revised and enlarged. Singapore.

Herranen 1988: Timo Herranen. Lappeenrannan puolue-elämä ja kunnallishallinto. Lappeenrannan historia 1917-1966, nide I.

Juutilainen 1967a: Erkki Juutilainen. Lappeenrannan keskustan 1. toteutusvaihe. Arkkitehti 3-4/1967.

Juutilainen 1967b: Erkki Juutilainen. Ruutukaavaregulaatio. Arkkitehti 3-4/1967.

Järventaus 1967: Esko Järventaus. Rakennustaide ja tekniikka. Suomen rakennushallinto 1811-1961. Helsinki 1967.

Kaija ja Heikki Siren, arkkitehdit. Toim. Erik Bruun ja Sara Popovits. Helsinki 1976.

Kansonen 2004: Kansonen Mervi. “Wähittäis- ja paljottaiskauppa tarpeellisilla teoksilla”: kauppiastaloja ja kauppiaita Lappeenrannassa 1800-luvun alkupuolelta 1940-luvulle.

Kivinen 1958: Olli Kivinen. Lappeenranta, yleiskaava 1956. (1958)

Lappeenrannan merkittävät rakennukset. Lappeenrannan kaupunki, Kaupunkisuunnittelutoimisto, Yleiskaavajaosto, julkaisu C4/ 1984.

Koponen 2006: Olli-Paavo Koponen. Täydennysrakentaminen. Arkkitehtituuri, historia ja paikan erityisyys. Vammala 2006.

Lappeenranta, ydinkeskustan osayleiskaava 1989 (julkaisu A1:1989).

Leiponen 1981: Kauko Leiponen Suomen tiiliteollisuus 1860-1978. Suomen tiiliteollisuuden historia, II osa.

Maula 1992: Jere Maula. Arkkitehdit ja kaupunkirakentaminen 1960- ja 70-luvuilla. Kirjassa Arkkitehdin työ, Suomen Arkkitehtiliitto 1892-1992 (toim. Pekka Korvenmaa).

Murole 1967: Pentti Murole, Ihmisen kulkemisen suunnittelusta. Arkkitehti 3-4/1967

Mäkiö 1990: Erkki Mäkiö, Kerrostalot 1940-1960. Rakennustietosäätiö RTS, Porvoo 1990.

Pietiläinen 1988: Jukka-Pekka Pietiläinen. Suomen Postin historia 2.

Pietiläinen 1998: Jukka-Pekka Pietiläinen. Postia kaikille, Suomen Postin tarina 1638-1998.

Puranen 1967: Irja Puranen. Matrikkeli. Suomen rakennushallinto 1811-1961. Helsinki 1967.

Putkonen 1978: Lauri Putkonen, Lappeenranta, kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset ja alueet. Etelä-Karjalan museon julkaisut n:o 3, toinen uusittu painos 1978.

Rakennushallinnon kertomukset vuosilta 1976-1978 (Valtion talonrakennus ja kiinteistöhallinto).

Rakennushallituksen kertomukset vuosilta 1953-1959 (XVI Valtion rakennushallinto 32-38).

Riekki 2005: Helena Riekki. Kuopion kaupungin rakennushistoria, Kuopion historia 6, Kuopio 2005.

Sahlberg 2010: Marja Sahlberg (toim.) Talon tarinat – rakennushistorian selvitysoas. Museoviraston rakennushistorian osaston ohjeita ja oppaita 4, 2010.

Salokorpi 1990: Asko Salokorpi. Arkkitehtuuri vuoden 1940-jälkeen. Ars Suomen taide 6, Keuruu 1990.

Sharp 1972: Dennis Sharp, A Visual History of Twentieth-Century Architecture, Norwich, England.

Standertskjöld 2008: Elina Standertskjöld. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1930-1950. Suomen rakennustaiteen museo, Rakennustietosäätiö RTS, Rakennustieto Oy.

Standertskjöld 2011: Elina Standertskjöld. Arkkitehtuurimme vuosikymmenet 1960-1980. Suomen rakennustaiteen museo, Rakennustietosäätiö RTS, Rakennustieto Oy.

Tafari etc. 1979: Manfredo Tafuri, Francesco Dal Co. Modern Architecture (History of World Architecture), New York 1979.

Toivanen 1988a: Pekka Toivanen. Kaupungin alue ja kaupungin rakentaminen. Lappeenrannan historia 1917-1966, nide I.

Toivanen 1988b: Pekka Toivanen. Kaavoitusta ja kaupunkikuvaa. Lappeenrannan historia 1917 -1966, nide I.

Painamattomat lähteet

Pormestarikortteli - mahdollisuus keskellä kaupunkia? Pormestarikorttelin rakennuskulttuuriselvitys. Pöyry Environment Oy, Postuumi Ky, 2007.

Yrjö Sahlstedt: Lappeenrannan kaupungintalo, “päättöksen paikka”. Esitelmä Valtakunnallisena rakennusperintöpäivänä 12.9.2009 Lappeenrannan kaupungintalossa (power point -diasarja, Etelä-Karjalan museo).

Suomen Rakennustaiteen museon arkkitehtiesittelyt internetissä (www.mfa.fi/arkkitehtiesittelyt)

Arkistolähteet

Viitteissä käytetyt lyhenteet

EKM = Etelä-Karjalan museon arkisto
KA = Kansallisarkisto
LKA = Lappeenrannan kaupunginarkisto
LKKA= Lappeenrannan kaupunki, kaavoituksen arkisto
LRVA = Lappeenrannan rakennusvalvonnan arkisto
PMA = Postimuseon arkisto
SAH = Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Helsinki
SAK = Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Kouvola

Arkkitehtitoimisto Havas -Rosberg Oy

- korttelia koskevat ajantasaiset piirustukset dwg-muodossa

Arkkitehtitoimisto CJA Oy

- korttelin rakennusten piirustukset 1970-1980 -luvuilta (piirustukset mikrofilmattu)

Arkkitehtuurimuseo. Kuvakokoelmat (valokuvia Erkki Juutilaisen Lappeenrannan keskustasuunnitelmasta)

Etelä-Karjalan museon arkisto (EKM)

- Lappeenrannan kartat ja asemakaavat
- vanhat valokuvat

Lappeenrannan kaupunginarkisto (LKA)

- Lappeenrannan vanhat asemakaavat
- Lappeenrannan sairashuoneen piirustukset

- vanhat valokuvat

Lappeenrannan rakennusvalvonnan arkisto (LRVA)

- postitalon, virastotalon ja poliisitalon rakennuslupa-asiakirjat 1954 lähtien

Lappeenrannan kaupunki, kaavoitus (LKKA)

- ajantasa-asemakaava
- voimassa oleva yleiskaava

Kansallisarkisto (KA):

Rakennushallituksen II arkisto

- Ha:9-11, Urakkasopimukset 1954-1955
- Uc, Valtion ja kirkon rakennusten kuvat 1880-1990, 134 Lappeenranta virastotalo

Rakennushallituksen III arkisto

- Baa:11 Nimikirja 1949-1964
- Bc:3 Luettelot rakennusten loppu- ja takuutarkastuksista 1949-1964

Postimuseon arkisto (PMA)

- Lappeenrannan postitalon valokuvat

Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Helsinki (SAH)

- kirjeistö ja kirjediaarit
- suunnittelija- ja urakoitsijakortit

Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Kouvola (SAK)

- Lappeenrannan postitaloa, poliisitaloa ja virastotaloa koskevat rakennuspiirustukset vuodesta 1954 lähtien.

Haastattelut

Arkkitehti Erkki Juutilaisen puhelinhaastattelut 16 ,18. ja 31.10.2012.

Arkkitehti Yrjö Sahlstedtin haastattelu 19.10.2012

Valtion virastotalojen korttelia 9/26 koskevat rakennusluvat Lappeenrannan rakennusvalvonnan arkistossa

Rakennusten nimet hakemuksen tai kunkin ajankohdan käytännön mukaiset. Lisäksi suluissa mainittu nykyisin käytetty valtion virastotalokorttelin rakennusten tunnus (osa A, B, C tai D).

Postitalo (osa D)

1954-12-27	17.01.55	puuttuu
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Rakennushallitus, pääjohtaja Jussi Lappi-Seppälä ja ylim.arkkitehti Elli Ruuth.
toimenpide /kuvaus	uudisrakennus, pääpiirustukset nro 1 -12, asema, tasokuvat, julkisivut, leikkaukset. Maistraatille lausuntoa varten osoitetut rakennussäännön edellyttämät uudisrakennuksen piirustukset.
pvm ja suunnittelija	7.3.1954 Martti Melakari (Rakennushallitus)
loppukatselmus	1955-11-17 hissin nro 6208 hissitilat, rakenne ja palonkesto hyväksytty 1956-06-15 hyväksytty

Postitalo (osa D)

1954-12-27	17.01.55	puuttuu
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Rakennushallitus, pääjohtaja Jussi Lappi-Seppälä ja ylim.arkkitehti Elli Ruuth.
toimenpide /kuvaus	uudisrakennus, pääpiirustukset nro 1 -12, asema, tasokuvat, julkisivut, leikkaukset. Maistraatille lausuntoa varten osoitetut rakennussäännön edellyttämät uudisrakennuksen piirustukset.
pvm ja suunnittelija	7.3.1955 Martti Melakari (Rakennushallitus)
loppukatselmus	1955-11-17 hissin nro 6208 hissitilat, rakenne ja palonkesto hyväksytty 1956-06-15 hyväksytty

Postitalo (osa D)

1972-10-11	1972-10-23 §23	497/72
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, piiriarkkitehti Erkki Aho.
toimenpide /kuvaus	muutostyöt virastotalon 3., 4. ja ullakkokerroksessa.
pvm ja suunnittelija	ei näy nimiösivulla, lupalomakkeella Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto piiriarkkitehti Erkki Aho
loppukatselmus	1974-03-12 Virastotalon muutos 3. ja 4. sekä ullakkokerros. Hyväksytty käyttöönotettavaksi, vaadittu muutospiiirustusten jättämistä maistraatin vahvistettavaksi. 1974-04-19 Lisäys- ja uusintatöiden lopputarkastus. Hyväksytty liitettäväksi sähköverkkoon. 1975-06-13 Hyväksytty

Postitalo (osa D)

1974-03-22	1974-04-10	123/74
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, piiriarkkitehti Erkki Aho.
toimenpide /kuvaus	Haettu muutosta maistraatin 23.10.1972 myöntämään lupaan. Kolmannessa- ja ullakkokerroksessa muutoksia. Hissikuilun ovet muutetaan palo-oviksi, kuilun seinän aukot muurataan umpeen, IV-kanavien verhous muutetaan mineraalivillaksi ja pellitetään.
pvm ja suunnittelija	ei näy nimiösivulla, lupalomakkeella Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto piiriarkkitehti Erkki Aho
loppukatselmus	1975-06-13 Hyväksytty

Virastotalo ja poliisitalo (osat A, B ja C)

puuttuu	1978-05-09	29/78 § 196
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Rakennushallitus, asianvalvoja Yrjö Lindroos.
toimenpide /kuvaus	tähän lupaan viitataan hakemuksessa 429/80 § 1338 1976-06-22 Elintarvikehuoneistojen käsipesupaikkoja koskeva py-syväismääräys. 1978-01-11 Ilmoitus väestönsuojasta 1978-01-20 Kaupungin ja valtion välinen sopimus virastotalon rakentamiseen liittyvistä seikoista 1978-01-20. Uudisrakennus. Hakemuksessa on haettu lupaa väestösuojan varatien asemakaavasta poikkeavaan toteutukseen. 1978-02-24 Sosiaali- ja terveyslautakunnan valvontaosaston lausunto rakennuslupahakemuksesta. 1978-04-18. Selvitys säännöksistä poikkeavien palo-osastoivien ikkunaovien käytöstä.
pvm ja suunnittelija	1978-01-11 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1979-10-11 Betonin koekappaleiden puristuslujuus 1980-04-18 Sähköasennustöiden käyttöönottotarkastus 1980-08-06 Ilmanvaihtokanavien tarkastus 1980-10-02 Väestösuojien loppukatselmus. 1980-10-10 Hyväksyttiin ehdolla, että varavoimakoneen ja palavien nesteiden varaston väliseinissä oleva luukku tehdään A-60 palo-oveksi, annetaan selvitys virastoihin johtavien ulko-ovien rakenteesta, koska ne on tehty siten, etteivät täytä 1.7.1976 voimaan tulleita lämmöneristysmääräyksiä, sekä tarkistetaan, että sos. ja terveyslautakunnan valvontaosaston esittämät rakennuslupaehdot on täytetty.
huomioita	Rakennusalan säännökset ovat muuttuneet. Rakennusvalvonnan asiakirjoihin aletaan koota aiemmasta poikkeavia asiakirjoja (LVIS-laitetarkastukset, betonin laadun tarkkailu). Asiakirjojen mukaan betonin laadussa tai koekappaleiden teossa on ollut ongelmia.

Virastotalo ja poliisitalo (osat A, B ja C)

1980-05-30	1980-08-05	429/80 § 1338
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Rakennushallitus, Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, Eero Valtiala
toimenpide /kuvaus	Muutoksia rakenteilla olevan virastotalon huonejärjestelyihin, vähäisiä muutoksia julkisivuihin.
pvm ja suunnittelija	1980-04-24 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, J.Jauhiainen, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1982-06-30 Hyväksytty käyttöön 1. krs huoneet 106-114, 116-118, 125 ja 126, sekä 3. kerroksen huoneiden 303-305 ja 312 osalta. 1982-11-10 Hyväksytty käyttöön. Hissikuilusta savunpoisto porras-huoneen kautta. Pihan istutustyöt ja vähäiset ulkomaalaustyöt vaadittu valmistuvaksi 30.6.1983 mennessä.

Vanhan virastotalon eli posti-teletalon peruskorjaus (osa D)

1980-07-10	1980-11-25	585/80 § 1804
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Rakennushallitus, vastaava yliarkkitehti Jorma Aho
toimenpide /kuvaus	tähän lupaan viitataan hakemuksessa 346/82 § 892 Muutoksia huonejärjestelyissä, uusien hissi- ja LVI-kuilujen rakentaminen, vähäisiä muutoksia julkisivuissa. Haettu poikkeusta säännöksistä portaan P2 oven vapaan aukon leveydessä.
pvm ja suunnittelija	1980-09-22 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, J.Jauhiainen, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1982-06-30 Hyväksytty käyttöön 1. krs huoneet 106-114, 116-118, 125 ja 126, sekä 3. kerroksen huoneiden 303-305 ja 312 osalta. 1982-11-10 Hyväksytty käyttöön. Hissikuilusta savunpoisto porrashuoneen kautta. Pihan istutustyöt ja vähäiset ulkomaalaustyöt vaadittu valmistuvaksi 30.6.1983 mennessä.

Vanhan virastotalon (Posti-teletalon) peruskorjaus (osa D)

1982-06-02	1982-07-06	346/82 § 892
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Rakennushallitus, yliarkkitehti Jorma Aho
toimenpide /kuvaus	Muutoksia huonejärjestelyissä (rakennuslupaan 585/82 nähden) peruskorjattavassa virastossa.
pvm ja suunnittelija	1982-05-31 Muutospäiväys 22.9.1980 piirustussarjaan, Arkkitehti-toimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1982-11-10 Hyväksytty

Virastotalo (osat A ja B?)

1985-07-29	1985-09-03	460/85 § 1160
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, piirirakennuspäällikkö Erkki Aho
toimenpide /kuvaus	Satelliittipeili ja radioantenni
pvm ja suunnittelija	1985-06-25 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1985-11-15 Hyväksytty käyttöön

Virastotalo (osa B)

päiväämätön	1985-09-24 § 1255	463/85 § 1255
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Oy Arkkitehtitoimisto G5 Juha-Pekka Tuomainen
toimenpide /kuvaus	1985-09-12 Ympäristöterveydenhuollon jaoston lausunto rakennuslupahakemukseen. Virastotalon keittiön (2. kerros osa B) ja henkilökunnan sosiaalitilojen parannus- ja muutustyö.
pvm ja suunnittelija	1985-08-01 Oy Arkkitehtitoimisto G5, arkkitehti Juha-Pekka Tuomainen.
loppukatselmus	1986-01-15 Hyväksytty käyttöön ehdolla että vesilaitoksen tarkastus suoritetaan. 1986-01-20 Ilmamäärien mittaus

Virastotalo (osa A?)

1986-11-28	1987-01-06 § 17	86/609 § 17
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	1985-06-25 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, Eero Valtiala.
toimenpide /kuvaus	Virastotalo on käytössä muutostöiden aikana. Huonetilojen käyttö-tarkoitusten muutoksia, lattioiden ja alakattojen paikkausta pohja-kerroksessa, 1. ja 2. kerroksessa osalla B.
pvm ja suunnittelija	1986-11-28 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1987-11-06 Muutostyöt postin tilojen osalta toteuttamatta, muilta osin muutostyöt hyväksytty. 1988-01-06 Hyväksytty käyttöön

31.10.2012

Virastotalo (osat A ja B)

1987-06-10	1987-06-26	87/361 § 618
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	1985-06-25 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, Eero Valtiala.
toimenpide /kuvaus	NMT-puhelinantennin rakentaminen virastotalon katolle.
pvm ja suunnittelija	1981-04-30 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala (ei muutospäiväystä).
loppukatselmus	1987-12-01 Hyväksytty käyttöön

Virastotalo (osat A ja B)

1988-05-13	1988-06-07	88/329 § 577
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Veli-Markku Kukkanen
toimenpide /kuvaus	Virastotalon PTL-myyvälän kevyiden sisärakenteiden muutostyö. Muutokset ovat väliseinä- ja alakattomuutoksia sekä kalustemuutoksia.
pvm ja suunnittelija	1988-05-13 muutospäiväys 1982-05-31 päivättyyn sarjaan Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1988-12-16 Hyväksytty käyttöön

Virastotalo (osat A ja B)

1988-09-30	1988-11-11	88/612 § 1109
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Veli-Markku Kukkanen
toimenpide /kuvaus	Kahden satelliittiantennin rakentaminen virastotalon katolle.
pvm ja suunnittelija	1988-10-21 muutospäiväys 1978-01-11 päivättyyn sarjaan Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1989-08-04 Hyväksytty käyttöön.

Virastotalo (osat A ja B)

1989-09-15	1989-10-13	89/635 § 1056
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Veli-Markku Kukkanen
toimenpide /kuvaus	Virastotalo on käytössä muutostöiden aikana. Muutokset ovat huoneitilojen käyttötarkoitusten muutoksia ja niistä aiheutuvia korjaus- töitä, lähinnä väliseinämuutoksia, ovimuutoksia, alakattomuutoksia sekä lattioiden paikkausta pohjakerroksessa 2. ja 3. kerroksessa osalla A ja B.
pvm ja suunnittelija	1989-09-15 Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila, arkkitehti Eero Valtiala.
loppukatselmus	1990-05-30 Hyväksytty käyttöön ehdolla että postin tilan käytävään johtavan oven yläpuolelle asennetaan varatie merkintä.

Vanha virastotalo (osa D)

1990-03-19	1990-04-17	90/182 § 307
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, piirirakennuspäällikkö Erkki Aho
toimenpide /kuvaus	Huonetilamuutokset 2. kerroksessa.
pvm ja suunnittelija	1990-01-23 Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Birgitta Jansson
loppukatselmus	1990-08-29 Hyväksytty käyttöön ehdolla että pikapaloposti varustetaan tarralla, ilmanvaihtosuunnitelmat hyväksytetään rakennusvalvontavirastolle ja huonekatselmus suoritetaan 30.9.1990 mennessä.

Osien A-B ja D välissä oleva katos?

1991-06-19	1991-07-09	91/398 § 621
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto, Arkkitehtitoimisto Castrén-Jauhiainen-Nuuttila Veli-Markku Kukkanen
toimenpide /kuvaus	Virastotalon sisäpihan muurilla aidattujen ulkotilojen näkösuojaaminen osittain lasikatteella, osittain teräspalkistolla.
pvm ja suunnittelija	Arkkitehtitoimisto Jauhiainen CJN, rakennusarkkitehti Veli-Markku Kukkanen
loppukatselmus	1992-03-12 Hyväksytty käyttöön.

Virastotalo (osat A ja B)

1996-11-15	1996-11-28	96/470
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Valtion Kiinteistölaitos Kaakkois-Suomen kiinteistöalue, aluejohtaja Henri Ryth
toimenpide /kuvaus	Käyttötarkoituksen muutos, 3. kerros
pvm ja suunnittelija	1996-10-04 Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy, rakennusarkkitehti Kari Ojala
loppukatselmus	-

Poliisitalo (osa C)

1997-09-25	1997-10-17	97/459
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Valtion Kiinteistölaitos Kaakkois-Suomen kiinteistöalue, Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy, Kari Ojala
toimenpide /kuvaus	Poliisilaitoksen tilojen muutostyö.
pvm ja suunnittelija	1997-02-17, 1997-08-12, 1997-09-03 Arkkitehtuuritoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy, rakennusarkkitehti Kari Ojala
loppukatselmus	

Virastotalo (osa A)

2000-03-31	2000-04-28	00/156 § 125
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Valtion kiinteistölaitos Kaakkois-Suomen kiinteistöalue, Posti toimitalopalvelut Jukka Timonen
toimenpide /kuvaus	Postin tilojen muutostyöt ja pääoven valomainokset.
pvm ja suunnittelija	2000-03-31 Arkkitehtitoimisto Ossi Andersson & Co Oy, rakennusarkkitehti Ossi Andersson
loppukatselmus	2000-07-14 Hyväksytty osittain keskeneräisenä käyttöön ehdolla että asiakastilaan asennetaan alkusammutin, vesilaitoksen tarkastus suoritetaan, lupapiirustuksen mukainen käytäväovi asennetaan, muutostöiden osalla poistumisteiden merkkivalot tarkastetaan ja vanhat vaihdetaan voimassa olevien määräysten mukaisiksi, selvitetään paloilmoituslaitoksen tarkastuksen tarve. Näiden töiden jälkeen on pyydettävä lopputarkastus.

Posti-teletalo? (osa D)

2000-06-08	2000-07-14	00/286 § 224
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Valtion kiinteistölaitos Kaakkois-Suomen kiinteistöalue, Tuomo Valtonen
toimenpide /kuvaus	Rakennuksen 4. kerroksen entinen telelaitetila muutetaan toimistotilaksi.
pvm ja suunnittelija	1990-01-23 Kymen ja Mikkelin piirirakennustoimisto (ei muutospäiväystä), lupalomakkeella Arkkitehtitoimisto Vuorinen Oy, arkkitehti Sami Vuorinen
loppukatselmus	2000-10-26 Hyväksytty käyttöön ehdolla että vesilaitoksen tarkastus suoritetaan, paloilmoituslaitteiden ??? suoritetaan, varasto erotetaan IV-roilosta EI60 palo-osastoivalla rakenteella.

Poliisitalo (osa C)

2002-11-05	2002-11-26	02/591 § 458
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt Keski-Suomen alue, Tuomo Valtonen
toimenpide /kuvaus	Huoneitilojen käyttötarkoitusten muutoksia
pvm ja suunnittelija	2002-09-30 Arkkitehtitoimisto Riitta ja Kari Ojala Oy, rakennusarkkitehti Kari Ojala
loppukatselmus	ei tietoja

Virastotalo (osa A-B)

2004-03-03	2004-05-10	04/84 § 163
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt Keski-Suomen alue, Arkkitehtitoimisto CJN Oy Eero Valtiala
toimenpide /kuvaus	Muutoksia julkisivuissa ja sisätiloissa, kantavissa rakenteissa ja palosuojauksessa. Toimistotilojen ilmanvaihdon ja sähköjärjestelmän uusiminen. Lisärakennuksena yhdyskäytävä sisäpihalle ja ilmanvaihtokonehuoneet. 2004-03-19 Lappeenrannan kaupunki Ympäristötoimi, lausunto 2004-03-24 Kaakkois-Suomen työsuojelupiiri, lausunto 2004-04-16 Etelä-Karjalan pelastuslaitos, lausunto
pvm ja suunnittelija	2004-04-05 Arkkitehtitoimisto CJN Oy, arkkitehti Eero Valtiala
loppukatselmus	2006-03-13 Ilmamäärien mittauss 2006-09-27 Sähkötöiden tarkastus. Siivoushuolto K034 pistorasian vikavirtasuoja puuttuu. 2006-11-20 jälkitöiden katselmus. Loppukatselmuksen 27.9.2006 huomautukset on korjattu lukuunottamatta väestösuojan tarkastus sekä savunpoiston ohjauskaavion selvittäminen ja painikkeiden merkintä.

Virastotalo (osa A-B)

2005-07-07	2005-08-24	05/418 § 343
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt Keski-Suomen alue, Arkkitehtitoimisto CJNI Oy Eero Valtiala
toimenpide /kuvaus	Liittyy rakennuslupa an 04/84 Rakennusaikaisia muutoksia julkisivuissa ja sisätiloissa. Nykyiset IV-konehuoneet säilytetään ja verhotaan uudelleen.
pvm ja suunnittelija	2005-05-31 Arkkitehtitoimisto CJNI Oy, arkkitehti Eero Valtiala
loppukatselmus	2004-08-10 Aloituskokous 2005-01-28 3. kerroksen muutos 1-vaiheen osalta hyväksytään käyttöön ehdolla että teräsrakenteiden palosuojauksen kalvopak-suuden mittaus suoritetaan, autohallin korvaava savunpoistosuun-nitelma hyväksytetään pelastusviranomaisella, alkusammuttimet asennetaan, ilmanvaihdon mittauspöytäkirja toimitetaan rakenus-valvontaan, paloilmoituslaitoksen ulkopuolinen hyväksytty varmen-nustarkastus suoritetaan. 2005-09-27 2. kerros linjat 4-9 ja 3. kerros linjat 1-3 sekä yläpuolen ilmanvaihtokonehuone hyväksytään käyttöön ehdolla että alkusam-muttimet asennetaan, ilmanvaihdon mittaus ja säätöpöytäkirjat timi-tetaan rakennusvalvontaan, sähköasennusten varmennustarkastus suoritetaan 3 kk kuluessa ja omavarmennustarkastus suoritetaan ennen käyttöönottoa, ilmanvaihtosuunnittelija laatii tarkastuspöytä-kirjan ilmanvaihtohormien puhdistettavuudesta. 2006-03-10 Pohjakerros 1-3, A-K hyväksytään käyttöön kun toinen poistumistie henkilöstöravintolan kautta on käytössä. Ensimmäinen kerros A-K, 1-3 G-K, 3-9 ja G-E, 7-9 hyväksytään käyttöön ehdolla että käsisammuttimet asennetaan sovittuihin paikkoihin ja ilman-vaihdon mittauspöytäkirjat luovutetaan rakennusvalvontaan. 2006-03-29 Kellarikerroksen saunaosasto hyväksytään käyttöön. 2006-05-15 Henkilöstöravintola ja keittiö hyväksytään käyttöön ehdolla, että alkusammutin ja sammutuspeite asennetaan, paloil-moituslaitoksen ja sähköasennusten varmennustarkastukset suori-tetaan, ilmanvaihdon mittaus ja säätö suoritetaan. 2006-06-28 2. kerroksen länsipäädyn tilat hyväksytään käyttöön ehdolla, että osittainen ulkopuolinen paloilmoituslaitoksen varmen-nustarkastus suoritetaan, alkusammuttimet asennetaan. 2006-09-27 Rakennus hyväksytään ehdolla, että savunpoiston ohjauskaavio lisätään laukaisukeskukseen, alkusammuttimet asennetaan, pohjakerroksen myymälän poistumistie järjestetään, väestösuojan tarkastus suoritetaan, kellarin arkiston ovi tiivistetään tyyppihyväksynnän mukaisesti ja arkisto varustetaan arkistointi ohjeen mukaan, autohallin seinäläpimenot tukitaan hyväksyttäväl-lä tavalla, puuttuvat ilmanvaihdon mittauspöytäkirjat toimitetaan rakennusvalvontaan, ilmanvaihtosuunnittelija toimittaa selvityksen 3-vaiheen hormien puhdistettavuudesta, sähkötöiden ulkopuolinen varmennustarkastuspöytäkirja toimitetaan rakennusvalvontaan.

Teletalo (osa D)

2008-03-26	2008-05-12	08/169 § 159
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt, Itä-Suomen alue, johtaja Jyrki Reinikainen
toimenpide /kuvaus	Sisäisiä muutoksia 2. ja 3. kerroksessa (Lpr:n käräjäoikeus)
pvm ja suunnittelija	2008-03-10 Arkkitehtitoimisto Havas Rosberg Oy, rakennusarkki-tehti Tomi Rosberg
loppukatselmus	2008-05-13 Aloituskokous 2008-08-26 Hyväksyttiin käyttöön ehdolla että poistumistiemer-kinnät muutetaan asetuksen mukaisiksi valaisimiksi, sammuttimet asennetaan kerroksiin, paloilmoitinlaitteen ilmaisin poistetaan 3. kerroksen tilasta, porrashuoneiden savunpoisto järjestetään si-sääntulotasanteilta, ilmanvaihtosuunnittelijan lausunto ilmanvaihto-järjestelmän puhdistettavuudesta toimitetaan rakennusvalvontaan, ilmanvaihdon mittauspöytäkirjat toimitetaan rakennusvalvontaan.

Teletalo (osa D)

2008-09-10	2008-09-26	08/552 § 397
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt, Jarmo Liimatainen
toimenpide /kuvaus	Syyttäjän tilojen rakentaminen virastotalon 1. kerrokseen sekä työstä aiheutuvat neuvottelutilojen muutokset.
pvm ja suunnittelija	2008-08-26 Arkkitehtitoimisto Havas Rosberg Oy, rakennusarkki-tehti Tomi Rosberg
loppukatselmus	2009-01-15 Muutostyöt hyväksytään ehdolla että poistumistieopas-te asennetaan, kabinetin kautta kulkevien poistumistieovien lukitus tulee järjestää niin että hätäpoistuminen on mahdollista kaikissa olosuhteissa, ilmanvaihtosuunnitelmat toimitetaan rakennusvalvon-taan.

Teletalo (osa D)

2009-02-02	2009-04-01	09/97 § 94
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt, Jarmo Liimatainen
toimenpide /kuvaus	Käräjäoikeuden istuntosalitilojen rakentaminen Teletalon 1. kerrok-seen.
pvm ja suunnittelija	2009-03-23 Arkkitehtitoimisto Havas Rosberg Oy, rakennusarkki-tehti Tomi Rosberg
loppukatselmus	2009-04-16 Aloituskokous 2009-10-14 Hyväksytään ehdolla että ilmanvaihtosuunnitelmat timitetaan rakennusvalvontaan, paloilmoituslaitoksen ulkopuolinen varmennustarkastus suoritetaan ja pöytäkirja toimitetaan raken-nusvalvontaan, alkusammuttimet asennetaan, porrashuoneiden savunpoistolaitteiden avaus varustetaan kohdemerkinnöin ja käyt-töohje kiinnitetään pysyvästi, vesikatolle järjestetään määräysten mukainen pääsy (tikas ja turvakisko), sähköasennusten ulkopuo-linen varmennustarkastuksen pöytäkirja toimitetaan rakennusval-vontaan, käyttövesijärjestelmän painekoe suoritetaan ja pöytäkirja toimitetaan rakennusvalvontaan, ilmanvaihtoasennusten tarkastus-asikirja toimitetaan rakennusvalvontaan. Esitetyt puutteet eivät estä tilojen käyttöönottoa.

Virastotalo (osa A)

2009-11-23	2009-12-14	09/920 § 683
hakemus pvm	lupapäätös	arkistonumero

luvan hakija	Senaatti kiinteistöt, Itä-Suomen alue, Jyrki Reinikainen
toimenpide /kuvaus	Käyttötarkoituksen muutos, varasto muutetaan neuvotteluhuoneek-si.
pvm ja suunnittelija	2009-12-04 Insinööritoimisto IN-TE, diplomi-insinööri Markku Grön-roos
loppukatselmus	2010-02-26 Hyväksytty käyttöön.

